DIOGENIS OENOANDENSIS FRAGMENTA

ORDINAVIT ET EXPLICAVIT

IOHANNES WILLIAM

MCMVII
LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI

HERMANNO DIELS

Praefatio.

Diogenis Oenoandensis fragmenta, quae anno 1884 viri docti Francogallici Holleaux et Paris atque insequenti anno Diehl et Cousin reppererunt, anno 1889 descripsit Cousin annoque 1892 edidit in ephemeridis *Bulletin de correspondance Hellénique* tomo XVI p. 1—76. qua editione nisus eodem iam anno vir doctissimus Hermannus Usener, quem nuper mortuum esse omnes vehementer dolemus, sagacissime fragmenta illa tractavit in *Musei Rhenani* tomo 47 et ut acrius solum illud Lyciae fertile pervestigaretur admonuit. et optime meriti sunt viri docti Austriaci Heberdey et Kalinka, quod anno 1895 monumenta illa lapidea recognoverunt et anno 1897 in illius *Bulletini* tomo XXI p. 346—443 ediderunt. qua editione prior Cousini prorsus fere obscurata et plerumque tum solum adhibenda est, si fragmenta servat ab Austriacis non reperta. nam et ipsorum lapidum formam in horum editione invenis diligenter depictam et descriptam, unde multa disci possunt, quae gravissimo momento sunt, et lectiones ipsae tibi praebentur multo accuratiores; nonnulla quoque nova fragmenta accesserunt. etiam maior fit huius editionis utilitas et verborum supplementis, quae partim ex Useneri opusculo recepta partim ab editoribus aliisque viris doctis praebita efficiunt, ut facilius contextus intelligi possit, et appendice, qua sermonis quae memoratione digna sunt diligenter ab editoribus componuntur.

Talibus fundamentis innisum aliquid novi se efficere posse etiam is speret, qui non ipse lapides illos loquaces viderit. cum enim multa a viris doctis adhuc enucleata

sint, tamen haud pauca nondum expedita, nonnulla non recte intellecta esse mihi videntur. nam neque contextum ipsum ubique recte perceptum neque semper rectis supplementis auctum neque fragmentorum ordinem semper restitutum esse puto. accedit, quod de scriptore quoque seu de scriptoribus — nam etiam ipsius Epicuri fragmenta servata sunt — falsae nonnullae ut mihi videntur vulgatae sunt opiniones. praeterea non inutile esse puto cum his quae Diogenes praebet semper cetera doctrinae Epicureae documenta componere, praesertim cum hoc modo id quoque videri possit, quanti ea aestimanda sint. quae cum ita sint, animum induxi ut Diogenis fragmenta eo qui mihi probabilis esse videretur ordine proponerem et interpretarer. sed antea de fragmentorum ordine ratio reddenda et de personis scriptorum quid mihi videatur dicendum est.

Caput I.

De ordinandis fragmentis.

Non omnia fragmenta ad idem scriptum pertinere, sed diversorum scriptorum reliquias nobis servatas esse iam Cousin vidit et nos nunc in novissima editione innisi multo melius statuere possumus. itaque hoc primum agendum est illi qui de his fragmentis disserat, ut suo quodque fragmentum attribuatur scripto. cuius muneris magnam partem iam solverunt editores, sed cum nonnulla relicta sint, de hac quoque re nobis disputandum est.

Duo in fragmentis digerendis nobis offeruntur praesidia, species lapidum et argumentum. de specie lapidum prius agendum est. atque non opus esse puto omnia hic iterum describere, sed sufficit ad novissimam editionem (*Bull. de corr. Hell.* XXI) te revocare, ubi ea inde a pag. 348 descripta et postea depicta atque accuratis indiciis instructa invenis. hoc solum nunc dicendum est, fragmenta et altitudine lapidum et magnitudine litterarum

et versuum numero in unam columnam coniunctorum inter se differre. consentaneum igitur erat similia similibus adiungere. hac autem in re illud primum considerandum est, murum illum, in quo inscriptio incisa erat, verisimillimum esse non ita aedificatum fuisse, ut singuli lapides promiscue et confuse nulla magnitudinis eorum ratione habita alius iuxta alium et supra positi essent, sed ut alii ordini aeque fere magnorum lapidum alius iuxta alium positorum alius ordo impositus esset iterum aequalium lapidum. atque lapides alius iuxta alium iacentes revera fere aequales fuisse vel ex eo apparet, quod multi lapides qui pari magnitudine sunt, eandem rem tractant, cfr. imprimis apud Heb. et Kal. frr. 60—84 et 40—45, 48—50, 52—54 (apud me frr. XXIII—XXXIX, XLI et fr. III—X, XIII, XIV, XX). itaque primum omnia fragmenta coniungenda sunt, quibus aequa altitudo est. nam cum eiusdem ordinis lapides, ut modo dixi, eadem fere altitudine fuisse credendum sit, rursus lapides qui eadem altitudine sunt, fortasse ad eundem ordinem pertinent, et si ad eundem ordinem, fortasse etiam ad idem scriptum. fortasse dico, nam fieri potest, ut et complures ordines aeque magnos habuerint lapides et in eodem lapidum ordine complura scripta incisa fuerint. hoc igitur modo nobis progrediendum esse videtur, ut primum omnes lapides aequales coniungamus, deinde autem ex argumento aliisque indiciis singulos aut artius conectamus aut discernamus.

Quattuor autem si ad altitudinem spectas genera lapidum distinguenda sunt. unum est eorum, quorum minima altitudo est 56 cm, maxima 62 cm; ad quod pertinent Heb. et Kal. frr. 60—75, 77, 80—83 (lapides corruptos alias ob causas huc vel illuc revocandos nunc non commemoro), 37—39, 46, 55—56, 28, 29 (frr. XXIII—XXX, XXXIII, XXXIV, XXXV col. II, XXXVI—XXXIX, XVIII, XIX, XXI, XXII, XXV, LVII, LVIII). alterum genus est eorum quorum minimi 46 cm, maximi 50 cm alti sunt; ad quod pertinent frr. 41—43, 45, 48—50, 52—54, 57—59, 2, 26, 5, 8, 15—16, 18—19 (frr. I, II, IV—VIII,

X—XIV, LXV, LXVI, LXIX, LXXI pars inferior, LXXII, LXXIII pars inferior, LXXVIII, LXXX); etiam fr. 17 (fr. LXXIX) 43 cm altum huc pertinet. tertium genus est eorum, quorum altitudo minima 37 cm, maxima 41 cm est, quo pertinent frr. 3, 4, 10, 21—24 (frr. LXII—LXIV, LXX, LXXIV). quarti generis sunt frr. 6 (fr. LXXIII col. I v. 1—5, col. II v. 1—5), 7 (fr. LXXI col. I v. 1—5, col. II v. 1—5), 9 (fr. LXVIII), quorum altitudo est 33,5 et 34 cm, et fr. 1 (LXVII [35 cm]). fragmentis sic dispositis ex litterarum magnitudine et numero versuum singularum columnarum et argumento facile videri potest non quidem omnia in aequalibus lapidibus incisa fragmenta ad idem scriptum pertinere, sed contra illa, quae quin eiusdem scripti sint dubitari non potest (omnia fragmenta disputationis ethicae fr. 60 sqq. [fr. XXIII sqq.] et fragmenta sententiarum 28 [LVII] et 29 [LVIII], et fragmenta eiusdem epistulae 21—24 [LXIII et LXIV]) etiam eiusdem fere altitudinis lapidum esse. excepta sunt fragmenta quibus de senectute agitur, quae, cum maximis litteris scripta sint, tantam habent columnarum altitudinem, ut unus lapis totam columnam complecti non possit. sed hic quoque aequabilitatem quandam agnoscere licet, cum inferiores columnarum lapides (fr. 5 [LXXIII col. II], 8 [LXXI col. II, 6—10], 15 [LXXII], 16 [LXXVIII], 18 [LXIX], 19 [LXXX]) ad secundum genus (46—50 cm), superiores (fr. 6 [LXXIII col. I 1—5, col. II 1—5] 7 [LXXI' col. I 1—5, col. II 1—5], 9 [LXVIII]) ad quartum (33,5—35 cm) pertinere videamus. quod autem nonnulli (fr. 4 [LXX], 10 [LXXIV], quae utrum ex media an infima an suprema parte columnae sint cognosci non potest, et fr. 17 [LXXIX], quod, etsi infima pars est, tamen 43 tantum cm altum est) ab hac lege paulum discrepant, non mirum est, cum meminerimus, lapides inferiorum ordinum non accurate aequa esse altitudine et in aedificando muro, quo magis murus cresceret, eo magis ordines lapidum illam ob causam turbatos esse, ideoque interdum paulo maiore sive minore lapide inserto inaequalitates exaequandas fuisse.

quae cum ita sint, si horum lapidum ordinem (inferiores 46—50 cm, superiores 33,5—35 cm) nonnumquam turbatum esse videmus, non mirari oportet, praesertim cum haec fragmenta propter maximam litterarum magnitudinem summum tenuisse locum iam ab Usenero l. c. p. 418 probatum sit.

Itaque hoc cum tenendum sit, murum illum aequabiliter exstructum fuisse, fieri non potest, ut inter fragmenta physicam tractantia, quorum altitudo est inter 46 et 50 cm, ponamus aliquos lapides ex iis, qui maximi generis sunt (56—62 cm). quod quam non recte fecerint editores, etiam ex alia re cognosci potest. in nullo enim alterius generis lapide (46—50 cm) adhibita est interpunctio illa, παραγραφή quae dicitur, exceptis fortasse fragmentis 57 (fr. II col. I) v. 8, 9, 10 et 59 (fr. I) col. II v. 4, quibus locis hanc ob causam laesum esse lapidem magis crediderim (57 [II col. I] v. 8 interpunctio nullum sanum habet sensum, et C̄YMΦЄPON v. 9 fortasse falso lectum est pro ΞYMΦЄPON (hanc formam litterae ξ habes fr. 30 [LIX] v. 10) vel ƵYMΦЄPON. fragmento 59 (I) col. II v. 4 linea incurva sanum quidem sensum habet, cfr. ad fr. XXIII col. III 12. sed licet revera illic positae sint παραγραφαί, in universum tamen in nullo alio genere lapidum nisi maximorum usurpatas eas esse concedendum est. itaque si diversa magnitudine fragmentorum 37, 38, 39, 46 non deterrearis, ne illa eidem scripto attribuas atque cetera fragmenta physica, hoc tamen impediris, quod in his omnibus interpunctio adhibita est. nam mirum esset putare interpunctionem, cum in ceteris eiusdem scripti fragmentis neglegatur, in nonnullis tamen usurpari, eaque casu quodam maiorem habere lapidum altitudinem. itaque consentaneum esse videtur fragmenta 37, 38 (XVIII), 39 (XIX), 46 (XXI), 56 (XV) coniungere, quippe quae eandem habeant altitudinem et sententias interpunctione distinctas, neque tamen propter argumentum et lineam quintam decimam omissam ad disputationem ethicam neque ad sententias ethicas pertineant. quae ut sic coniungamus praeterea primum eo admonemur, quod scriptor Antipatrum quendam et in fr. 38

(XVIII) et in fr. 56 (XV) alloquitur, deinde quod secunda persona ut in his fragmentis sic etiam fr. 39 (XIX) v. 3 (παραδεδομένους ὑπὸ σοῦ λόγους) occurrit, ut hoc quoque fragmentum aut ex epistula aut ex dialogo aliquo esse appareat, tum maxime eo, quod, cum in fr. 37/38 (XVIII) col. I promissa sit physica disputatio de innumerabilitate mundorum, omnibus illis fragmentis tale est argumentum, quale ad eam quaestionem optime quadret; nam fr. 39 (XIX) v. 5 legimus ὅλ[ον τὸν κό[σ]μον ἀναι[ρεῖν], eodem fragmento v. 14 de terra agitur (etiam paragraphe v. 1 legitur); fr. 46 (XXI) autem quomodo in hanc disputationem inserendum sit, suo loco dicemus, hic satis est te ad v. 14 μίαν δέ τινα γῆ[ν] revocare, ut videas de numero terrarum agi (etiam paragraphe adhibita est). atque cum omnium horum fragmentorum hoc quoque commune sit, quod spatia magna supra et infra columnas relicta sunt (quia non habent quintam decimam lineam ut fragmenta ethica) iis adiungendum esse videtur etiam fr. 85 (XVII), quo secundam quoque personam invenis (ποθεῖς ἐκεῖνο). De fr. 82 (XXVIII), quod utrum quintam decimam habuerit lineam necne non cognoscitur, dubitari potest, resque ex eo pendet, quomodo versus corrupti suppleantur (ethicae disputationi attribui). accedit unum fragmentum, quod a Cousino solo servatum (fr. 10 Cous., fr. 44 Heb. et Kal. [XX]) nullis indiciis instructum est, quibus lapidis formam cognoscas. sed cum col. II v. 12 scriptor de hoc mundo loquatur (οὐδ' ὅδε ὁ κόσμος), putaveris huic mundo alios oppositos esse; itaque hoc quoque fragmentum disputationi de mundorum innumerabilitate inserui. magis dubitaveris num aliud fragmentum ab eodem Cousino solo nobis traditum (fr. 15 Cous., 51 Heb. et Kal. [XVI]) recte huc referatur. sed cum nullum aliud fragmentum exstet quattuordecim versuum, quo scriptor amicum aliquem alloquatur, nisi ea quae epistulae illius ad Antipatrum datae sunt, hoc quoque mihi videtur illi epistulae esse tribuendum.

Venimus ad reliquos lapides qui eadem altitudine sunt,

id est ad frr. 28—29 sententias continentia. cum quibus sive propter solum argumentum sive etiam propter alias causas — magna spatia supra columnam et a dextra et sinistra parte columnae relicta — coniungenda sunt fragmenta quorum de altitudine nihil constat 27 (LVI), 30—32 (LIX—LXI). ac primum quidem apparet eum qui has sententias insculpsit id operam dedisse, ut sententiae in uno lapide inceptae in eodem etiam finirentur. itaque factum est, ut fr. 27 (LVI) decem, fr. 28 (LVII) undecim, fr. 29 (LVIII) novem tantum habeat versus; de ceteris non constat. cum igitur cognoscatur versuum numeri eum qui insculpsit rationem non habuisse, verisimillimum esse videtur, quamquam versuum numerus non idem est, hos lapides eidem lapidum seriei attribuendos esse atque ceteros lapides aeque magnos, qui et epistulam ad Antipatrum et ethicam disputationem complectuntur. quod si iure facimus, quid rursus probabilius est, quam haec fragmenta cum quinto decimo illo versu per totam ethicae dissertationis longitudinem percurrente coniungenda esse, cum is quoque sententias contineat? quod simplicissimum in modum fit, si quintum decimum illum versum ethica disputatione finita his in lapidibus iuxta disputationem sitis continuatam esse arbitramur. ex eo autem sequitur, quod maximi momenti est, ut, sicut illas sententias Epicuri esse constat, ita hae quoque Epicuro vindicandae sint. vel potius cum in gnomologio quodam cum Epicuri sententiis Metrodori quoque nonnullas cuniunctas esse videamus (*Wiener Studien* X, 191 sqq.), cautius dicendum est, seu Epicuri seu Metrodori seu Polyaeni seu Hermarchi has sententias esse (cfr. quae Usenerus disputat eodem loco p. 187 et *Epicurea* p. LIX sqq.). profecto sermonis usum cum Epicuri loquendi consuetudine maxime congruere facile videri potest, et postea nonnulla quae similia esse videntur adnotabo.

Ceterorum fragmentorum quae inter se cohaereant quae non cohaereant, facile intellegitur. ex altero lapidum ordine (46—50 cm) ad disputationem physicam pertinent

frr. 41—43 (IV—VI), 45 (VIII), 48—50 (X—XII), 52 —54 (VII, XIII, XIV), 57—59 (II, I), id est ea fragmenta, quae XIV versuum columnas habent (de frr. 57—59 [II et I] infra p. XVI sq.); ad disputationem de senectute pertinent frr. 5 (LXXIII col. I v. 6—10), 8 (LXXI col. II v. 6—10), 15—19 (LXXII, LXXVIII—LXXX, LXIX), quae inferiorem tantum partem columnarum continent; fr. 2 (LXVI [11 versus]) et 26 (LXV [10 versus]) proprium obtinent locum (testamentum et epistula). ex tertio lapidum ordine (37—41 cm) ad disputationem de senectute pertinent frr. 4 (LXX), 10 (LXXIV), 25 (LXXXI), ad epistulam ad matrem datam frr. 21—24 (LXIII et LXIV); proprium locum tenet fr. 3 (LXII [prooemium]). ex quarto lapidum ordine (33—35 cm) qui servati sunt lapides omnes maximis litteris inscripti eiusdem de senectute disputationis columnarum superiorem partem continent (frr. 6 [LXXIII col. I 1—5, col. II 1—5], 7 [LXXI col. I 1—5, col. II 1—5], 9 [LXVIII]); fr. 1 (LXVII) igitur in eadem muri altitudine scriptum atque hi et ut hi in inferiorem lapidem transcurrens titulum huius de senectute disputationis partem esse puto, non totius inscriptionis, quod omnes editores arbitrantur.

Restant nonnulla fragmenta, quae cum pauca tantum litteras praebeant, nullius momenti sunt et vix digna quorum de sede disputetur. fragmenta 13 (LXXVI), 14 (LXXVII), 33 (LXXXII), 11 (LXXV, a Cousino solo servatum p. 32,5) maximis litteris scripta nimirum disputationi de senectute attribuenda sunt; fr. 72 (XXXIV) propter versum quintum decimum, frr. 78 (XXXI) et 79 (XXXII) propter argumentum et fr. 20 (XL, a Cousino solo servatum p. 27 media A) si recte conieci τὰ ψυχικὰ πάθη, ethicae disputationi vindicanda sunt; fr. 40 (III) propter argumentum et parvum tantum supra columnam relictum spatium, fr. 47 (IX, a Cousino solo servatum fr. 15 C) propter argumentum disputationi physicae inserenda sunt. cetera fragmenta quo referantur prorsus incertum est; etiam fr. 12 (LXXXIII, a Cousino solo

servatum fr. inc. p. 27 media C) ab Austriacis disputationi de senectute insertum vix huc pertinet, quoniam a Cousino mutilatorum lapidum ii tantum „fragments incertains" appellantur, qui parvis litteris inscripti sunt (cfr. Cous. p. 60).

Hoc modo fragmentis suae quoque disputationi attributis considerare necesse est, quem locum in harum unaquaque teneant. ac primum quidem de dissertatione ethica agamus. editores adhuc eam legem secuti sunt, ut quinto decimo illo versu quasi norma ordinandi uterentur. nam verisimile esse putaverunt sententias eodem ordine aliam aliam excepisse, quem habet gnomologium illud apud Diogenem Laertium servatum, κυρίας δόξας quas vocant. sed hoc non idem esse ex frr. 76, 77 (L), 80/81 (XLVIII), 84 (LV) cognoscitur, quippe quae nobis praebeant reliquias sententiarum, quas Diogenes Laertius non habet; et inter κυρ. δόξ. VI et VIII deest septima, ut ex fr. 66/67 (XLIV) cognoscitur. quod nunc iam magis apparet, cum etiam frr. 27—32 (LVI—LXI), quae ad idem gnomologium pertinere me probasse spero, sententias habeant quae apud Diogenem Laertium non inveniantur. simile igitur hoc gnomologium est illi, quod nuper inventum a Wotkio (*Wien. Stud.* X 191 sqq.) editum est. nam in illo quoque inter alias sententias κυρίας δόξας sparsas esse videmus, et eas quidem, quod nunc maximi momenti est, non illo ordine Laertiano nisi initio. itaque non licet sumere hoc de quo loquimur gnomologium Laertii servasse ordinem. — quae cum ita sint, nullum in huius disputationis fragmentis ordinandis habemus externum indicium nisi tum, cum eiusdem sententiae reliquiae in duobus lapidibus reperiuntur (fr. 62 et 63 = XLVI). argumentum ipsum nobis satis indicii esse debet.

Atque frr. 60 et 61 (XXIII et XXIV) initio scripti tribuenda esse apparet, cum manifesto ad praefationem pertineant. fragmentum 63 (XXIX) autem, quod rem et partitionem rei indicat, nobis praesidii aliquid praebet, quo in digerendis ceteris fragmentis uti liceat. dicit enim scriptor se primum περὶ καταστημάτων deinde περὶ

πράξεων dicere velle, tum prius caput incipit et τὰ πάθη, quibus sublatis voluptas animum capiat, enumerat: φόβον ἐκ θεῶν, φόβον ἀπὸ θανάτου, φόβον ἀπ' ἀλγηδόνων, ἐπιθυμίαν; eundem ordinem in disputatione servatum esse consentaneum est et a deorum metu quem primum posuit revera scriptorem incipere videmus col. II v. 12 sqq. ex hoc ipso cum iam probabile sit, fr. 71 (XXX) quo de duobus timoris generibus agitur huc revocandum esse, paene certa fit res versu quinto decimo. in fr. 63 (XXIX) enim prope ad finem deducta est Epicuri κυρ. δόξ. III, in fragm. 71 (XXX) autem altera (κ. δ. XIIII) vixdum coepta est, ut videre possis, in uno lapide angusto inter utrumque sito et finem illius et parvo relicto spatio (spatium ante sententiae initium habes etiam fr. 80 = XLVIII) huius initium fuisse; atque eadem fere forma et latitudine perditus hic lapis erat atque fr. 71, cum et extremam partem columnae dextrae fr. 63 (XXIX) et primam maximamque partem eiusdem columnae contineret, cuius reliquias in fr. 71 (XXX) habemus. hic igitur prope certo exemplo demonstratur, non servatum esse sententiarum ordinem, quem Laertius nobis exhibet, cum κυρίαν δόξαν tertiam excipiat decima tertia, quamquam etiam quarta, quinta, sexta, octava, decima huic gnomologio insint.

Cetera fragmenta ita partitioni quam modo commemoravi accommodanda esse puto: ad hunc locum, quo de metu deorum agitur, pertinent etiam frr. 78—81 (XXXI—XXXIII), quibus de divinatione et de fato loquitur scriptor. videtur antea refutavisse Stoicos ex divinatione fatum esse firmantes. ad secundum locum, metus mortis quo tractatur, referenda sunt frr. 73—75 (XXXVI), 72 (XXXIV), 76—77 (XXXV), ut videtur fr. 83 (XXXVII) quoque prorsus mutilatum. ad tertium, quo agitur de metu doloris, spectantia fragmenta nulla habemus. non enim frr. 64 et 65 (XXXVIII et XXXIX) huc recte referri ab Usenero et editoribus Austriacis puto, sed magis crediderim ea pertinere ad extremam partem totius de tollendis affectibus capitis (cfr. ad fr. XXXVIII). etiam quarti loci capitis prioris,

quo de cupiditatibus dictum est, nulla fragmenta exstant. — restant frr. 66—70 (XXV—XXVI). quae in secundum caput περὶ πράξεων, quod indicat Diogenes fr. 63 (XXIX), referunt Heberdey et Kalinka, non recte ut opinor. nam scriptor cum „de actionibus" disputans ad virtutes venisset, si quantum eas ad beatam vitam conferrent demonstravisset, certe sic fere loqui potuit: „has ad quas nunc venimus virtutes non debet arbitrari ipsum esse τέλος vel ipsam esse vitam beatam, sed efficere tantum illam". at sic non loquitur ille, sed dicit fr. 66/67 (XXV) col. I: εἰ μὲν .... ἐπίσκεψιν εἶχεν, τί τῆς εὐδαιμονίας ποιητικόν, ἐβούλοντο δ' οὗτοι τὰς ἀρετὰς λέγειν ...., οὐδὲν ἄλλ' ἔδει ποιεῖν ἢ τούτοις συνομογνωμονοῦντας μὴ ἔχειν πράγματα. ἐπεὶ δ', ὡς λέγω, τὸ πρόβλημα οὐ τοῦτό ἐστιν, τί τῆς εὐδαιμονίας ποιητικόν, τί δὲ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐστιν, καὶ οὗ κατὰ τὸ ἔσχατον ἡ φύσις ἡμῶν ὀρέγεται (i. e. τὸ τέλος), τὴν μὲν ἡδονήν φημι καὶ νῦν καὶ αἰεὶ ...... τῆς ἀρίστης διαγωγῆς ὑπάρχειν τέλος, τάς δὲ ἀρετὰς .... τέλος μὲν οὐδαμοῦ, ποιητικὰς δὲ τοῦ τέλους εἶναι, quod postea demonstrare studet. vides id quaerere scriptorem, quid τέλος sit (τί τὸ εὐδαιμονεῖν ἐστιν), non quales virtutes sint, et eos reprehendere, qui hoc τέλος de quo quaeratur, virtutes esse putent. itaque haec fragmenta cum appareat non esse referenda in illam secundam partem disputationis, atque cum ne in primam quidem partem quadrent, qua de affectibus agitur, potius et ante hanc et ante illam in initio scripti ponenda sunt. nonne iam fr. 60 (XXIII) scriptor de summo bono loquitur? quem verisimile est eiusdem fragmenti col. III promisisse, de ea re se postea acturum esse. itaque credendum est, Diogenem ita opusculum suum instituisse, ut primum quae ab Epicureis ratione περὶ τέλους docerentur exponeret et adversarios (Stoicos) refelleret, deinde autem, postquam ἡδονὴν summum bonum esse ostendisset, explicaret, quomodo in vitae usu nobis haec scientia adhibenda esset (cfr. fr. 63 [XXIX] col. I ἡμ[εῖς ζητο]ῦμεν ἤδη, πῶς ὁ βίος ἡμεῖν ἡδὺς γένηται).

Hoc unum tamen quintus decimus ille versus indicat, quot columnae minimum inter singula fragmenta servata perierint. quod ita cognoscimus, ut in antecedenti fragmento quae legitur sententiae litteras ab extrema littera servata usque ad finem numeremus, et in proximo fragmento quae est sententiae litteras ab initio usque ad primam servatam. nam cum sub singulis columnis spatio intercedente senae denae fere litterae scriptae sint, inde columnarum perditarum numerus computando effici potest. singulos numeros infra fragmentis addam, nunc id tantum commemoro, quot columnas tota haec disputatio minimum olim complexa sit. cum quadraginta tres columnae vel columnarum reliquiae servatae sint, plus quam quinquaginta sex perierint, sequitur ut plus centum columnis totum opusculum olim complexum sit — si quidem recte sumimus, sententias quarum reliquiae servatae sunt, totas a scriptore esse allatas.

In ordinandis fragmentis physicis in universum editores recentissimos sequor (excepta sunt nimirum illa, quae ad disputationem περὶ ἀπειρίας κόσμων pertinent). nam Diogenem ab elementis orsum deinde quae ex iis composita sint tractavisse (quo pertinet etiam mundi structura), tum de rebus humanis et de diis egisse et ex ipsa re verisimile est et ex Lucretii ordine. fragmentum 52 (VII) solum alio loco posui.

Non iam dubitari potest, quin frr. 57, 58 (II), 59 (I) quoque propter lapidis altitudinem numerumque versuum huic physicae disputationi vindicanda et eius praefationem fuisse putanda sint. nam quod Heberdey et Kalinka p. 350 dicunt, „ein Grund, mit jeder Columnenreihe eine neue Schrift beginnen zu lassen liegt ja gar nicht vor“, cum per se non incredibile sit, tamen probari non potest, quia titulus huius scripti (fr. 55 = XXII) in lapide 61 cm alto inscriptus est, in eadem igitur lapidum serie erat atque cetera fragmenta ethica. itaque praefatio non potuit in superiore serie scripta esse. accedit quod fr. 61 (XXIV) idem fere legitur atque fr. 58 (II). qualia autem

fr. 57 (II col. I) videmus scriptorem demonstrantem, eandem rem (ἀταραξίαν) omnibus hominibus prodesse, et fr. 59 (I), deflendam esse hominum vitam tempus perdentium, quia nesciant, quae animo quae corpori usui sint, talia in praefatione physicae disputationis commemorari non mireris, cum Epicurus ipse initio epistulae secundae, qua de rebus caelestibus agitur, hoc scripserit (§ 85, Us. p. 36, 1 sqq.) πρῶτον μὲν οὖν μὴ ἄλλο τι τέλος ἐκ τῆς περὶ μετεώρων γνώσεως ..... νομίζειν εἶναι ἤ περ ἀταραξίαν καὶ πίστιν βέβαιον καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. aliis locis aliis verbis idem dictum est, ut κυρ. δόξ. XI εἰ μηθὲν ἡμᾶς αἱ τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν καὶ αἱ περὶ θανάτου, μήποτε πρὸς ἡμᾶς ᾖ τι, ἔτι τε τὸ μὴ κατανοεῖν τοὺς ὅρους τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, οὐκ ἂν προσεδεόμεθα φυσιολογίας; cfr. etiam κυρ. δόξ. X. itaque cum videamus physiologiam quasi ancillam ethicae Epicureos existimasse, nihil habet offensionis, quod in praefatione physiologici scripti de studiis hominum perversis et de illa animi condicione, quam ἀταραξίαν vocant Graeci, agi videmus, cum notitia rerum naturae ob nullam aliam causam petenda sit secundum Epicurum nisi quod ἀταραξίαν efficiat. cum autem fr. 57 v. 13 —fr. 58 col. I v. 1 (= fr. II col. I, 13—col. II, 1) dicat scriptor, se antea duas attulisse causas cur libellum componeret, fr. 59 (I) autem causa scribendi aliqua afferatur, hoc ante illud collocandum est; quod recte ita fieri quodam modo probatur fr. 58 col. III (fr. II col. IV) versibus 3 sqq., ubi legimus scriptorem antea de falsis opinionibus (ψευδοδοξία) hominum locutum esse, quibus verbis fr. 59 (I) optime congruit.

Epistulae ad matrem datae fragmenta pauca ab editoribus Austriacis recte ordinata sunt, nam frr. 23—24 (LXIV), quae utrum ante frr. 21—22 (LXIII) an post collocanda essent dubitari potuit, arte coniuncta sunt cum fragmenti 22 (LXIII) columna ultima, ut suo loco probabo.

Disputationis de senectute fragmenta ita ordinavi, ut

priora ea collocarem quae de molestiis senectutis (de sensuum hebetatione et membrorum tarditate) deinde ea quae de utilitate agunt, quam senes quoque hominibus afferre possint. haec sequuntur fragmenta incerta. fragmentum 9 (LXVIII) autem, quod ita incipit: Πολλάκις ὦ νέοι νὴ τὸν Ἡρακλέα καὶ ἠγανάκτησα κτλ. totius scripti initium fuisse verisimile esse mihi quidem videtur.

Singularem locum occupat fr. 3 (LXII). legimus enim v. 3 sqq.: ἐπιστάμενος δὲ ἀκρειβῶς ὅτι τῇ γνώσει τῶν πραγμάτων ὧν ἐν ταῖς ὑποκάτω χώραις ἐδήλωσα φυσικῶν τε ἅμα καὶ παθητικῶν . . . ad totam igitur inscriptionem spectat et super physicis et ethicis scriptis erat inscriptum, propter altitudinem autem (38,5 cm) et litterarum magnitudinem in eundem lapidum ordinem atque fr. 21—24 (LXIII—LXIV) referendum est. itaque hoc fragmentum, cum eadem in altitudine inscriptum esse videatur atque epistulae et sola scripta inferiore loco incisa commemoret physica et ethica, nonne tum inscriptum esse nobis credendum est, cum epistulae et cetera scripta nondum incisa erant? maxime igitur probo, quod editores recentissimi p. 350 arbitrantur, dissertationem quae est de senectute et omnia alia scripta maioribus litteris quam scripta physica et ethica incisa post haec inscripta esse; et illa praefatione, cuius hoc fragmentum pars est, causam attulisse scriptorem puto, cur ad illa scripta physica et ethica haec nova (epistulas et alia) adderet. quam ob rem etiam illa primo tractavi.

Unum hoc quoque liceat mihi exponere, quomodo tota inscriptio ordinata fuisse mihi videatur. de ea re confer etiam quae Us. l. c. p. 418 et Heb. et Kal. p. 348 dixerint. ex his hoc maxime probo, quod fragmenta maximis litteris scripta altissimum tenuisse locum censuerunt; cetera autem, si recta sunt quae adhuc disputavi, paulum mutanda sunt. itaque memineris velim, quae supra de lapidum altitudine dixerim, et conferas lapidum formam apud editores recentissimos depictam. res enim simplicissima est, si putamus omnia fragmenta 56—62 cm alta, id est epistulam ad Antipatrum

de innumerabilitate mundorum et disputationem ethicam cum quinto decimo versu sententias continente et sententias frr. 27—32 (LVI sqq.) eadem in altitudine inscriptas fuisse, super his autem alteram lapidum seriem (46—50 cm), quae solam disputationem physicam haberet (cfr. tabulam p. 105). super his autem series lapidum erat, quae mixtos habebat lapides 45—50 cm et 37—41 cm altos, ut inaequalitates inferiorum lapidum exaequarentur (cfr. quae iam supra dixi p. VIII sq.); nam ut exemplum afferam, lapidi 56 cm alto cum imponerentur duo lapides 46 cm alti, eadem effecta est altitudo atque cum lapidi 60 cm alto imponeretur lapis 50 cm huicque lapis 38 cm altus (148 cm). talem autem ut sumam lapidum diversa altitudine seriem cum eo commoveor, quod epistulas et in hoc et in illo genere lapidum incisas esse videmus (cfr. frr. 21—24 [LXIII, LXIV] et 26 [LXV]), tum maxime eo, quod etiam disputatio de senectute in utroque genere lapidum scripta est (cfr. frr. 5 [LXXIII col. II 6—10], 8 [LXXI col. II 6—10], 15—19 [LXIX, LXXII, LXXVIII—LXXX] et frr. 4 [LXX], 10 [LXXIV], 25 [LXXXI]; semel [fr. 17 = LXXIX] etiam lapis 43 cm altus invenitur). qua in serie legebantur praefatio (fr. 3 [LXII]), epistulae et testamentum (frr. 21—24 [LXIII], 26 [LXV], 2 [LXVI]) et inferiores partes columnarum disputationis de senectute (frr. 4 [LXX], 5 [LXXIII col. II 6—10], 8 [LXXI col. II 6—10], 10 [LXXIV], 15—19 [LXIX, LXXII, LXXVIII—LXXX], 25 [LXXXI]). hoc autem sententia mea aliquo modo probatur. si huius et illius generis lapides variabant, ut inaequalitates exaequarentur, nimirum superiores margines utriusque generis fere eadem in altitudine erant, inferiores autem margines altiorum lapidum (46—50 cm) inferius erant quam humiliorum (37—41 cm). itaque in inscribendis epistulis et testamento ut aequa columnarum altitudo servaretur, altiorum lapidum partem inferiorem vacuam relinquere oportuit. quod revera in frr. 2 (LXVI) et 26 (LXV) factum esse videmus. — huic autem seriei impositi erant lapides 33—35 cm fere alti, qui superiorem tantum partem tituli

et columnarum ad disputationem de senectute pertinentium continebant (cfr. frr. 1 [LXVII], 6 [LXXIII col. I 1—5, col. II 1—5], 7 [LXXI col. I 1—5, col. II 1—5], 9 [LXVIII]). haec igitur pars ex tota reliqua inscriptione prominebat. Fortasse scriptor, cum epistularum litterae minores essent quam ut tanta in altitudine muri scriptae perspicue legi possent, novam de senectute disputationem maioribus litteris et columnis inscribi iussit, ut etiam supra posita serie lapidum abuti necesse esset.

Caput II.

De epistula ad matrem data.

Fragmenta LXIII et LXIV (Heb. et Kal. 21—24) non sine causa summo nostro studio digna habentur. continent enim epistulam, quam non ab ignobili homine, sed ab ipso Epicuro scriptam esse a viris doctis affirmatur. acrius igitur inspicienda sunt. ac primum quidem causas, quibus viri docti adducti sint, ut Epicuro hanc epistulam attribuerent, consideremus. Cousin p. 68 sq. his fragmentis et aliis, quae nunc ab editoribus recentissimis recte in unum de senectute libellum comprehensa sunt, a ceteris segregatis, quod altiores habent litterarum ductus, ac non iam Antipater sed mater ab eo qui scripsit appellatur (omnia enim cetera fragmenta falso, ut nunc videmus, epistulae ad Antipatrum datae inseruit), in his simplicius et clarius esse dicendi genus censet et formam ὑφειστήκεσαν (fr. LXIII [Heb. et Kal. 21] col. II v. 9) in aetatem multo antiquiorem quam qua vixerit Diogenes nos revocare statuit. quae cum ita sint et cum haec fragmenta eodem loco atque cetera inventa simile habeant iis argumentum et hanc ob causam quin in eodem fuerint monumento dubitari non possit, credendum esse nobis Diogenem praesidis alicuius scholae Epicureae epistulam producere, ut scilicet quas ipse proferat sententias magis stabiliat.

et ut Epicuri κυρίας δόξας ab eo afferri videamus, ita epistulam quoque ipsius Epicuri afferri nihil impedire quominus credamus. ceterum de epistula Epicuri ad matrem data etsi nihil adhuc audiverimus, tamen epistularum quae simile habeant argumentum fragmenta exstare Us. *Epicurea* p. 155—158, ex quibus unum (fr. 184) fortasse ad eandem epistulam pertinere atque hoc quod a Diogene servatum est. dicere enim Epicurum in illo fragmento se quotannis centum et viginti drachmas accipere velle παρ' ἑκατέρου, in fr. autem LXIV col. III (Heb. et Kal. fr. 24) v. 8 nos legere οὐκοῦν ἑκάτερον ὑμῶν ἰδίᾳ δεῖ βαρεῖσθαι δι' ἡμᾶς. sed hanc similitudinem Cousin, ut ipse dicit, non premens id potissimum monet, Cleontis nomen et hic (fr. LXIV col. III v. 5 = Heb. et Kal. fr. 24 v. 5) et ab Epicuro ineunte ad Pythoclem epistula commemorari. itaque aut ab Epicuro aut ab aequali aliquo illius sectatore scriptam esse hanc epistulam.

Iam confidentior Usener l. c. p. 424 sqq. statuit, de alio auctore cogitari non posse nisi de Epicuro, cum unam hanc afferat causam. vocem et notionem εὐθυμίας, quae vox legitur apud Cous. fr. 30, Heb. et Kal. fr. 27 (LVI), in ethica Democritea locum suum habere; a qua Epicurum quoque primum profectum esse, sed cum magis magisque a doctrina Democritea discederet et proprias insisteret vias, hanc quoque notionem εὐθυμίας eum abiecisse; nam neque vocem neque notionem in scriptis Epicuri quae nobis servata sunt exstare. inde apparere, epistulam illam ab Epicuro ipso scriptam esse idque iis temporibus, cum philosophiam discipulos docere modo inciperet. has Cousini et Useneri argumentationes novissimi editores adeo ut videtur probant, ut ne verbo quidem addito satis habeant huic epistulae notam Epicuri imprimere (p. 348).

Spectemus igitur, qualem habeant fidem virorum doctorum argumentationes. ac primum quidem quod maiores sunt horum fragmentorum litterae quam ceterorum, eo fortasse divinari potest non ad eandem disputationem illa fragmenta pertinere; quod quidem etiam eo demon-

stratur, quod hic matrem, alibi alios alloquitur auctor. sed minime alia allocutio et alia litterarum magnitudo alium auctorem indicant, et satis est te revocare ad fr. LXII = Heb. et Kal. 3, quod aeque magnis litteris scriptum atque haec de qua agimus epistula propter argumentum a nullo alio scriptum esse potest nisi ab ipso Diogene (. . . τους ἐπιδημούντων ξένων φιλάνθρωπον; cfr. fr. II col. V = Heb. et Kal. fr. 58 col. IV et fr. XXIV col. I et II = Heb. et Kal. fr. 61; et τῶν πραγμάτων, ὧν ἐν ταῖς ὑποκάτω χώραις ἐδήλωσα φυσικῶν τε ἅμα καὶ παθητικῶν.). quod fragmentum quomodo a Cousino eidem epistulae, quam Epicuri sive familiaris eius esse putat, inseri potuerit non intellego. de diversa autem litterarum magnitudine cfr. quae supra dixi et Usenerum loco citato p. 418. sed veniamus ad ceteras causas quas affert Cousin. orationem multo simpliciorem et clariorem esse dicit. sed talia fallere possunt et sermoni huius epistulae non deesse obscuritates postea, ut opinor, ostendam, cum ad accuratam interpretationem venero (cfr. quae ad fr. LXIII col. II dixi). deinde statuit talem formam qualis sit ὑφειστήκεσαν nos in antiquiorem aetatem revocare, scriptorem Diogenis aetate viventem nimirum ὑφέστασαν dicturum fuisse ratus. sed et in universum perfecti formae in -κα desinentes recentiores sunt aliis (cfr. G. Meyer Gramm. p. 634 sq.) et formae longiores ab ἕστηκα derivatas paulatim breviores represserunt adeo ut inscriptiones Atticae quarti a. Chr. saeculi illas solas formas nobis praebeant (cfr. Meisterhans p. 152). vide etiam quod dicit W. Schmid *Atticismus* IV p. 396: „Die kurzen und die langen Formen des Perfectums von θνῄσκω und ἵστημι gehen, wie im Attischen, so bei den Schriftstellern der κοινή . . . . und den Atticisten nebeneinander her.“ et G. Schmidt, *Jahrb. f. klass. Philol.* Suppl. X p. 481 de Flavio Josepho locutus: „In plusquamperfecti indicativo formae longiores longe praevalent“ et Winer-Schmiedel, *Gramm. d. neutestam. Sprachidioms* § 14, 5: „Das Perf. von ἱστάναι zeigt im Indicativ nie die kürzeren Formen ἕσταμεν, ἕστατε, ἑστᾶ-

σιν, aber stets im Inf. ἑστάναι u. Part. ἑστῶσα." apud Epicurum ipsum, ut hoc quoque addam, utramque formam invenimus: ep. I 81 Us. p. 30, 14 τεθνάναι, p. 52, 13 ἑστάναι et 15 περιεστάναι, p. 61, 3 δεδιέναι, p. 71, 9 ὑφεστῶτας, p. 74, 9 καθεστώτων, p. 76, 5 ὑφεστηκός, p. 79 ἐφεστηκότας, p. 80, 6 περιεστώτων, p. 164, 6 τεθνηκότες, p. 168, 2 καθεστήκωσιν, p. 283, 5 καθεστῶτες. et quid iudicabimus, si viderimus, quod etiam recentissimi editores p. 433 optime admonent, Diogenem ipsum numquam aliam formam perfecti ἕστηκα adhibere nisi longiorem? concedendum igitur est hanc formam minime nos cogere, ut illud fragmentum ab antiquiore aliquo auctore quam Diogene scriptum esse putemus.

Cum igitur eae quas Cousin ex loquendi consuetudine sumptas affert causae nihil valeant, relinquuntur eae, quas argumentum et rem nobis praebere arbitratur. ac pecunia quidem talis est res, qualis a quolibet homine in epistula commemorari possit. nimis autem audacter Cousin conicere mihi videtur, epistularum ab Usenero *Epicurea* pag. 157 fr. 184 coniūnctarum priorem eandem esse atque hanc, cum ad eundem eam datam esse atque posteriorem verisimillimum sit. sed ipsum Philodemi locum, quem pleniorem nobis praebet Gomperz Hermae tom. V p. 394 proponam: „. . . [συνε]τάξατο ἐμαυτῶ[ι κ]ἂν ἐν Ὑπερβ[ορ]είοις ὦσιν ἀποστε[λε]ῖν, ταύτην καὶ μόνην ἐπιτάττω. [ἑ]κατὸν γὰρ κα[ὶ ε]ἴκοσι [δ]ρ[αχ]μὰ[ς μόν]ας κατ' ἐνιαυτὸν βούλομαι παρ' ἑκατέρου λαμβάνειν." καὶ δι' ἑτέρας· „ἤνεγκέ μοι Κτήσιππος τὴν κατ' ἐνιαυτὸν σύνταξιν, ἣν ἀπέστειλας ὑπέρ τε τοῦ πατρὸς καὶ σεαυτοῦ." Μιθρεῖ δέ· „ὁ γὰρ ὅρος ὁ κατατεταγμένος τῆς [σ]υντά[ξ]εως . . . ." non opus est multa verba de hoc loco facere, cum appareat, verbis Μιθρεῖ δὲ Philodemum, cum antea de Ctesippo locutus sit, ad alium hominem transire, verbis autem καὶ δι' ἑτέρας ad aliam quidem epistulam, non tamen ad alium hominem, et verbis παρ' ἑκατέρου eosdem, quorum postea mentio fit, Ctesippum eiusque patrem intelligendos esse. haec igitur epistula

minime eadem esse potest atque ea de qua iam dudum agimus. accedit quod Epicurus illa epistula ab utroque centum viginti drachmas flagitat, is autem qui hanc epistulam scripsit, a matre quidem nihil accipere velle videtur. — unum igitur hoc restat argumentum: Cleon aliquis et ab Epicuro et ab auctore huius epistulae nominatur. et certe si probaretur Cleontem eum qui in hac epistula commemoratur non posse alium esse nisi illum, quem nominat Epicurus, Cousino credendum esset. sed hoc, quod quaestionis caput esse videmus, neque probari potest neque refelli, quia de amico illo Epicuri hoc tantum scimus, quod Usener in indice nominum p. 400 dicit: „Κλέων fingitur a scriptore epistulae II 84 litteras Pythoclis ad Epicurum attulisse.“ neque tam raro in documentis Graecis quae exstant nomen Cleontis invenitur, ut hanc ob causam aliquis hoc loco de nullo alio cogitari posse credat nisi de illo Epicuri amico. nam Kirchner in *Prosopographia Attica* non minus quam viginti quattuor Athenienses nomine Cleontis enumerat et Pape in Onomastico praeter Athenienses et amicum illum Epicuri viginti tres Graecos aliis oppidis ortos collegit. itaque hoc dicendum est, Cousino quidem non contigisse, ut ab Epicuro vel aequali eius discipulo hanc epistulam scriptam esse probaret.

Brevius de illo quod Usener affert argumento agendum est. qui adeo sibi persuasit litteras illas non a Diogene conscriptas esse, ut hoc tantum demonstrare studeat, non familiarem aliquem Epicuri, sed magistrum ipsum eas concepisse, quod ut supra dixi uno verbo εὐθυμίας. in illis posito evinci putat. sed cum iam argutius sit voce quae apud Epicurum non inveniatur originem Epicuream demonstrare, nunc e novissima editione videmus, fragmentum illud, in quo vox εὐθυμίας exstat, ne pertinere quidem ad hanc epistulam, sed Sententiis inserendum esse. maxime igitur miror, quod recentissimi editores, etsi gravissima ut mihi videtur argumenta ipsi sustulerunt, cum non nisi formas longiores ab ἕστηκα derivatas a Diogene usurpatas esse et fragmentum cui inest vox εὐθυμίας ab his litteris

secernendum esse ostenderent, tamen reliqua argumenta satis idonea esse putaverunt ad originem Epicuream demonstrandam.

Sed non satis est exponere non multum valere argumenta quae proponuntur, cum tamen aliquis satis fidei fortasse tribuat et similitudini rei et Cleontis nomini. itaque e contrario probari fortasse potest ab Epicuro quidem epistulam scribi non potuisse. quod certissime evinci posse puto sermone huius epistulae cum Epicuri quae servata sunt scriptis collato. quam quaestionem ita institui, ut primum verborum in Epicuri scriptis et fragmentis traditorum indicem composuerim, deinde viderim, quae in hac epistula exstant verba utrum ab Epicuro usurpata sint necne, tum ea, quibus ille non utitur, apud quos scriptores et qua aetate inveniantur exquisiverim, praecipue autem, utrum Epicuri temporibus iam usitata fuerint necne. proponam igitur indicem eorum verborum, quae ad hanc quaestionem nobis usui sunt.

ἀντιλαμβάνεσθαι (fr. LXIV col. I v. 2 = HK fr. 21, col. I v. 2) ea quam hic habet significationem (= αἰσθάνεσθαι, *percipere*) neque ab Epicuro usurpatur neque ab ullo ante Epicurum scriptore. neque enim quae leguntur Plut. adv. Col. 5 p. 1109 d διδάσκουσιν ὡς ἀναπεφυρμένων καὶ συμμεμιγμένων ὁμοῦ τι πάντων, ἄλλου δ᾽ ἄλλῳ πεφυκότος ἐναρμόττειν, οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς ποιότητος ἐπαφὴ καὶ ἀντίληψις κτλ. cur Metrodori propria verba habenda sint ulla est causa (Körte Metrod. fr. 1), neque Aristophanis Thesmoph. versus 242 sine dubio corruptus πρὶν ἀντιλαβέσθαι πρωκτὸν τῆς φλογός ullius momenti esse potest. immo primum legitur apud Arium Didymum, tum Aëtium, raro etiam apud Plutarchum, at usitatissimum est apud scriptores philosophos posteriorum temporum, ut Porphyrium et Aristotelis commentatores (etiam ἀντίληψις et ἀντιληπτικός = *perceptio* et *percipiens* huc pertinent). apud Diogenem ipsum habes vocem ἀντίληψις fr. IV (= Heb. et Kal. 41) col. II v. 7. ac fortasse nobis contingit, ut quomodo vox ἀντιλαμβάνεσθαι illam

significationem nancta sit cognoscere possimus. post Epicurum et ante Arium Didymum et Aëtium hoc factum esse necesse est. cum autem ἀντιλαμβάνεσθαί τινος propriam habeat significationem *prehendendi*, quaerendum est, quomodo ea, quae sensibus percipiantur, *prehendantur*. et optime nos adiuvat doctrina Stoicorum quae de sensibus traditur, qua de re conferas velim quae disputat L. Stein *Psychologie der Stoa* II 133 sqq. neque enim Stoici sensus ita fieri putant, ut animus noster tantum patiatur plagas extrinsecus sibi illatas, sed ita, ut ipse quoque agat animus (testimonia habes apud Steinium l. c. p. 127 sqq.). qua actione animum res *prehendere* Stoici dicunt. legimus enim haec apud Aët. Plac. IV 8, 1: οἱ Στωικοὶ ὁρίζονται οὕτως τὴν αἴσθησιν· αἴσθησίς ἐστιν ἀντίληψις δι' αἰσθητηρίου ἢ κατάληψις, et apud Nemesium de nat. hom. cap. 7 ἔστι δὲ αἴσθησις ἀντίληψις τῶν αἰσθητῶν ..... ἔτι δὲ καὶ οὕτω· δύναμιν ψυχῆς ἀντιληπτικὴν τῶν αἰσθητῶν. qua in definitione Stoicorum ἀντίληψιν propriam habere significationem apparet, cum nisi ita esset, nulla esset definitio; sed facile intelligitur, vocem ἀντίληψιν (et ἀντιλαμβάνεσθαι et ἀντιληπτικός) ipsam vim percipiendi nancisci potuisse. itaque si revera vox ἀντιλαμβάνεσθαι Stoicis debet vim percipiendi — et certo e vulgari sermone sumpta esse non videtur, cum a scriptoribus philosophis solis adhibeatur —, quam maxime reicienda est opinio eorum, qui fragmenta illa Epicuri esse putent. (addendum est, quod etiam similia verba κατάληψις et καταληπτικός a Stoicis originem ducere Cicero testatur.)

βαρεῖσθαι (fr. LXIV col. III v. 9 = Heb. et Kal. fr. 24, v. 9) hoc sensu adhibitum est (= βαρέως φέρειν, apud poetas βαρύνεσθαι) in LXX Exod. 7, 14, in novo Testamento 2. Cor. I, 8 et V, 4. ab aliis scriptoribus additur res qua animus gravatur, ut exemplum afferam, a Plutarcho vit. par. p. 273 D πένθει βεβαρημένος. vulgaris igitur haec significatio vocabuli est. vox ipsa βαρεῖν poetica est, cfr. praef. cap. III.

ἐπαίρειν ἑαυτόν (fr. LXIV col. I v. 9 = Heb. et

Kal. fr. 23) eandem vim habet atque *animum erigere* et construitur secundum ea verba, quae motum aliquem animi indicant, ἐπί τινι. neque haec structura neque omnino verbum ipsum hoc sensu alias exstare videtur.

θνητότης (fr. LXIII col. IV v. 4 = Heb. et. Kal. 22, v. 4), ut iam Usener adnotat, valde recens est verbum, cuius exempla notantur apud Tatianum, Didymum Alexandrinum, Joh. Chrysost., Nemesium, Nilum, dialog. de anima adv. Platonem, schol. Philostrati, schol. Luciani. addo schol. Ven. ad Iliadem H 59, Pseudalexandrum Aphrod. in Metaphys. K 1, I p. 637, 26 (i. e. Michaelem Ephesium), Davida in Porphyr. isagogen in ed. Ac. Ber. XVIII, 2; sed apud Alexandrum et Davida θνητότης, ut nunc dicimus, abstractio logica est, apud ceteros autem et ipsum Diogenem fr. XXXV col. III v. 3 haec vox ita usurpatur, ut eam iam in usu cotidiano fuisse appareat.

Structura λείπει μοί τι (fr. LXIV col. II [Heb. et Kal. 23] v. 6 et 7) apud Polybium primum invenitur 10, 18, 8 ἤρετο τί λείπει τῶν ἐπιτηδείων αὐταῖς. Plutarchus non habet, sed Epictetus, Galenus, commentatores Aristotelis, alii recentiores. vulgaris igitur structura est.

προσφάτως (fr. LXIV col. III [Heb. et Kal. 24] v. 4) quod est *nuper* apud Machonem poetam comicum primum invenimus (Athen. 13, p. 581 e) ἐκ τῆς Κορίνθου προσφάτως ἀφιγμένος, deinde in LXX Deut. 24, 5, saepius apud Polybium, tum Posidonio coniectura restituitur (apud Athen. 4, p. 153), porro exstat in Diodoro Siculo 1, 36 et 14, 115 semel in Parthenio et Galeno et Babrio 30, 3, in Gregorio Nazianzeno, in Phalaridis epistulis. quibus exemplis addenda sunt Acta Apost. 18, 2 (cfr. Deissmann *Bibelstudien* p. 211), Aristeas c. 5, Pap. Grecs Paris. p. 370, 10 (165 a. Chr.), Dio Chrysost. (cfr. Schmid *Atticismus* p. 701), Eustratius XX 96, 20 et 394, 10, Anonymus in Aristot. Rhet. XXI 2, 82, 8. in exemplo illo Posidoniano: τὰ δὲ βρώματα ἄρτοι .... καὶ τῶν προσφάτως καθιερευθέντων ὀπτὰ δαψιλῆ, si quidem recte mutatum est προσφάτως ex προσφάτων, propria vis nondum ob-

scurata est. formam adiectivam πρόσφατος iam Aristoteles habet (*recens*, sed etiam translata significatione πρόσφατοι μάρτυρες, qui opponuntur παλαιοῖς). vox vulgaris.

συγχρῆσθαί τινι (fr. LXIV col. III [Heb. et Kal. 24] v. 10) primus usurpat Polybius idque ita, ut sit *simul uti* aut simpliciter *uti*. huius vero significationis, quam hic habet *familiariter uti, Umgang pflegen mit jmdm.*, unum repperi exemplum quod in Thesauro notatur Evang. Joh. 4 οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. verbi significatio vulgaris esse videtur.

προσδοκᾶν τινα ποιοῦντα (fr. LXIV [Heb. et Kal. fr. 23] col. I v. 7) nusquam alibi exstare videtur.

ὑφίστασθαι de imaginibus hominum in animos nostros subrepentibus dictum (fr. LXIII col. II [Heb. et Kal. fr. 21 col. II] v. 9) nusquam apud Epicurum legitur neque apud alios scriptores inveni, sed προσπίπτειν vel ὑποπίπτειν vel ὑπέρχεσθαι dici solet. similitudinem quandam habent rursus Polybiana 11, 30, 2 τῷ δὲ πλήθει τοιοῦτον ὑπέστη δέος, *animos vulgi talis terror subrepsit.*

Addo quod dicendi formula ὅσον ἐπ᾽ ἐμοί (fr. LXIII [Heb. et Kal. fr. 21] col. II v. 5) in Epicuri scriptis non invenitur, apud Aristotelem semel notatur Polit. B 9, p. 1270b 12, in posteriorum temporum scriptoribus ut Plutarcho, Luciano, aliis saepe legitur, apud Diogenem quoque ipsum fr. I (Heb. et Kal. 59) col. II v. 13.

Quod verba περιγίνεταί τινί τι (fr. LXIII col. IV [Heb. et Kal. fr. 21/22 col. IV] v. 1), ἐλάττωσις (fr. LXIV [Heb. et Kal. fr. 23] col. I v. 3), τίθημί τινα ποιοῦντά τι (fr. LXIII [Heb. et Kal. fr. 21/22] col. III v. 3—6) in Epicuri quae supersunt scriptis non leguntur, casu factum esse magis crediderim, cum περιγίνεσθαι quidem hoc sensu *obtingendi* apud complures ante Epicurum scriptores exstet (Demosth., Thucyd., Aristotelem bis), et ἐλλάττωσις semel apud Aristotelem Top. 6, 3 p. 141a 16 et in Anaximenis Rhetoricis 37, 1442a 16, τίθημί τινα ποιοῦντά τι iam apud Platonem bis adnotentur ab Astio.

Satis igitur multa his quamvis exiguis fragmentis insunt vocabula vel structurae vel dicendi formulae, quae neque in scriptis Epicuri inveniantur neque omnino aetate Epicuri usurpata fuerint. sed cavendum est, ne temere et inconsiderate progrediamur. nam cum huius epistulae auctorem vulgari sermone uti videamus, nunc quaeritur, quae ratio Epicuro cum vulgari sermone intercedat. qua de re nuper disseruit P. Linde *de Epicuri vocabulis ab optima Atthide alienis* (Vratisl. 1906), qui illius verborum supellectile cum aliis linguae Graecae testimoniis collata praeter alia hoc praecipue demonstrat, illum multa vocabula ex κοινῇ dialecto haurientem medium fere inter Aristotelem et Polybium locum obtinere (p. 54). itaque quod in hac epistula non pauca vulgaris sermonis exempla invenimus, quae in Epicuri scriptis non leguntur, hoc quidem certo demonstrari non potest, eam ab Epicuro alienam esse, cuius parum multa documenta nobis tradita sunt, quam ut hoc vel illud vocabulum ab eo certa fide abiudicari possit. plus tamen valet magnus pro tam exiguo fragmento vulgarium et recentium vocum numerus, quo nimirum dubitatio movetur, num epistulae auctorem inter Aristotelem et Polybium ponere possimus. maximi autem ponderis est, si recte indicavi, quod huic fragmento inest vox ex Stoicorum officina orta. itaque nulla est causa, cur haec epistula illi attribuatur.

Sed etiam argumentum epistulae non satis congruere videtur iis, quae de parentibus Epicuri nobis tradita sunt. nam epistulae auctor scribit fr. LXIV (Heb. et Kal. 23) col. II v. 1 sqq. et col. III (Heb. et Kal. fr. 24) v. 2 sqq. sibi perpetuo (συνεχῶς) a matre et a patre pecuniam mitti. sed Epicuri parentes num tantis opibus fuerint, valde dubitari potest. Diogenis quidem Laertii (X, 4) testibus si fidem habemus, Epicurus et patrem pro exigua mercede pueros docentem et matrem καθαρμοὺς canentem adiavabat, ut perquam miseram fuisse parentum condicionem cognosci possit.

Itaque haec epistula cum ab Epicuro scripta non sit,

nulla est causa, cur non ipsi Diogeni attribuatur; nam tantum abest, ut sermone scriptoris in antiquiora tempora revocemur, quod Cousin putat, ut valde recentis aetatis scriptorem esse videamus. cum autem tota inscriptio a viris doctis (Heb. et Kal. p. 442) propter scripturam et reliquorum fragmentorum sermonem exeunti secundo post Christum saeculo attribuatur, cur non Diogenem ut cetera ita hanc quoque epistulam scripsisse credamus? haec tantum repeto, verbi ἀντιλαμβάνεσθαι substantivum ἀντίληψις inveniri apud Diogenem fr. IV col. II 7, formulam ὅσον ἐφ' ἑαυταῖς redire fr. I col. II 14 (ὅσον ἔστ' ἐφ' ἡμεῖν), verbum rarissimum et valde recens θνητότης etiam fr. XXXV col. III 3 legi, denique cum structura fr. LXIII col. II 7 τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν τῇ ὅτε ὑφειστήκεσαν apte comparari posse fr. XVIII col. III 2 ἵνα δὴ τὸ ἴσον γένηται τῷ κἂν παρὼν ὡμολόγεις.

Quae cum ita sint, etiam fr. LXV (Heb. et Kal. fr. 26) vix quisquam propter nomen Cari (col. III v. 8) antiquioris alicuius Epicuri sectatoris epistulam esse crediderit a Diogene prolatam (sic Heb. et Kal. p. 443), cum non unus Lucretius habuerit cognomen Cari. et cum col. III v. 2 legamus scriptorem Rhodi aliquamdiu versatum esse, monendum est, etiam Diogenem (col. II 10 fragmenti XV [Heb. et Kal. fr. 56]) ibi commoratum esse.

Caput III.

De sermonis Diogeniani vulgaritate.

Diogenem neque ingenio neque doctrina praestitisse inde videri potest, quod Empedoclem Acragae cuiusdam filium facit, Heracliti de continuo omnium rerum fluxu et motu sententiam Aristoteli attribuit, ipsum quoque Epicurum magistrum non numquam falso intellegit. quod de rebus levibus atque minutis multa verba facit et idem bis vel ter dicere non veretur, ad ingeniolum eius optime qua-

drat. ut tamen integram Diogenis imaginem effingamus, sermonem quoque eius respicere ne omittamus, quoniam stilus est homo. atque Diogenem, quamvis Atticorum et Atticistarum more πράττειν pro πράσσειν dicat, tamen plebeium sermonem omnino exuere non potuisse facile cognoscitur. cum autem illis temporibus (exeunte saeculo secundo) doctrina eorum, qui Atticos scriptores sibi imitandos proponebant, talem iam vim nancta sit, ut nemo, si quidem scripta sua in multorum notitiam perferri vellet, vulgari sermone in scribendo uti posset, litteris quoque eum minus politum esse videmus, quam tum usus ferebat; id quod cum ignorantia eius optime congruit.

Quare operae pretium esse videtur de elocutione eius agere, et exponere quatenus vulgaris sermonis signa prae se ferat. qua in re primum monendum est, Atticistarum quoque scripta non plane carere plebei sermonis vestigiis, ut ex W. Schmidii libro *Atticismus* cognoscas, ubi apud unumquemque scriptorem vulgaria vocabula notata sunt. itaque quaecumque voces vel loquendi formae apud scriptores Atticos non usitatae Diogeni cum illis Atticistis communes sunt, tamen vulgares sunt habendae, si etiam in scriptis vulgari sermone compositis inveniuntur. idem de vocabulis „poeticis“ censendum est, de quibus conferantur quae disputat Thumb *Griechische Sprache im Zeitalter des Hellenismus* p. 216 sqq., imprimis p. 224. quaecumque enim voces „poeticae“ scriptorum recentiorum etiam in inscriptionibus, papyris, novo Testamento, aliis vulgaris sermonis testimoniis exstant, non orationis exornandae causa e poetis, sed e sermone vivo haustae sunt.

De Diogenis loquendi usu multa atque utilia composita sunt iam ab Heberdey et Kalinka *Bull. de corr. Hell.* XXI p. 427, ubi etiam tabulam invenis verborum, quae ob hanc vel aliam causam insignia sunt. nos nunc illa tantum tractamus, quae ad plebeium eius sermonem spectant. non tamen omnia, quae huc pertinent, nos tractare haud ignoramus neque quisquam mirabitur, cum ad illud negotium plene perficiendum multo amplioribus studiis

opus sit. illa elegimus, quae nobis maxime conspicua esse videbantur.

Progrediar ita, ut primum vocabula recentiora et vetusta quidem sed novam significationem adepta, deinde vocabula poetica, tum ea, quae ad phoneticam, tum quae ad flexionem spectant, postremo structuras vulgares enumerem.

I. Vocabula recentiora sive vetusta sed nova significatione praedita.

ἀκήδεια sive ἀκηδία fr. XXIV col. III 9. ἀκήδεια habet Apollon. Rhod. III 298, ἀκηδία legitur in LXX, Cic. ad Att. 12, 44, apud Lucianum, alios recentiores. vetustissimus testis est Hippocrates π. ἀδινῶν p. 272, 39. fortasse Ionica vox est.

ἀκηρασία dubium est num recte suppleatur fr. XXXIX col. IV 5, *integritas*. legitur apud Apollin. Metaphr. Ps. 14, 3 et 17, 54, ubi significat *puritas*. sed ἀκήρατος etiam *integer* est et Hesychius notat ἀκηρεσία· ἀφθαρσία.

ἅλυς fr. XXIV col. III 10. primus habere videtur Zeno apud Clem. Alex. Paed. III 11, 74 (fr. 246 Arnim), saepius habet Plutarchus et idem Clem. Alex.

ἄν pro ἐάν semper dicitur. cfr. Schmid *Atticismus* IV p. 123 sqq. aliquoties in oratoribus Atticis et inscriptionibus Atticis inde a saec. V a. Chr., numquam in papyris Parisinis, fere numquam in NT invenitur, in posterioris tamen aetatis sermone plebeio rursus saepius usurpatur.

ἀπόφασις pro φάσις, φάσμα fr. VIII col. II 8 alibi non invenitur.

βαρέομαι pro βαρέως φέρειν, λυπεῖσθαι fr. LXIV col. III 9. cfr. Praef. p. XXVI. propter significationem hic enumeratur, sed cfr. etiam sub vocibus poeticis.

βάσις pro σκέλος, ποῦς fr. XXXIX col. III 6. semel legitur apud Platonem Tim. 92 a, saepe apud Philonem

Judaeum et alios scriptores vulgaris sermonis, ut in NT Acta Apost. 3, 7.

διαβαίνειν εἴς τινα pro διήκειν (*pertinere ad aliquem*) fr. II col. V 9. cfr. ibi adnotationem.

ἐλαχιστιαῖος fr. II col. VI 12. de vocibus in -ιαῖος desinentibus, quarum tamen stirps vocalem ι non habet, cfr. Mayserum *Gramm. d. griech. Pap. d. Ptolemäerz.* p. 448, qui complura exempla vocabuli μηνιαῖος, quod semel iam ab Aeschylo adhibetur Suppl. 226, ex papyris collecta enumerat, et Schmidium l. c. IV p. 700, qui ex Luciano notat vocabula ἑπταμηνιαῖος, κολοσσιαῖος, κυαμιαῖος. hoc tamen verbum ἐλαχιστιαῖος e superlativo derivari etiam magis mirum est; quamquam considerari oportet posterioribus temporibus vocis ἐλάχιστος superlativi vim adeo evanuisse, ut ex ea comparativus et superlativus ἐλαχιστότερος, ἐλαχιστότατος derivaretur.

ἐξοφθάλμως fr. XXXVI col. II 13. apud Platonem, Xenophontem, Aristotelem ἐξόφθαλμος appellatur is, qui oculos prominentes habet. hanc tamen significationem *manifestus* non habet nisi apud Polybium 1, 10, 3 διὰ τὸ δοκεῖν ἐξόφθαλμον εἶναι τὴν ἀλογίαν τῆς βοηθείας.

ἐπαίρειν ἑαυτὸν ἐπί τινι fr. LXIV col. I 8 habet significationem *erigendi ut bono animo sis de aliqua re*, θαρρεῖν ἕνεκά τινος. apud alios scriptores non invenitur et ἐπαίρεσθαι aliud significat.

ἐφιστάναι τινί fr. XXIV col. III 10 *animum convertere in aliquid.* ἐπιστῆσαι absolute dictum ex Aristotele saepe notat Bonitz, semel etiam cum dativo τινί Pseudarist. π. κόσμου 1 p. 391a 26. posterioribus temporibus non insolens est.

ἥδω fr. XXIX col. I 13. vox apud scriptores posterioris aetatis non inusitata, ut apud Musonium, Pseudoplat. Axiochum, Aelianum, Clem. Alex., alios, cf. W. Schmidium l. c. III p. 200. teste Polluce III 98 verbum ab Ionibus, imprimis ab Anacreonte usurpatum est.

θνητότης *mortalitas* fr. LXIII col. IV 4 et fr. XXXV col. III 3. cfr. Praef. p. XXVII.

κασωτός pro πιλητός vel πιλωτός fr. X col. I 12. verbum alibi non exstat. in vulgari sermone adiectiva huius generis valde usitata erant. Aristeas, ut exempla proferam, haec vocabula usurpat: κρινωτός, κισσωτός, γομφωτός, φολιδωτός, δικτυωτός, ῥαβδωτός, ῥομβωτός (cfr. Wendlandii indicem), etsi verba κρινόω, φολιδόω, ῥαβδόω, ῥομβόω nobis quidem nota non sunt. sic κασωτός quoque quasi a verbo κασόω derivatur, cuius exempla quidem non habemus, quamquam exstare id verbum certo negari non potest, cum etiam adiectivorum quae supra enumeravi κισσωτός, γομφωτός, δικτυωτός certum sit extitisse verba, ex quibus derivata sunt. nomen autem ipsum κάσος vel κάσσος apud Hesychium explicatur ἱμάτιον παχὺ καὶ τραχὺ περιβόλαιον, cfr. Wilcken *Ostraca* I p. 225 adn., qui has vestes ex pellibus ovilibus paratas fuisse demonstrat. cuius vocis exemplum nunc legitur in *Berliner Urkunden* III 759, 17: ἀφελόμενοί μοι ...... καὶ ἱμάτιον καὶ κάσον καὶ ἀργυρίου δραχμὰς δώδεκα; praeterea verbum compositum nunc novimus κασοποιός vel κασσοποιός ex *Flinders Petrie Pap.* II, 32, 1, 10 (κασοποιός), Wilcken *Ostraca* 1081 sqq. (κασοποιός et κασσοποιός), cfr. Mayserum l. c. p. 215; accedit *Oxyr. Pap.* II 389 κασοπ[οι...]. forma κασῆς legitur in *Tebt. Pap.* I, 38, 22 (κασῇ καὶ μηλωταῖς) et 181 (τύλη καινή, κασῆς, χαλκῆ χοῖνιξ), κᾶς in *Greek pap. of the Brit. Mus.* II p. 11, 5 (κᾶς ἐφίππιος). ex prioribus temporibus haec vox nota est ex solo Xenophonte Cyrop. 8, 3, 6 (κασᾶς ἐφιππίους).

καταπονεῖν *defatigare* fr. I, 5 in papyris legitur cfr. Mayserum l. c. p. 407 (*Greek pap. Brit. Mus.* I p. 232). nota est vox etiam ex Menandro (Stob. flor. 29, 19), Plutarcho, Polybio, Diodoro, NT, aliis, ex Atticistis quoque Dion. Halic., Dione Chrys., Aeliano, cfr. W. Schmidium l. c. I 160, 365; III 244.

κατατρέχειν τινα fr. XII col. I 3 translata significatione *insectari, reprehendere.* sic primus verbum usurpat

Plato leg. 806c τὸν ξένον ἐάσομεν τὴν Σπάρτην ἡμῖν οὕτω καταδραμεῖν, ubi tamen propria verbi vis adhuc perlucet. deinde Dionis Cassii nonnulla exempla notantur. cum genetivo construunt Athen. et Diog. Laert. cfr. W. Schmid l. c. II p. 219.

ὀχί pro οὐχί fr. VIII col. II 10. vulgaris est dipthongi mutatio. cfr. exempla, quae collegit Crönert *Memoria Graeca Herculanensis* p. 129: ὀδέ = οὐδέ Berl. Urk. I, 98, 21; ὀκ = οὐκ LXX (Exod. 7, 23, Hesai. 40, 16, Jerem. 12, 3; 22, 12); ὀχ = οὐχ Hesai. 58, 7 (cod. Sinait.); ὀκ εἰσήκουσεν cod. Pentateuchi Ambros. (s. V) fol. 36; ὀδέ pap. Henoch (s. VI) col. 13, 4 et ὀκ col. 14, 13. ὄχι hodie apud Graecos in responso dici *minime* dignum est quod notetur.

περαιόω pro περαίνω fr. VIII col. I 6. legitur etiam *Berl. Urk.* I 33, 7: ἐγὼ γὰρ ἐμαυτὸν οὐκ ἔχω, εἰ μὴ περαιωθῇ τὸ πρᾶγμα τοῦτο, II 417, 26: οἶδα γάρ, ὅτι, ἐὰν θέλῃς, πάντα περαιωθήσεται. notantur praeterea Philo Judaeus de caritate § 1, Justinus Tryph. 68, 77, Irenaeus 1, 9, 5, Clemens Alex. p. 734, Leo Diac. Hist. p. 37, 19. cuius significationis exemplum ex vetustis scriptoribus unum notum est Xenoph. Hell. 2, 4, 39, ubi lectio tradita περαιωθέντων a Wyttenbachio mutata est in περανθέντων. Hesychius notat περαιωθῆναι· τελειωθῆναι.

πλήν i. q. ἀλλά fr. VIII col. II 11. cfr. Blass *Gramm. d. neutest. Griechisch* p. 262 et, ut e papyris quoque exemplum habeas, *Fayum Pap.* 20, 15 οὐδὲ γὰρ τοῦτό μοι σπουδαιότερον ἐξ ἁπάντων χρηματίζεσθαι, πλὴν μᾶλλον φιλανθρωπίᾳ τε καὶ συνεργίας συναύξειν ταύτην τὴν ἀρχήν. inde a Polybio valde usitatum est. iam Demosthenis locus affertur (Kühner-Gerth Gr. Gr. II, 2 p. 285 adn. 5) vocis πλὴν ante negationem usurpatae or. 56, 23 πλέουσα πανταχόσε πλὴν οὐκ εἰς Ἀθήνας, quo exemplo manifesto docetur, quomodo propria vis *praeter* in *sed* declinare potuerit.

προσταγή fr. XI, 2. invenitur apud scriptores valde recentes. Moeris p. 207 Bekker: πρόσταξις Ἀττικοί, προσταγὴ Ἕλληνες.

προσφάτως *nuper* fr. LXIV col. III 4. cfr. p. XXVII.

σύν cum dativo numquam adhibetur. de hac voce cfr. Tycho Mommsen *Beitr. z. Lehre v. d. griech. Präpos.*, qui summa diligentia usum praepositionum σύν et μετά perscrutatus est. σύν vocem poeticam, quae etiam apud scriptores Ionicos Herodotum, Hippocratem, Arrianum (Ἰνδική), Aretaeum praeponderat, primus reprimit Euripides, perraro adhibent scriptores Attici atque Aristot., Theophr., Polyb., Diod., Strabo, Longinus, Philo Jud., Apoll. Dysc., Josephus, Plut., Dio Cass.; saepius adhibent, rarius tamen quam μετά c. gen. Artemid., Marc. Aur., Athen., Galenus, Lucianus. sunt qui utriusque praepositionis aequum fere numerum praebeant. Atticistae autem in universum σύν anteponunt praepositioni μετά c. gen., cfr. etiam Schmid l. c. IV p. 625. in NT quoque apud Lucam, Paulum solos saepius invenitur, etsi aliis quoque non deest, cfr. Blass Gr. d. NT p. 128. Epicteti tria tantum exempla notat in indice Schenkl.

συνχρῆσθαί τινι *familiariter uti aliquo* fr. LXIV col. III 10. cfr. p. XXVIII.

σκέπω *tegere* fr. X col. I 7. invenitur apud Polybium, Epictet. fr. 23, 13 (ἀποσκέπω III 22, 65). praeterea notantur in Thesauro Aretaeus, Arrianus, Heliodorus Emesenus et ex Atticistis Lucianus, ad quem accedunt Dio Chrysost. et Aelianus (cfr. Schmid l. c. I 163, III 254).

σύρω pro ἕλκω fr. I, 7. exstat in LXX, NT (Joh. 21, 8 σύροντες τὸ δίκτυον), apud Strabonem, Plutarchum, Cassium Dionem, Herodianum, Lucianum, Philostratum secundum (cfr. Schmid l. c. IV p. 331), alios; etiam poetae Anthologiae primorum imperatorum aetate viventes vocabulum usurpant.

τρανόω fr. XXX col. II 3 et 5, fortasse etiam fr. XXI

col. I 9. primus habet secundum lexica Philo Judaeus, deinde Nicomachus arithm. isag. II 6, 2, Origenes, Gregorius Nazianzenus, Eustathius epigr. adesp. Anthologiae 445, alii.

τύφλωσις fr. LXX col. I 9. notantur testes vocabuli scholiastae et scriptores valde recentes. scriptor vulgaris sermonis Aristeas libenter utitur talibus vocibus in -ωσις desinentibus (θύμωσις, κόλπωσις, λίθωσις, πετάλωσις, ῥάβδωσις, cfr. Wendlandium p. 222).

II. Vocabula „poetica".

ἀβροδίαιτος fr. XXIII col. II 8. vocabulum ex Aeschyli Persis 41 notum usurpat praeter Philonem, Plutarchum, Athenaeum semel iam Thucydides.

ἀμαύρωσις fr. LXX col. I 7. de exitu -ωσις cfr. supra s. v. τύφλωσις. vox ipsa, quam habet iam Aristoteles de anima I 4, praeterea Plutarchus, Dioscorides, Galenus, in Graecorum poesi occurrere non videtur, sed adiectivum ἀμαυρός poetica vox est, quae apud Atticistas invenitur (cfr. Schmid l. c. IV p. 673), sed etiam in papyris (cfr. Mayser *Gramm. d. griech. Pap.* p. 25) et apud Plutarchum, ut eam iam in vulgarem sermonem receptam esse appareat. ante Aristotelem vocem ἀμαυρός habet rursus solus Xenophon (cfr. supra κάσος et περαιόω). ἀμαυρόω praeter Polybium, Plutarchum, Aristotelem, Xenophontem etiam ab Herodoto et Hippocrate adhibetur. fortasse per Iones ut pleraque κοινῆς propria ita haec vox „poetica" divulgata est. quantum Iones ad copiam vocum „poeticarum", qua posterioris aetatis sermo abundat, contulerint, docet Thumb *Griech. Sprache i. Zeitalter d. Hellenismus* p. 216 sqq.

ἄπλατος fr. XXXIX col. I 12 num Attica vox sit pro vulgari ἄπλετος, quod Moeris testatur et Crönert *Mem. Herculan.* p. 102 confirmare studet, valde dubium est. habent enim vetusta aetate soli poetae, ut

Pind., Soph., Eurip. (Xenoph. anab. 4, 11 solus cod. F ἄπλατος, ceteri meliores ἄπλετος), contra voce ἄπλετος utuntur praeter eosdem poetas Herod., Xenophon (l. c.), Plato, Aristot. recentiore autem aetate in scriptoribus pedestribus non solum ἄπλετος (Polyb., Dio Chrys., Aelianus, Lucianus) sed etiam ἄπλατος invenitur, cfr. Crönert l. c., qui ex LXX, papyris, Philodemo, Diodoro, schol. Apoll. Rhod. (3, 41 ἀπλατομεγέθεις), Porphyrio exempla affert, ad quae accedit exemplum recentissimum Eudocia Macremb. (222 ἀπλατομεγέθης). inde ne ἄπλατος quidem in Atticorum sermone fuisse videtur, sed in poetarum tantum usu viguisse, ἄπλετος autem Ionica vox fuisse, quae etiam in scriptorum non mere Atticorum orationem irreperet (Xenoph. l. c., Plato leg. 683a et fortasse 676c); quarum utraque postea in usum vulgarem transiit.

ἄρτιος fr. LXXIV de mente integra, ut ἀρτίφρων, si recte suppletur ἀρτίους [φρένας]. cfr. Eurip. Troades 417 οὐ γὰρ ἀρτίας ἔχεις φρένας, Theogn. 154 ὅτῳ μὴ νόος ἄρτιος ᾖ. legitur etiam apud recentem scriptorem pedestrem Cyrill. Alex. vol. 6, p. 2d τοῖς ἀρτίοις τὴν φρένα.

βαρέομαι fr. LXIV col. III 9. cfr. supra p. XXVI et p. XXXII. praeter poetas reperitur in LXX, NT, papyris. cfr. Luciani Pseudosoph. c. 7 „βαρεῖν“ δέ τινος εἰπόντος, οὐκ ἔστιν, ἔφη, τὸ „βαρύνειν“, ὡς νενόμικας. Atticistae vocem non habere videntur. hodierna quoque lingua Graeca βαρῶ sive βαράω dicitur.

ἔρευνα fr. XVIII col. II 12. in Pseudoarist. Oecon. 2, 30 et scriptoribus recentibus occurrit et in papyris (cfr. Mayserum l. c. p. 28).

ἐκθύμως fr. XV col. I 10. Ὑπ᾽ ἐκθύμου φρενός legitur Aesch. Pers. 364, quod tamen quomodo explicandum sit, utrum *animo studioso* an *amens*, atque num omnino ita legendum sit, cum Mediceus exhibeat εὐθύμου, ambigitur. certe posteriore aetate, ut hic quoque, habet vim *animo studioso* qua vi est apud

Philonem, Dion. Hal., Plutarchum, Appianum, Lucianum, recentiores.

ὀχλεῖν fr. XXIX col. I 10 et 14. praeter Homerum et tragicos poetas exempla huius verbi ante Aristotelem nota sunt unum Herodoti, nonnulla Hippocratis. exstat etiam in LXX, NT, Oxyr. pap. II 169 col. II 4. rursus (cfr. supra s. v. ἀμαύρωσις) vox „poetica" per Iones in vulgarem sermonem transmanasse videtur.

σκύλλω fr. I 4 *vexare*. cfr. Thumb l. c. p. 219. e tragoedia sumptum est, invenitur in NT et papyris. testes vocabuli notantur praeter Matthaeum, Marcum, Lucam, Lucianum scriptores valde recentes. papyri praeter verbum σκύλλω (ut Fayum pap. 134, 2; Greek pap. Brit. Mus. p. 34, 21) praebent etiam σκυλμός (Oxyr. pap. I 125, 14 et 17; Tebt. pap. 41, 7; 48, 22) et ἄσκυλτος (Oxyr. pap. III 532, 14). e Dione Chrysost. unum exemplum notat Schmid l. c. I 153.

στρεπτός fr. X col. I 9. στρεπτὸς χιτών apud Homerum Il. Ε 113 et Φ 31 quid sit ambigitur. sunt qui eum vestem textilem esse putant. quam vim Diogenem quoque voci στρεπτός attribuere apparet, quamquam neque στρεπτός neque στρέφειν usquam tali significatione exstare videtur. itaque vulgaremne vocem ille adhibuerit an ex ipso Homero sumpserit discerni non potest.

III. Ad phoneticam spectat.

ὀστέοις fr. XXXIX col. II 9 (fr. X col. IV 11 quod suppletur βασιλέες non rectum esse videtur). formae non contractae in NT quoque occurrunt, cfr. Blass l. c. p. 25 (ut ὀστέα Luc. 24, 39, ὀστέων Matth. 23, 27, Hebr. 11, 22), et apud Plutarchum. Schmid l. c. IV p. 580 etiam ex Atticistis pauca huius vulgaris sermonis exempla affert. quae vero in vetustis scriptoribus pedestribus eiusmodi tradita sunt, mutanda esse censet Kühner-Blass *Gr. Gr.* I 1 p. 402.

IV. Ad flexionem spectant

κατηναγκασμένως fr. XXXIII col. II 11. talia adverbia ex participio derivata in vulgari sermone usitata sunt, ut in Aristea (cfr. indicem Wendlandii p. 221) ἀπερριμένως, διηλλαγμένως, ἑπομένως, quamquam saepe etiam in Atticistarum orationem e vulgari sermone asciscuntur.

ἀντιτεθήκει forma fr. XII col. II 13 augmento carens. cfr. Blassium *Gr. d. NT* p. 37: augmentum syllabicum plusquamperfecti deesse solet in NT. saepe etiam apud Epictetum deest. ne ab Atticistis quidem hic vulgaris usus alienus est, cfr. Schmidium l. c. IV p. 591. nonnulla exempla apud ipsos Atticos scriptores inveniuntur, quae tollere vult Kühner-Blass *Gr. Gr.* I 2, p. 219.

V. Structurae vulgares.

1. παρ' ἐμαυτόν fr. II col. IV 1 πάντα [τὰ?] παρ' ἐμαυτὸν ἔπραττον ἄν *omnia facerem, quae in mea potestate essent.* ad hanc structuram conferas velim Epicteti diss. II 2, 20 εἰ γὰρ σταυρωθῆναι θέλεις, ἔκδεξαι καὶ ἥξει ὁ σταυρός· εἰ δ' ὑπακοῦσαι λόγος αἱρεῖ καὶ πεῖσαι τό γε παρ' αὑτόν (pro σεαυτόν) κτλ, Plutarchi Nic. et Crassi comp. p. 566e δοκῶν .... τὸ παρ' αὑτὸν ἀποστερεῖν Σικελίας τὴν πόλιν, idem de Stoic. comm. not. p. 1071a πάντα τὰ παρ' ἑαυτὸν ποιεῖν ἕκαστον ἕνεκα τοῦ τυγχάνειν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν. quibus locis quid significent verba τὸ παρ' αὑτόν et τὰ παρ' ἑαυτόν perspicuum est, minus fortasse perspicuum, quomodo παρά cum accusativo coniunctum hanc significationem nanctum sit. una tamen huius quaestionis solvendae via mihi patere videtur. παρά cum acc., ut causa indicetur, qua aliquid fiat, notissima et usitatissima posterioribus quidem temporibus est structura; quae significatio ex

altera *secundum aliquid* orta esse videtur et iam apud Thucydidem semel, apud oratores Atticos aliquoties invenitur, cfr. Kühner-Gerth *Gr. Gr.* II 1 p. 513. sin autem in tali sententia qualis est Demosthenica illa (4, 11): οὐδὲ οὗτος παρὰ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν non actio sive natura hominis, per quam aliquid fit, sed homo ipse nominatur, oritur eiusmodi orationis forma: οὐδὲ οὗτος παρ' αὑτὸν τοσοῦτον ἐπηύξηται ὅσον παρ' ἡμᾶς. qua ratione praepositio illa adhibita est in Epicuri epistula tertia § 134 (Us. p. 65, 9): ⟨ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι νομίζει,⟩ ἃ δὲ ἀπὸ τύχης, ἃ δὲ παρ' ἡμᾶς et in Aristea § 224: καὶ οὐδεὶς παρ' ἑαυτόν ἐστι βασιλεύς, quae proprie nobis *infolge von uns (sich), von uns (sich) aus* intellegenda sunt. tum formulae instar verba adhibebantur, ex crebro, puto, usu philosophorum, fortasse Epicureorum, qui illis verbis aliquid libera voluntate fieri significabant. Epicurus enim ipse verbis παρ' ἡμᾶς quasi formula utitur paulo post verba, quae modo citata sunt, διὰ τὸ τὴν μὲν ἀνάγκην ἀνυπεύθυνον εἶναι, τὴν δὲ τύχην ἄστατον ὁρᾶν, τὸ δὲ παρ' ἡμᾶς ἀδέσποτον, et Plutarchus Quaest. conv. p. 722 e dicit ἔχει δέ τι καὶ τὸ παρ' ἡμᾶς αἴτιον, *es hat auch das, was von uns aus geschieht, etwas Schuld daran.* quae formulae articulo praeeunte adverbii instar adhibentur locis illis quos initio citavi Epict. II 2, 20 Plut. scr. mor. 566 e, 1071 a, ubi verba παρ' αὑτόν revera significant *was von mir aus geschehen kann*, quamquam prope accedunt ad similem formulam valde usitatam τὸ γ' ἐφ' ἡμῖν *soviel bei uns steht.* eadem ratione Plutarchi quoque verba de Stoic. comm. not. 1071 a quae supra memorata sunt πάντα τὰ παρ' ἑαυτὸν ποιεῖν et Diogenis, quae huius digressionis causa fuerunt, intellegenda sunt. itaque quod legitur Plut. scr. mor. 222 f: οὐ πὰρ' ἕνα τὰ Σπάρτας, si proprie vertis, non est

in uno homine posita est salus Lacedaemonis, sed *ex uno homine est, ex uno homine pendet,* et 177e παρ' ἡμᾶς αὐτούς ἐστι καὶ τὸ καλῶς καὶ τὸ κακῶς ἀκούειν minime recte vertitur *in nostra potestate est bene et male audire,* cum παρά hic et paulo antea 177d (παρ' ἡμᾶς) manifesto propriam vim habeat *secundum: Der gute und der schlechte Ruf richtet sich nach uns selber, nach unserm Verhalten.*

2. ὑφ' ἕνα καιρόν fr. XXXVIII col. I 13. ὑπό cum acc. non tempus significans, sub quod aliquid fit, i. e. sive eodem tempore sive paulo antea vel postea, sed certum temporis momentum, in vulgari usu sermonis est, cfr. Epict. III 22, 33 ἂν δ' αὐτοὺς οἱ Τρῶες μὴ ἀποκτείνωσιν, οὐ μὴ ἀποθάνωσιν; — ναί, ἀλλ' οὐχ ὑφ' ἓν πάντες, Philo de vit. Mosis c. 178 ἐκβοησάντων δ' ὑφ' ἕν, Aristeas cap. 178 ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντων εἰπόντων ὑπὸ μίαν φωνήν.
3. ἕως τινός fr. VIII col. I 6. adverbium ἕως cum genitivo in vulgari sermone praepositionis instar usurpatum perraro adhibetur apud Atticistas, cfr. Schmidium *Att.* IV 628, Krebs *Präpositionsadverbia in der späteren histor. Gräcität* 13 sqq. saepe in LXX et NT invenitur, cfr. Blass *Gr. d. NT* 124, rarius tamen apud Paulum, Jacobum, in epistula ad Hebraeos.
4. ἐγχειρεῖν τι fr. XII col. III 2. legitur in Plut. scr. mor. p. 239a et vit. Lys. cap. 24, p. 447c (accusativus pronominis neutr. gen.) et Plut. Stromat. c. 5 Παρμενίδης .... τὴν ἐναντίαν ἐνεχείρησεν στάσιν.
5. ἐμβαίνειν τι fr. IV col. II 1. cfr. Schmidium l. c. IV p. 97: „Poetische, aber auch der κοινή nicht fremde Sitte, an Verba, meist solche, welche mit Präp. zusammengesetzt sind, Nomina ohne Präp. im reinen Casus anzuschließen.“ qui mos etiam apud Atticistas invenitur. hanc vocem ita constructam habes Polyb. 30, 2, 11 ἐνέβη τὸν λέμβον et Philostr. Apoll. Tyan. IV 34 ἐνέβη ναῦν.
6. λείπει μοί τι fr. LXIV col. II 6. cfr. p. XXVII.

7. **Neutri** generis numeri pluralis subiecto respondet verbi quoque numerus pluralis, siquidem recte suppletur fr. IX 9 et fr. XXXV col. I 6. usus Homericus et vulgaris, qui tamen non numquam etiam apud Thucydidem et Xenophontem invenitur. in NT singularis et pluralis numerus verbi inconstanter variant ut apud Homerum, cfr. Blass l. c. p. 77 sq.; sic et apud Aristeam. papyri quoque saepius pluralem habent, ut Pap. magica ed. Dieterich col. XII 2 ὀνόματά εἰσιν. apud Atticistas quoque pluralis invenitur (cfr. Schmidium l. c. IV p. 632), qui hodie a Graecis solus adhibetur.

8. **Perfectum** pro praesente fr. II col. V 9 διαβέβηκε, fr. XXVI col. I 14 πέπονθε, fr. XXXVIII col. III 9 ἀποδεδωκέναι, pro aoristo XXXIX col. II 7 ἐκπολιορκηθέντος .... καὶ καταβεβηκότος. infinitivus perfecti pro infinitivo aoristi libenter ponitur etiam apud Atticistas post χρή et similia verba, cfr. Schmidium l. c. IV p. 617, sed scriptores vulgares etiam ultra hanc formulam perfecto abutuntur ut Aristeas cap. 21 οὐκ ἄχρηστον οἴομαι κατακεχωρίσθαι, cap. 1 διὰ τὸ σὲ περὶ πολλοῦ πεποιῆσθαι ὑπομιμνήσκειν, Greek pap. Brit. Mus. I p. 30 σὲ δὲ μηδὲν τεθυμῆσθαι τοῦ παραγενέσθαι μηδ' ἐνβεβλοφέναι εἰς τὴν ἡμετέραν περίστασιν. Sed non solus infinitivus ita adhibetur, cfr. quae dicunt Blassius l. c. p. 195, Lehrsius *quaest. epicae* p. 276 *Pindarschol.* p. 47, Dielsius *Doxogr.* 256, imprimis Radermacher ad Demetr. de eloc. p. 85. exemplar eius luxuriae praebent Timothei Gazaei excerpta Constant. ed. Lambros (Suppl. Arist. ac. Bor. I 1 Ber. 1885).

9. **Tempora** miscentur fr. XXXIX col. II 3 et 8, fr. XXXV col. II 6 et 8. ex NT notat Blass l. c. Apocal. 5, 7 ἦλθε καὶ εἴληφε; 8, 5; 7, 14; 19, 3; Matth. 13, 46; Jak. 1, 24; saepius exstare videtur, ut Joh. 3, 32 ἑώρακε καὶ ἤκουσε. Aristeas quoque dicit cap. 173 ἠσπασάμεθα .... καὶ .... ἀποδεδώκαμεν, cap. 40

διαλεξομένους σοι καὶ κομίζοντας, cap. 43 ἐκόμιζον ..... οἳ καὶ μετέδωκαν; cfr. quae Radermacher l. c. notavit.

10. Aoristus gnomicus in sententia ponitur, quae ipsa non comparativa est sed cum comparatione aliqua cohaeret fr. XXXIX col. I 9 καὶ γὰρ εἰ μὴ τὸν ἀριθμὸν ἴσον ἔχει ...., ἀλλ' οὖν γε ... διέζωσεν οὕτως καὶ ἀντέδησε δεζμουμένη, ὥσπερ τῶν ὀπῶν ὁ βραχύτατος ἄπλατον γάλα. cfr. Blassium l. c. p. 189, qui affert Joh. 15, 6: ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη. alterum aoristum gnomicum sed sine comparatione adiuncta fortasse habes in eodem fr. col. IV 2 sq.

11. Coniunctivus deliberativus tertiae personae fr. XX col. II 9 et fr. XXIX col. I 3. qui usus etiam apud Atticos scriptores non omnino deest, cfr. Kühner-Gerth *Gr. Gr.* II 1 p. 221, saepius autem in sermone vulgari invenitur. ex Epicteti primo libro adnoto 9, 6; 13, 3; 15, 5; 17, 2 et 3; 18, 14 et 19. cfr. Blassium l. c. p 205.

12. ἄν voce omissa in sententia relativa coniunctivus ponitur fr. IV col. I 12. cfr. quae ibi adnotantur. apud Atticistas numquam invenitur, cfr. Schmidium l. c. IV p. 621.

13. ἵνα coniunctionem etiam antecedente tempore praeterito semper coniunctivus sequitur. sic etiam in NT (cfr. Blassium l. c. p. 216), et apud Aristeam (cfr. Wendlandium p. 194) et plerumque apud Epictetum, cuius duo tantum exempla optativi in indice notat Schenkl. notum est modum optativum in sermone vulgari paulatim evanuisse.

14. ὥστε semper cum infinitivo struitur excepto XX col. II 11, ubi manifesto structura non ὑποτακτική est sed παρατακτική. usus vulgaris. in Aristea semper, in NT plerumque ita struitur, cfr. Blassium l. c. p. 219.

15. ὡς (pro ὥστε) cum infinitivo struitur. sic etiam poëtae tragici, Herodotus, Xenophon, cfr. Kühner-Gerth

Gr. Gr. II 2 p. 501 adn. Aristeas semel habet (c. 90), saepe Josephus, non numquam Epictetus; Atticistae quoque habent, de quibus cfr. Schmidium Att. IV p. 622, III p. 85, IV p. 87.

16. ὥστε omisso infinitivus solus consecutionem exprimit fr. XXIV col. II 14. ex exemplis Blassianis *Gr. d. NT* p. 219 huic simillimum est Actorum Apost. 5, 3 διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι κτλ.

17. καίτοι cum participio pro καίπερ fr. LXIV col. II 9. mos posterioribus temporibus usitatissimus (cfr. Blassium l. c. p. 242), qui tamen iam apud Simonidem et Lysiam semel occurrit, cfr. Kühner-Gerth *Gr. Gr.* II 2, 85. e vulgari sermone etiam in Atticistas irrepsit, cfr. Schmidium l. c. IV p. 620.

18. μή negatio pro οὐ in sententiis relativis, etiam post ὅτι vulgaris sermonis usus est, quem tamen etiam Atticistae non omnino ignorant, cfr. Schmidium l. c. IV p. 623. iam apud vetustos scriptores huius generis pauca exempla exstant, cfr. Kühner-Gerth *Gr. Gr.* II 2 p. 188.

19. οὖν non numquam a sententiae initio longius remotum est, fr. XXIII col. I 8 et fr. XXXIII col. I 14 tertio loco, fr. II col. I 14 quarto. cfr. Aristeas c. 11 τί τὸ κωλῦον οὖν, εἶπεν, ἐστίν et quae exempla ex Epicteto in indice notat Schenkl, in quibus οὖν tertium, quartum, immo bis quintum locum tenet fr. 28, 1 οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, IV 1, 125 διὰ τί ἐπὶ μόνου οὖν τοῦ ἀνθρώπου κτλ.

20. Adverbium, quo adiectivum accuratius definitur, huic postponitur fr. VII col. I 12 (λεπτὴν δ' ἄκρως), fr. VIII col. IV 2 (λεπτὸν ἄκρως), fr. XXXVIII col. I 4 μεικρῷ πάνυ). in NT plerumque fit, cfr. Blass l. c. p. 283.

21. τίς pronomen indefinitum cum genetivo partitivo sequente fr. III col. II 1 (τινὲς τῶν φιλοσόφων), fr. XXIII

col. I 9 (ἵνα οὖν τι τῶν εἰρημένων). apud Epictetum quoque hoc pronomen saepius cum genitivo partitivo sequente quam praecedente adhibetur, cfr. indicem Schenkelii.

22. Sententia tota articulo praeposito nominis instar adhibetur fr. XVIII col. III 3 ἵνα δὴ τὸ ἴσον γένηται τῷ κἂν παρὼν ὡμολόγεις. sententia enim, quae e contextu soluta sic diceretur εἰ παρῆσθα sive παρὼν αὐτὸς ὡμολόγεις ἄν, anteposito articulo additoque verbo καί ut saepe in sententiis correlativis, cum voce ἴσον coniungitur, tamquam si dicatur ἵνα δὴ τὸ ἴσον γένηται τῷ γενομένῳ ἄν, εἰ παρῆσθα.

DIOGENIS OENOANDENSIS FRAGMENTA

Notis usus sum hisce:

C = Cousin
U = Usener
HK = Heberdey et Kalinka
D = descriptio quam praebet Cousin Bull. de Corr. tom. XVI p. 1—32
F = descriptio quam praebent Heberdey et Kalinka Bull. de Corr. tom. XXI p. 356—426.
ạ ạ ạ litterae mutilae sed non dubiae
a̲ a̲ a̲ litterae incertae.

A. DIOGENIS DE NATURA RERUM LIBER.

fr. I = HK 59, C 5, Ů 14.

col. I τ]ῆ ψ[υ]χ[ῆ] .... ρ̣ο̣υς ἐπιφέροντος καὶ δικαίας, ὅτι μὴ δεόντως ὑπ᾽ αὐτῆς σκύλλεται καὶ καταπονεῖται καὶ εἰς οὐκ ἀναγκαῖα σύρεται πράγματα· τὰ μὲν γὰρ ὑπ᾽ αὐτοῦ ζητούμενα μεικρὰ εἶναι καὶ εὐπόριστα, ὧν δύναται καὶ ἡ ψυχὴ συναπολαύουσα καλῶς διάγειν, τὰ δ᾽ ὑπὸ τῆς ψυχῆς μεγάλα τε

col. II καὶ δυσπόριστα, πρὸς δὲ τῶ μηδὲν ὠφελεῖν τὴν φύσιν καὶ κινδύνους ἐπιφέροντα, — τούτους οὖν ὁρῶν (πάλιν γὰρ ἐπαναλήμψομαι) διακειμένους οὕτως, κατωλοφυράμην μὲν αὐτῶν τὸν βίον καὶ ἐπεδάκρυσα τῆ τῶν χρόνων ἀπωλεία, χρηστοῦ δέ

---

fr. I col. I v. 1 τ]ῆ ψ[υ]χῆ [καὶ διαφό]ρους suppl. HK. v. 12 συναπολαυ in rasura.

τινος ἡγησάμην ἀν-
δρός, ὅσον ἔστ' ἐφ' ἡμεῖν
τοῖς εὐσυνκρίτοις αὐ-
col. III τ[ῶν . . . .
ο . ι ν[. . . . . αἰτία
τῆς γρα[φῆς αὕτη ἐσ-
τίν. τὸ[ν μὲν γὰρ φό-
βον ἐκ θ[ανάτου δείξω ἐν
τῷ παν[τὶ βίῳ πλείστους
ἡμῶν κα[τέχειν, τὸ δὲ ποη-
τικὸν τῆ[ς ἀληθῶς εὐθυ-
μίας χαρᾶ[ς τε οὐ τὰ θέα-
τρα καὶ μ[. . . . . καὶ
βαλανεῖα [εἶναι . . . .
καὶ ἀλείμ[ματα — ταῦ-
τα λελοίπ[αμεν τοῖς
πλήθεσιν ο . . . . . .

fr. II = HK 57/58, C 3, U 15.

[οὐχ ἥκιστα δέ, ἵνα ἐλέγχω τοὺς διαβάλλειν τὴν φιλοσοφί-
col. I [αν πειρωμέν]ους, ὅτι
οὐδὲν συμ]φέρε[ιν αὔ-
τη δύνατ]αι, οὕτω[ς ἐ-
πο[ίησα]. καὶ οὐ πο[λει-

---

col. III v. 1 sqq. τ[ῶν παντὶ σθένει βοη]θ[ε]ῖν. [πρόβλημα δὲ] τῆς γρα[φῆς τοῦτό ἐσ]τιν· τὸ [ζῆν ἀθόρυ]βον ἐκ . . . . . suppl. HK. v. 3—8 supplevi. v. 6/7 Gomperz ita: [τὸ δὲ] ἡμῶν κα[τασκευασ]τικόν. v. 8 sqq. τῆ[ς μετ' εὐθυ]μίας χαρᾶ[ς οὐ τὰ θέα]τρα καὶ μ[ουσεῖα καὶ] βαλανεῖα [καὶ suppl. HK. χαρᾶ[ς τε scripsi. v. 12—14 ἀλείμ[ματα suppl. HK, ταῦ]τα λελοίπ[αμεν supplevi. ἀλείμ[ματα ἃ κα]ταλελοίπ[ασι τοῖς] πλήθεσιν [οἱ πλούσιοι HK.

fr. II col. I v. 1—4 supplevi; HK ita: γν]οὺς ὅτι [πολλὰ συμ]φέρε[ιν κἀγὼ δύναμ]αι οὕτω π[οιῶν]. v. 3 οὕτω [τῇ] πό[λει] U. v. 4 eodem modo interpunxi atque C. ante καὶ comma, v. 7 ante δεικνύειν punctum, v. 13 ante καὶ comma ponunt U et HK.

τευ̣όμενος διὰ τῆ[ς
γ]ραφῆς καθάπερ πα̣-
ρὼν λέγω ταῦτα, δε[ι-
κ]νύειν δὲ πειρώμε-
ν̣ος, ὡς τὸ τῇ φύσει
συμφέρον, ὅπερ ἐσ-
τὶν ἀταραξία, καὶ ἑνὶ
καὶ πᾶσι τὸ αὐτό ἐσ-
τιν. καὶ τὴν δευτέ-
ραν οὖν ἀποδοὺς αἰ-
col. II τί]αν τοῦ συγγράμ-
μ]ατος, τὸ κατεσπου-
δ̣ασμένον ἡμῶν [νῦ]ν
προστίθημι, ὁποῖόν
ἐστιν καὶ τίν᾽ ἔχει φύ-
σιν].
ἐπὶ δυ]σμαῖς γὰρ ἤδη
τοῦ β]ίου καθεστη-
κότε]ς διὰ τὸ γῆρας
καὶ ὅ]σον οὔπω μέλ-
λοντ]ες ἀναλύειν
ἐκ τ]οῦ ζῆν μετὰ
καλο]ῦ παι[ᾶνος πε-
ρὶ τοῦ] τῶ̣ν̣ [ὅλων ἡδέ-
col. III ων πληρώματος ἠ-
θελήσαμεν, ἵνα μὴ
προλημφθῶμεν, βο-
ηθεῖ̣ν ἤδη τοῖς εὐ-

---

col. I v. 10 συμφέρον, fortasse ξυμφέρον, cfr. Praef. cap. I.
col. II v. 3 νῦν seu ἤδη supplendum est. KΛN F, unde κἂν editores, πᾶν Sudhaus. ἤδη pro „nunc" cfr. fr. XXV col. 1, 6 et huius fragm. col. III, 4. ν pro η saepius scriptum est (fr. VIII col. I, 7=HK 45, et huius fragm. col. VI, 14=HK 58 col. V, 14). v. 5 φύ[σιν suppl. HK. v. 6 versus qui desideratur in F plus vix continuisse videtur (sic HK); [YωN]CYN[A] notatur in D. v. 7—12 suppl. HK. v. 12/13 ante me iam suppl. Diels. v. 13/14 exempli causa supplevi.

συνκρίτοις. εἰ μὲν οὖν εἷς μόνον ἢ δύ' ἢ τρεῖς ἢ τέτταρες ἢ πέντε ἢ ἓξ ἢ ὅσους, ἄνθρωπε, βούλει τῶν τοσούτων εἶναι πλείονας, μὴ πάνυ δὲ πολλούς, διέκειντο κακῶς, κἂν καθ' ἕ[να ἐκκ]αλούμενος [πάν-

col. IV τα παρ' ἐμαυτὸν ἔπραττον ε̣ἰ̣ς συμβουλίαν τὴν̣ ἀρ̣ίστην. ἐπεὶ δέ, ὡς προεῖπα, οἱ πλ̣ε̣ῖ̣σ̣τ̣[ο]ι̣ καθάπερ ἐν λοιμῶ τῇ περὶ τῶν πραγμάτων ψευδοδοξία νοσοῦσι κοινῶς, γείνονται δὲ καὶ πλείονες — διὰ γὰρ τὸν ἀλλήλων ζῆλον ἄλλος ἐξ ἄλλου λαμβάνει τὴν νόσον, ὡς τ]ὰ̣ πρόβατα —, δίκαι̣ο̣[ν δ' ἐστὶ καὶ] τοῖς μεθ' ἡ-

col. V μᾶς ἐσομένοις βοηθῆσαι — κἀκεῖνοι γάρ εἰσιν ἡμέτεροι̣ καὶ εἰ [μὴ] γεγόνα̣σ̣ί̣ π̣ω̣ —, π̣ρὸς δ̣ὲ̣ δ̣ὴ φιλάνθρωπον καὶ τοῖς παραγεινομέ-

---

col. III v. 13 καθ' ἕ[να ἐκ-] ex parvis litterarum reliquiis restituerunt HK, καθ' ἕ[ν ἐκ] U. v. 14 [πάν]τα suppl. HK, πρὸς τὰ παρ' ἐμ. U. fortasse [πάντα] τὰ scribendum est.

col. IV v. 4 πλεῖστοι suppl. HK. v. 13 sq. supplevi. δίκαιο[ν ἡγοῦμαι] τοῖς suppl. U, δίκαιο[ί ἐσμεν καὶ] τοῖς HK.

col. V v. 4 N.^.! F N[AI] D, corr. U.

νοις ἐπικουρεῖν ξέ-
νοις, — ἐπειδὴ οὖν εἰς
πλείονας διαβέβη-
κε τὰ βοηθήματα
τοῦ συνγράμματος,
ἠθέλησα τῇ στοᾷ ταύ-
τῃ καταχρησάμενος
ἐ]ν κοινῷ τὰ τῆς σωτη-
col. VI ρίας προθε[ῖναι φάρμα-
κα. ὧν δὴ φα[ῖ]με[ν ἐνὶ ἔ-
πει γ᾽ ἂν ἡμε[ῖ]ς π[άντα τὰ
εἴδη φανέν[τα. τοὺς
γὰρ ματαίως κατ[έχον-
τας ἡμᾶς φόβους ἀ-
πελυσάμεθα, τῶν [τ]ε
λυπῶν τὰς μέν γέ [πω]ς
ἐξεκόψαμεν εἰς τέ-
λειον, τὰς δὲ φυσικὰς
εἰς μεικρὸν κομιδῇ
συνεστείλαμεν, ἐλα-
χιστιαῖον αὐτῶν τ[ὸ
μέγεθος πο[ή]σ[αντες, ...

fr. III = HK 40.

col. I litterae nonnullae servatae sunt: v. 2 θη, v. 7 ουν, v. 8 ἡμεῖν, v. 9 υπρω, v. 10 και.

col. II τινὲς τῶν φιλο[σόφων
καὶ μάλιστα οἱ π[ερὶ Σω-
κράτην, τὸ δ[ὲ φυσιο-
λογεῖν καὶ τὰ [μετέω-

---

col. VI v. 1. ΠΡΟΘΕ|ι. F; προθε[ῖναι φάρμα]κα HK, προθέ[σθαι τελι]κὰ U. v. 2—5 suppl. HK. v. 6/7 φόβους [ἀ]πελ. suppl. HK, φόβους [ὅλως? ἀ]πελ. U, ΟΥC▒ F sequente spatio. v. 7 τε scripsi, ΓЄ F. v. 8 γέ [πω]ς scripsi, ΓЄ..ˈc F, unde [κ]ε[νὰ]ς HK. v. 14 suppl. HK, ΠΟΝ.. .... F.

ρα πολυπραγμ[ονεῖν
περιττόν φ̣α̣σ̣[ιν εἶναι
καὶ . . . .
δ' ἀξιοῦσιν τ̣ . . . .
των ἐπ̣ι̣ . . . .
τ̣ι̣
desunt quattuor versus.

fr. IV = HK 41, C 6, U 17.

col. I . . . . . . ἄ]ντικρυς οὐ
. . . . .ι φυσιολογίαν
. . . . .ν̣ αἰσχυνό-
μενοι τοῦθ'] ὁμολογῆ-
σαι, ἑτ]έ̲ρω δέ τινι ἐγβο-
λ]ῆς χρῶνται σχήμ̣α̣τι.
ὅταν γὰρ ἀκατάλημπτα
φάσκωσιν εἶναι τὰ πρά-
γματα, τί ἄλλο φασίν, ἢ ὅ-
τι μὴ δεῖ φυσιολογεῖν ἡ-
μᾶς; τίς γὰρ αἱρήσεται
ζητεῖν, ἃ μήποθ' εὕρῃ;
Ἀριστοτέλης οὖν καὶ
οἱ τὸν αὐτὸν Ἀρισ-

col. II τ̣ο̣[τ]έλει ἐ̲μβα̲ί̲ν̲ον-
τες περίπατον οὐδὲν
ἐπιστητόν φασιν εἶναι·
ῥεῖν γὰρ αἰεὶ τὰ πράγμα-
τα καὶ δι' ὀξύτητα

---

fr. III col. II suppl. HK, etiam v. 9/10 οὐ[δ' ἀξιοῦσιν τ[ῶν τοιού]των ἐπι[μελεῖσθαι.

fr. IV col. I v. 1 sqq. U. ita supplet: εἰπεῖν μὲν ἄ]ντικρυς οὐ [τολμῶσιν μὴ] φυσιολογίαν [δεῖν πράττει]ν αἰσχυνό [μενοι τοῦθ'] ὁμολογῆ[σαι, ἑτέ]ρω κτλ.; HK v. 1 et 2 ut U, deinde τολμῶσιν ὅτ[ι φυσιολογίαν [μὴ δεῖ ἀσκεῖ]ν αἰσχυνό[μενοι [τοῦθ'] ὁμολ. κτλ.

col. II v. 1 Τι..ЄΛЄΙι Ι\ΙΛΙΙΙοΝ F, unde supplevi; μεταβαίνοντες Gomperz. Αρισ¦τοτελεικόν. λέγ[ον|τες suppl. C, Ἀριστοτέλει [μεθο]δεύοντες U.

τῆς ῥεύσεως τὴν ἡμετέραν ἐκφεύγειν ἀντίληψιν. ἡμεῖς δὲ τὴν μὲν ῥεῦσιν αὐτὴν ὁμολογοῦμεν, οὐ μέντοι καὶ τὸ οὕτως ὀξεῖαν αὐτὴν ὑπάρχειν, ὥστε μηδενὶ χρόνῳ τὴν ἑκάστου φύσιν καταλημ-

col. III πτὴν αἰσθήσ[ει εἶναι. καὶ γὰρ οὐδ' ἂ[ν ἐκεῖνο εἴσχυσαν εἰπ[εῖν τῇ δόξῃ τῇδε [χρώμενοι, τὸ δὴ οἷον φέ[ρουσι, ποτὲ μὲν εἶναι τόδε [λευκὸν καὶ τόδε μέλα[ν, ποτὲ δὲ οὔτε τοῦτ[ο λευκὸν οὔτ' ἐκεῖνο μέλ[αν, εἰ μὴ πρότερον ᾔδεισα[ν τὴν λευκοῦ τε καὶ μέλ[ανος φύσιν. καὶ τοῖς ε...... δε λεγομένοις...... ων δῆλα κυλ......

fr. V = HK 42, C 7, U 18.

col. I ....λ ....ο ..ἃ δὲ πραγμάτω]ν στοι-

---

col. III v. 1 αἰσθήσει εἶναι suppl. U, αἰσθήσεσι εἶναι HK. v. 2—4, 9 supplevi; v. 2 οὐδαμῶς U; v. 5—8, 10, 11 suppl. HK. v. 2—14 HK ita supplent: καὶ γὰρ οὐδ' α[ὐτοί ποτε] εἴσχυσαν εἰπ[εῖν τι τῇ] δόξῃ τῇ[δε σύμφωνον]. τὸ δή, οἷον φέ[ρουσι, ποτὲ] μὲν εἶναι τόδ[ε λευκὸν] καὶ τόδε μέλα[ν, ποτὲ] δὲ οὔτε τοῦτ[ο λευκὸν οὔ]τ' ἐκεῖνο μέλ[αν, εἰ καὶ πρό]τερον ᾔδεισα[ν τὴν λευ]κοῦ τε καὶ μέ[λανος φύ]σιν, καὶ τοῖς ἑ[τέρωθι ὧ]δε λεγομένοις [ὑπὸ τοί]ων δῆλα κυ[λίεσθαι, τοῦτο .....

fr. V col. I v. 3 NCTOI F, supplevi; ἃ δὲ] στοι[χεῖα προ]σαγορ[εύεται suppl. HK.

χεῖα προ]σαγορ[ε]ύεται ἐξ ἀρχῆς μ]ὲν ὑφεστηκότα καὶ ὄν]τα ἄφθαρτα, γεννῶντα δὲ] τὰ πράγματα, τίνα ἐστί]ν, παραθήσομεν προδιαλ]υσάμενοι τὰς ἑτέρων] δόξας. Ἡράκλειτος μὲν] οὖν ὁ Ἐφέσιος πῦρ εἶναι σ]τοιχεῖον εἶπεν, Θαλῆς δ]ὲ ὁ Μειλήσιος ὕδωρ, Διογένης δὲ ὁ] Ἀπολλω-

col. II νιάτης καὶ Ἀναξιμένης ἀέρα, Ἐμπεδοκλῆς δ' ὁ Ἀκράγου [κ]αὶ πῦρ καὶ ἀέρα καὶ ὕδωρ καὶ γῆν, Ἀναξαγόρας δ' ὁ Κλαζομένιος τὰς ὁμοιομερείας ἑκάστου πράγματος, οἱ δ' ἀπὸ τῆς στοᾶς ὕλην καὶ θεόν. Δημόκριτος δὲ ὁ Ἀβδηρείτης εἶπε μὲν ἀτόμους φύσεις καλῶς γε ποιῶν, ἐπεὶ δὲ περὶ αὐτῶν ἐσφάλη τινά, ἐν ταῖς ἡμετέραις δόξαις ἐπισκε-

col. III φθήσεται. νυνεὶ δ[ὴ τοῖς εἰρημένοις ἀνδρά[σιν ἐνκαλέσομεν, οὐ φιλο[νείκω πρὸς αὐτοὺς πά[θει χρώμενοι, τὴν δ' ἀλ[ήθειαν σωθῆναι θέλο[ντες,

---

col. I v. 4—9 suppl. HK. v. 8 προ[γευ]σάμενοι Gomperz. v. 10—12 suppl. U. v. 13 Θα[λῆ]ς suppl. U, Θα[λῆς δ]ὲ HK. v. 14 ∴ ' ' ' ^ΠΟΛΛΩ F, suppl. HK. Διογένης ὁ U.
col. III 1—6 suppl. U; v. 1 Δι F, δὲ suppl. HK.

καὶ Ἡρακλείτῳ πρῶ[τον,
ἐπεὶ καὶ πρῶτος ἡμ[εῖν τέ-
τακται. κακῶς, Ἡρά[κλει-
τε, πῦρ εἶναι στοιχεῖ[ον λέ-
γεις. οὔτε γὰρ ἄφθαρτόν
ἐστιν, ἐπεὶ φθειρόμ[ενον
δρῶμεν αὐτό, οὔτε δύ[να-
ται γεννᾶν τὰ πράγμ[ατα

fr. VI = HK 43, C 8, U 19.

col. I . . τοιο]ῖσδε [προ]σω-
τέρω τὴν π]ρό[β]ασιν
. . . . ενα πρὸς
. . . . . . ς τοῦτο τοῦ
. . . . . . ἔ]στι μηδὲν
ἐπεὶ? τ]ὸ κενὸν
οὐ δύνατα]ι παθεῖν, ἔ-
δει οὐκ ἐπ]ιμέ[ν]ειν καὶ
εἰς τὸ] ἄπειρον προ-
βαίνειν] τῷ μηδὲν
κωλύειν . .]ος εποικο
. . . . . . ωτο, μηδὲ ὑ-
πολαβεῖν ὅτι] οὗτος προ-
σωτέρω χωρ]εῖν οὐ δύ-
col. II ναται τοῦ τελευταίου,
ὅτι οἶδεν αὐτό. ἐσφά-
λη δ᾽ ἀναξίως ἑαυτοῦ
καὶ Δημόκριτος τὰς
ἀτόμους μόνας κατ᾽ ἀ-
λήθειαν εἰπὼν ὑπάρχειν
ἐν τοῖς οὖσι, τὰ δὲ λοιπὰ
ν]ομιστεὶ ἅπαντα. κατὰ

---

col. III v. 7—13 suppl. C. v. 14 suppl. HK.
fr. VI col. I nonnulla supplevi; v. 8 IIMЄΛCINKAI F
col. II v. 8 [T]OM D, . OM F.

γὰρ τὸν σὸν λόγον, ὦ Δη-
μόκριτε, οὐχ ὅπως τὸ ἀ-
ληθὲς εὑρεῖν, ἀλλ' οὐδὲ
ζῆν δυνησόμεθα, μή-
τε τὸ πῦρ φυλαττόμε-
νοι [μήτε τ]ὴν σφαγὴν
col. III μή[τε . . . . . .

Tertiae columnae versuum initia tantum exstant v. 2 μι, v. 3 τω, v. 4 ἀπ, v. 5 νυν, v. 6 ημε, v. 7 ταα, v. 8 vacat, v. 9 νο, v. 10 γω, v. 11 τεκ, v. 12 τιτι, v. 13 την, v. 14 ἐπι.

fr. VII = HK 52, U 26, C 15 A.

col. I τομ[έν]ων ὀρ . . . . . .
. κ . εντο τ . . . . . ασ[ι
καθευδο . . . . ναυ . .
κενὰ μὲν οὖν [σ]κια-
γραφήματα τῆς δια-
νοίας οὔκ ἐστι τὰ φάσ-
ματα, ὡς ἀξιοῦσιν οἱ
Στωικοί· καὶ γὰρ εἰ μὲν οὕ-
τως αὐτὰ λέγουσιν
κενά, ὡς ἔχοντα μὲν
σωματικὴν φύσιν, λε-
πτὴν δὲ ἄκρως καὶ οὐ-
χ ὑπόπτωτον ταῖς αἰσ-
θήσεσι, τῇ ἑρμηνείᾳ
col. II κέχρ]ηνται κακῇ· σ[ώμα-
τα γ]ὰ[ρ] τὰ εἰδω[λο]π[ο]ϊκὰ δ[εῖ
καλεῖσ]θαι καὶ λεπτὰ ὄντα.

---

col. II v. 9—13 integri servati sunt in D. v. 14 suppl. C.
fr. VII col. I v. 2 το [παντάπ]ασ[ι HK. v. 3 καθευδό[ντω]ν αὐ]τῶν U, καθεύδο[υσι ἐ]ν αὐ[τῇ HK.
col. II v. 1 κέχρ]ηνται suppl. HK; cetera v. 1—3 supplevi; HK ita suppl: [ἐπεὶ] [ἔδει αὐ]τὰ [ε]ἰδο[ποητ]ικὰ λ[έγεσ]θαι. v. 2 . . . \ . TAcIΔC . . ııKAΛ.

εἰ δὲ οὕτω κενά, ὡς οὐ-
δ᾽ ὅλως ἔχοντα σωμα-
τικὴν φύσιν, ὃ δὴ κα[ὶ
μ[ᾶλ]λον βούλονται,
λεγό[ντων] τὸ πρῶτον,
πῶς οἷόν τε τὸ κενὸν
ἀναζωγραφε[ῖ]σθαι,
εἰ οὐδ᾽ ἔστιν; λεπτ[ὴ]ν
μὲν ἔχει τὰ δὴ φάσμα-
τα [τ]ὴν σύνκρισιν καὶ
ἐκπεφευγυῖαν τῆς ὄψε

col. III ως] σ . . . .
νοι μὲν . . . .
περ[ι]γεί[ν . . . .
καταρμοι . . . .
χρήματα ι . . . .
κειν. μο . . . .
νον σ . . . .
πο[ι]εῖν νο . . . .
θας πολλ . . . .
πληγῆς . . θε . . . . . .
. . . ην . λ . ρ . . . . . .
σεισθα[ι] τινος . . . .
μεθα ἐκ τοῦ σ . . . . .
ἐν οὖν οὐσια . . . . . .

fr. VIII = HK 45, C 9, U 21.

col. I ναι φέρουσ[ι . . . . . .
αὐτήν. ἅπ[α]ντες μὲν οὖν

---

col. II v. 7 suppl. HK. v. 8 λεγό[ντων] suppl. Diels; HK scribunt ὃ δὴ καὶ μᾶλλον βούλονται λέγ[ειν ἢ] τὸ πρῶτον, sed proponunt etiam ὃ δὴ καὶ μ[ᾶλ]λον βούλονται, λέγ[ειν δε]ῖ τὸ πρῶτον, πῶς κτλ. v. 8 post πρῶτον Λ notatur in F.

fr. VIII col. I v. 1. U. proponit ἐκεῖ]ναι φέρουσιν. οὐ γὰρ τὴν] αὐτὴν ἅπαντες [κ]ε[ι]νοῦνται σφαῖραν; HK ναι φέρουσι[ν, οὐδὲ κατὰ τὴν] αὐτὴν ἅπαντες [δ]ε[ι]νοῦν[ται ἰδέ]αν. v. 2 ΑΠ . ΝΤΕϹΜ . ΕΝΟΥΝ F.

. . . . . αν, ἀλλ᾽ οἱ μὲν αὐ-
τ]ῶν ἀλλήλοις συναντῶ-
σ]ιν, οἱ δ᾽ οὔ, καὶ οἱ μὲν τὸν ὀρ-
θὸν ἕως τινὸς περαιοῦ-
σι[ν] δρόμον, λοξὸν δ᾽ ἕτε-
ροι, ὥσπερ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σε-
λήνη, οἱ δε̣ τὸν αὐτοῦ κύ-
κλον στρέφονται, καθά-
περ ἡ ἄρκτος, ἔτι δ᾽ οἱ μὲν
ὑψηλὴν ζώνην φέρον-
ται, οἱ δ᾽ αὖ ταπεινήν, καὶ
γὰρ τοῦτ᾽ ἀγνοοῦσιν οἱ πολ-
col. II λοί. τὸν γ]ο̲ῦ̲ν̲ ἥλιον ὑπο-
λαμβάνουσιν οὕτως εἶ-
ναι ταπεινόν, ὥσπερ φαί-
νεται, μὴ ὄντα οὕτως τα-
πεινόν. εἰ γὰρ ἦν οὕτως, ἐν-
πυρίζεσθαι τὴν γῆν ἔδει
καὶ τὰ ἐπ᾽ αὐτῆς πάντα ⟦πρα⟧
πράγματα. τὴν οὖν ἀπό-
φασιν ὁρῶμεν αὐτοῦ τα-
πεινήν, ἀλλ᾽ ὀχὶ αὐτόν.
πλ[ὴ]ν τοῦτο μὲν παρενβε-
βλήσθω. περὶ
δ᾽ ἀνατολῶν ἤδη λέγω-
μεν καὶ δύσεων καὶ τῶν
col. III ἐφεξῆς, ἐκε̣ῖνο προθέντες,
ὅτι τὸν ζητοῦντά τι περὶ
τῶν ἀδήλων, ἂν βλέπῃ τοὺς
τοῦ δυνατοῦ τρόπους πλεί-
ονας, περὶ τοῦδέ τινος
μόνου τολμηρὸν καταπο-
φαίνεσθαι. μάντεως γὰρ

col. I v. 7 CIH F et D, corr. C.
col. II v. 1 ⸦YNHΛIoN F, suppl. HK, πολ[λοί iam U. v. 11 ΠΛNN F et D. v. 12 post βλήσθω magnum spatium.

μᾶλλόν ἐστιν τὸ τοιοῦτον
ἢ ἀ[ν]δρὸς σοφοῦ. τὸ μέντοι
λέγειν πάντας μὲν ἐνδε-
χομένους, πιθανώτερον
δ᾽ εἶναι τόνδε τοῦδε ὀρθῶς
ἔχει. ἐνδέχεται τοιγαρ-
οῦν τὸν ἥλιον ἀνθρακώ-
col. IV δη τινα κύκλον [εἶναι καὶ
λεπτὸν ἄκρως, [ὃς ὑπὸ
πνευμάτων αἰω[ρεῖται
πηγῆς τε ἐπέχ[ει τρό-
πον, τοῦ μὲν ἀ[πιόντος
ἐξ αὐτοῦ πυρὸ[ς τοῦ δὲ συν-
ρέοντος ἐκ τοῦ [σύμπαν-
τος κατὰ μεικρ[άς τινας
συνκρίσεις διὰ [τὴν τούτου
πολυμιγ[είαν· διὸ καὶ ἐ-
παρκεῖν αὐ[τὸς πέφυ-
κε τῷ κόσμῳ· [ἢ τοῦ περιέ-
χοντος εὐε[μπρήστου
τυνχάν[οντος . . . . . .

fr. IX = C 15 C, U 23 (HK 47).

7 . . . . ατη . . . .
. βρε[φ]ώδους η . . . .

---

col. III v. 9 ΑΗΔΡΟϹ F et D.

col. IV v. 1 suppl. HK. v. 2—3 supplevi; κύκλον [εἶναι καὶ] λεπτὸν ἄκρως [ὑπὸ σφοδρῶν] πνευμάτων αἰω[ρούμενον HK. v. 4 ἐπέχ[ει τρόπον supplevi, ἐπέ[χειν τό]πον U, ἐπέχ[οντα τό[πον HK. v. 5—7 suppl. HK, v. 7 [περιέχον]τος U. v. 8 suppl. U; v. 9—14 supplevi. v. 9—12 HK supplent: διὰ [δὲ τὴν] πολυμιγ[είαν αὐτοῦ καὶ ἐ]παρκεῖν αὐ[τὸ τοῦτο πέφυ]κε τῷ κόσμῳ [παντί]. v. 11 πορχειν D.

fr. IX v. 7sqq supplevi; ἡ][κ]ρεώδους [ἢ καὶ στερρ]ᾶς ἐξέβαινον τὰ τοῦ ἀνθρώπου [μέλη, ὡς] ὁ παρὼν λόγος ἔ[χει, ἐκ] γῆς φύντες [π]ροσ[έλαβον] τόδε τι τῆς ἰσχύο[ς ἐν]ὸν τῇ φύσει suppl. U; v. 12 βρο[τοὶ] τόδε τι τῆς ἰσχύο[ς . . . .]ον HK. v. 8 . ΒΡЄ . ϢΔΟΥϹΗ . . . . D.

. ας ἐξέβαινον τὰ [φῦλα
τοῦ ἀνθρώπου, [προδηλοῖ
ὁ παρὼν λόγος. ἐ[κ δὲ τῆς
γῆς φύντες βρ[εφώδεις
τόδε τι τῆς ἰσχύ[ος ἐν-
ὸν τῇ φύσει . . . .'

fr. X = HK 48, C 13, U 24.

col. I . . . . . οντος χειμῶνα
φεύ]γοντες εἰς ἐπινό-
ησιν οἰκ]ημάτων ἦλθον
διὰ] δὲ τῶν περιβολῶν,
ἃς ἐποιοῦντο τοῖς σώμα-
σ]ιν, εἴτε φύλλοις αὐτὰ
σ]κέποντες εἴτε βοτά-
ναις εἴτε καὶ δοραῖς, ἀναι-
ροῦντες ἤδη τὰ πρ[ό]βα-
τα, εἰς ἐνθύμησιν ἐσ-
θήτων, στρεπτῶν μὲν
οὔπω, κασωτῶν δ' ἴσως
ἢ ὁποιωνοῦν. εἶτα δὲ
προβαίνων ὁ χρόνος
col. II ταῖς ἐπινοίαις αὐτῶν
ἢ τῶν μετ' αὐτοὺς ἐνέ-
βαλεν καὶ τὸν ἱστόν.
εἰς οὖν οὐδεμίαν τέχνην
ὡς ο]ὐδὲ ταύτας, οὔτ' ἄλ-
λο[ν] τινὰ θεῶν οὔτε
τὴν Ἀθηνᾶν παραλημ-

---

v. 9 ΑϹЄΞЄΒΑΙΝΟΝ . ΤΑ D. v. 10 ΠΟΥΙ . . . . D. v. 12 ΒΡΟϹ . . . D. v. 13 ΙϹΧΥЄ D.

fr. X col. 1 .[/ Ο]ΝΟΝΤΟϹΧЄΙΜΩΝΑ[Ϲ] D. v. 2 φεύγοντες suppl. U, ἐπινόησιν HK. v. 3 ' ⌒ΗΜΑ F, unde οἰκημάτων suppl. Gomp., ΑΝΝΗΜΑΤΩΝ D, unde ἐπίνο[ι]αν νημάτων U. v. 4 suppl. U, .[ΓЄ]ΔЄ D.

col. II v. 5 ὡς ο]ὐδὲ suppl. U.

πτ̱έον· πάσας γὰρ ἐγέννησαν αἱ χρεῖαι καὶ περιπτώσεις μετὰ τοῦ χρόνου. καὶ τῶν φθόνγων δὲ ἕνεκεν (λέγω δὲ τῶν τε ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων, ὧν

col. III

ἐποιήσαντο τὰς πρώτας ἀναφθ̱ένξεις οἱ ἀπὸ̱ γῆς φύντες [ἄνθρω]ποι) μήτε τὸν Ἑρμῆṿ παραλαμβάνωμεν εἰς διδασκαλ̱ίαν, ὥς φασίν τινες — περιφανὴς γὰρ αὕτη̱ γε ἀδολεσχία — μήτε τῶν φιλοσόφων πιστεύωμεν τοῖς λέγουσι κατὰ θέσιν καὶ διδαχὴν ἐπιτεθῆναι τὰ ὀνόματα τοῖς πράγ[μασιν, ἵνα αὐτῶν ἔχωσ[ι σημεῖ-

col. IV

α τῆς πρὸς [ἀλ]λ̣ήλ̣ους ἕνεκα ῥαδίας ἀποδηλώσεως οἱ ἄνθρωποι. γελοῖον γάρ ἐστι, μᾶλλον δὲ παντὸς γ̣ελοίου γελοιότερον πρὸς τῷ καὶ τὸ ἀδύṿạ[τ]ο[ν] αὐτῷ προσεῖναι, σ[υνα]γαγεῖν μέν τινα τὰ [το]σάδε πλήθη, ἕνα τυνχάνοντα — οὐδὲ γάρ πω τ̱[ότ]ε̱ . . . λσ̱ες ἡ-

col. III v. 3 [ἄνθρω]ποι suppl. C. v. 14 suppl. U.
col. IV v. 1 [ἀλ]λήλους suppl. U. v. 8 σ[υνα]γαγεῖν suppl. U. v. 9 suppl. U. v. 11 ΠΩΙ . ΙϹ/ . Γ·ΙϹ̣ЄϹΗ F. ΠΩ[Τ . . . Є]ΒΑΤΑΓЄϹΗ D; Us. coni. βιάτορες, Bücheler βάσταγες, HK βασιλέες(!)

σαν οὐδὲ μὴν γ[ρ]άμματα, ὅπου γε μηδὲ οἱ φθόνγοι — περὶ γὰρ τούτων καὶ

fr. XI = HK 49, C 14, U 25.

φθόν]γω̣[ν ἐδ]έ̣[ησε, ὥ]σ[τ]ε διὰ] προσταγῆς τὴν συ[ν]αγωγὴν αὐτῶν γενέσθαι —, συναγαγόντα δὲ καθηγεῖσθαι γρ[α]μμ[α]τιστοῦ τρόπον, [δοκ̣εῖδός τινος ἀν[τιλαβόμενον, καὶ ἑκάστου τῶ̣[ν πραγμάτων θινγάνοντα ἐπιλέγειν, ὅτι τ̣ουτε[ὶ] μὲν καλείσθω λίθ]ος, τουτεὶ δὲ ξύλον, τ[ο]υτε[ὶ] δὲ ἄνθρωπος, ν̣ . υ . ισ̣ . νοι̣σ . . . .

fr. XII = HK 50.

col. I . . . . . ἀπόλ]ωλεν, καὶ ὡς τοὺς ὁσιω]τάτους ὡς ἀσεβεῖς λεία]ν κατατρέχουσι, ἵνα] δὴ καὶ γένηται δῆλον], ὡς οὐχὶ ἡ-

---

fr. XI Novum fragmenti numerum scripsi, quia num recte priori annectatur dubitari potest. v. 1/2 supplevi. HK coni: περὶ γὰρ τούτων καὶ [συναγωγῆς μόνον βασιλικῆς ἔδει] προσταγῆς τὴν κτλ. v. 1 . . . . Γω . . . Ο . . . . . C . C F. v. 6/7 [δοκ]εῖδος suppl. E. Rohde, [ὀκρ]εῖδος U. v. 7 ἀν[τιλαβό]μενον suppl. U. v. 13 ЄΥΤЄΔЄ F. ΟΥΤЄΔЄ D. τουτεὶ δὲ coni. U. v. 14. U. proposuit ἢ [σ]ῦ[ς ἢ] ὄ̱νος.

fr. XII col. I v. 1 ἀπόλωλεν suppl. Gomperz. v. 2—5 supplevi; v. 4 εἴ]δη καὶ γένη HK.

μεῖς ἀναιρο]ῦμεν τοὺς θεοὺς ἀλλ' οἱ ἕτ]εροι. Διαγόρας μὲ]ν οὖν ὁ Μήλιος ἐν] τῆ παρὰ Εὐδήμω τῆς] δόξης ἀποδείξει] ἄντικρυς εἶπε μὴ εἶν]αι θεοὺς . . . .] τοῖς . . . . μα-

col. II χεσάμενος. Πρωταγόρας δὲ ὁ Ἀβδηρείτης τῆ μὲν δυνάμει τὴν αὐτὴν ἤνενκε Διαγόρα δόξαν, ταῖς λέξεσιν δὲ ἑτέραις ἐχρήσατο, ὡς τὸ λεῖαν ἰταμὸν αὐτῆς ἐκφευξούμενος. ἔφησε γὰρ μὴ εἰδέναι, εἰ θεοί εἰσιν. τοῦτο δ' ἐστὶν τὸ αὐτὸ τῶ λέγειν εἰδέναι ὅτι μή εἰσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀντιτεθήκει τῆ πρώτη φωνῆ 'οὐ μὴν

col. III ὅτι μή εἰσιν', [δῆλός ἐστι σχεδὸν ἐγχει[ρῶν πρόφασίν τινα πρὸς [τὸ μὴ δοκεῖν τελέως [ἀναιρεῖν τοὺς θεούς, ε[ἰπὼν καὶ εἶναι αὐτοὺς [ἄπορον καὶ μὴ εἶναι, τὸ ἀ[ληθὲς δὲ

---

col. I v. 6—9 supplent HK, (v. 9 Μήλιος ἐν τῆ παρα-). v. 9—11 ἐν τῆ παρὰ Εὐδήμω τῆς δόξης ἀποδείξει exempli causa suppl. Diels. v. 12 supplevi; ἀντι[λέγει μὴ εἶν]αι θε[ούς, σφόδρα δὴ] τοῖς [ἄλλα νομίζουσι] μαχεσάμενος suppl. HK.

col. II v. 13. inter hanc et antecedentem columnam Λ scriptum est.

col. III v. 1—13 supplevi. v. 6 ἄπορον et v. 14 suppl. Diels. v. 3/4 Gomperz suppl.: πρὸς [τὸ δο]κεῖν τ. ἀναιρεῖν.

ποιῶν ἴσον Δ[ιαγόρα, εἰ
εἰπὼν τὸ μὴ [εἰδέναι
ὅτι εἰσὶν αὐ[τοῦ δὴ ἐ-
παύσατο. τ[αὐτὸν οὖν, ὥσ-
περ λέγω, ἢ [τὸ ταὐτὸν
δυνάμενο[ν ἐκείνῳ
ἤνενκε[ν ἐς μέσον.

fr. XIII = HK 53.

Duae columnae prorsus depravatae, ut haec tantum verba secundae columnae cognosci possint:

v. 11 ... λύνωνται̣ ε̣ἰκότω̣[ς
ο ... ν̣ εἰς ὑποψί[αν] αι̣ι̣
.... ἀ?]ποτελε[ῖ
καὶ πίστιν δημι̣ο̣υ̣ργόν [τινα εἶναι

fr. XIV = HK 54.

Tres columnae perquam depravatae. Primae quattuor tantum litterae exstant, secundae haec verba cognoscere potes:

v. 10 ἀναβιβάζοντο[ς] κ̣α̣ὶ̣
..... τους ....
καταςκευάζοντες αὐ-
τ .... φά-
[ζματα?]

tertiae haec:

v. 12 Δ̣ημη[τ]έρ[α] ὡς θεο̣ὺ̣ς
....
.... δουλεύ-

—

HK columnam ita supplent: ὅτι μή εἰσιν [εἰδέναι,] σχεδὸν ἐγχει[ρεῖ ἐπίδο]σίν τινα πρὸς τὸ δοκεῖν τελέως [ἀναιρεῖν] τοὺς θεούς· ε[ἰ δ' εἰδέναι] εἶναι αὐτούς, [λέγει δὴ] μὴ εἶναι, τὸ [Διαγόρα] ποιῶν ἴσον. [διὸ εἰ καὶ] εἰπὼν τὸ μ[ὴ εἰδέναι] ὅτι εἰσὶν αὐ[τοὶ μὴ ἐ]παύσατο, τ[ῷ ὄντι, καθά]περ λέγω, ἤ[τοι τὸν ἰσο-] δύναμ[ο]ν ἐ[κείνῳ προ]ήνεγκε λ[όγον; sed inde a versu 5 alia quoque supplementa praebent: τοὺς θεούς· ε[ἰ δέ, τὸ] εἶναι αὐτοὺς [καὶ τὸ] μὴ εἶναι τολ[μηρῶς] ποιῶν ἴσον, ἤρξατο] εἰπὼν τὸ μ[ὴ εἰδέναι] ὅτι εἰσὶν αὐ[τοῦ δὲ ἐ]παύσατο, τ[οῦτ' ἔστιν, ὅ]περ λέγω κτλ.

B. DIOGENIS DE INNUMERABILITATE MUNDORUM EPISTULA AD ANTIPATRUM.

fr. XV = HK 56, U 13, C 2 A.

col. I Διογέν]ης· Αντιπάτρω]· χαίρειν. Πολλά] μοι σημεῖα τῆς σῆ]ς, ’Αντίπατρε, ἕξεως παρέ]σχηκας δι’ ὧν τε ἔν]α̣νχος ἔπεμψας ἡμεῖ]ν̣ γραμμάτων καὶ ἄλλο]τε πρότερον, ἐξ ὧν] σε πρὸς φιλοσοφίαν ὁρῶ] ἐκθύμως ἐπιβαλόντα] ἐ̣ν ἡ[δ]ονῆ διάγειν. ταῖς] ἀρίσταις ἐπιβολαῖς ταύτα]ις σὺ χρῶ αἰεί. ἐγὼ δὲ] ταύτη γέ τοι

col. II καὶ μάλιστα αὐτῶ τε σοὶ καὶ τοῖς δὲ ἄλλοις τοῖς ’Αθήνησί τε καὶ ἐν Χαλκίδι καὶ Θήβαις φίλοις πάλιν ἀπαντῆσαι διὰ σπουδῆς ἔχω, πάντας ὑμᾶς ὑπολαμ-

---

col I. Primorum versuum litterae paulo maiores sunt. Pauciores igitur supplendae sunt. v. 2 ΥΧΑΙΡΕΙΝ D, unde εὖ χαίρειν suppl. C. v. 3—5 ἕξεως supplevi. v. 4 ΙCΑΝΤ. v. 5 παρέ]σχηκας usque ad v. 9 πρότε[ρον suppl. HK. v. 9 ἐξ ὧν usque ad v. 14 supplevi, v. 13 ἐπιβολαῖς iam HK. v. 11 ЄΝΗΤΟΝΗΔΙ F. v. 13 ΓϽΙCCΥ F. ἐπι[βολα]ῖς σὺ χρώ[μενος HK.

βάνων ταὐτὸ πάσχειν.
ταυτεὶ δέ σοι νῦν ἀπὸ
Ῥόδου γράφω τῆς ἐπισ-
τολῆς ταύτης, οὐ πρὸ
πολλοῦ τοῦ χειμῶ-
νος ἀρχὰς ẹ̈χοντος
κεινηθεὶς ἀπὸ τῆς πα[τρίδος

fr. XVI = C 15, U 12 (HK 51).

col. I περὶ τοῦ θανάτου λέγον-
τι καὶ πέπεικάς με κα-
ταγελᾶν αὐτοῦ. φοβοῦ-
μαι γὰρ οὐδὲν διὰ τοὺς
Τιτυοὺς καὶ τοὺς ⟦Ταν⟧
Τ]αντάλους, οὓς ⟦ἀνα⟧
ἀν]α̱γράφουσιν ἐν Ἅ-
δου τινές, οὐδὲ φρίτ-
τω τὴν μ[ύ]δησιν ἐν-
θυμ]ούμενος τὴν
τοῦ σ]ώματός γε πε̱ρ
. . . . . λ̱οικολαιγ . .
. . . . ψυχῆς αισαρε
. . . . οὐδ᾽ ἄλλο

col. II οὐδέν. δι . . . .
ταύτη δ . . . .
δὴ ὅτι στε . . . .
ζῆν καὶ τ . . . .
προλείψω . . . .

col. II v. 14 πα[τρίδος suppl. HK.

fr. XVI in D solo servatum. col. I v. 7/8 Ἅ[δου suppl. C. v. 8/9 ΦΡΗ | . . . ΤΗΝΜΗΔΗϹΙΝ. φρίττω corr. U, μύδησιν E. Rohde et W. Schmid. v. 9/10 ἐν[θυμ]ούμενος suppl. U. v. 11 τοῦ σ]ώματος suppl. C. Π[ЄΡ D. v. 13 αἷς [ἀρεταῖς] suppl. HK.

col. II v. 3 sq. δὴ ὅτι στε[ρήσομαι τοῦ] ζῆν καὶ τ[ἀπὶ τῆς γῆς] προλείψω suppl. U.

ἐνταῦθα . . . .
μετὰ τὴ[ν . . . . . τα-
φὴν μηδὲ . . . .
κον ταυ . . . .
τῆς ἰσχυρ . . . .
ρος αὐτοι . . . .
ποσκευη [. . . . . . μυ-
δήσει φαι . . . .
πρὸς τοὺς . . . .

fr. XVII = HK 85

. . . . ε̣διο̣ . . . .
. . . . ο̣ς τὴν ι̲ . . .
. . . . τ̣οῦ ζητουμε̲-
νου . . .]ω̣ιον ἅπαν
. . . . . . ποθεῖς ἐκεῖνο.

fr. XVIII = HK 37/38, C 4, U 16

col. I ἐστὶν διὰ τὸ ἐν τοῖς
πράγμασι ποικίλως ἄ-
στατον καὶ τὸ ἐμὸν ἔ-
ξωθε γῆρας, τὰ περὶ ἀ-
πειρίας κόζμων, ὡς ἠξί-
ωσας, ἀπέστειλά σοι. συν-
τυχία δὲ τοῦ πράγμα-
τος ἀγαθῇ κέχρησαι·
πρὶν ἢ γὰρ ἐλθεῖν σου
τὴν ἐπιστολὴν Θεο-
δωρίδας ὁ Λίνδιος, ἑ-
ταῖρος ἡμῶν, ὃν οὐκ ἀ-
γνοεῖς, ἀρχόμενος ἔτι
τοῦ φιλοσοφεῖν, τὸν

---

col. II v. 7 et 12 suppl. Diels.
fr. XVII col. I v. 12 τοῦ ζητουμέ[νου suppl. HK.

col. II αὐτὸν ἔπραττεν λό-
γον. ἐναρθρότερος
δ' οὗτος ἐγ[ε]ίνετο διὰ
τὸ ἐν ἀμφο[ῖ]ν ἡμεῖν
παροῦσι στ̣[ρ]έφεσθαι.
αἱ γὰρ ἐξ ἀλλήλων
συνκαταθ[έσε]ις τε
καὶ ἀντιφά[σει]ς, ἔτι δ' ἐ-
ρωτήσεις ἀ̣κρειβεσ-
τέραν ἐπ[οιο]ῦ̣ντο
τοῦ ζητο[υ]μένου
τὴν ἔρε[υν]αν. διὰ τοῦ-
το οὖν, Ἀν[τ]ίπατρε,
τὴν διάλεξιν ἐκεί-
col. III νην ἀπέστειλά σοι, ἵν[α
δὴ τὸ ἴσον γένηται τῶ
κἂν παρὼν αὐτὸς ὁ-
μοίως Θεοδωρίδα
τὰ μὲν ὡμολόγεις, οἷς
δ' ἐπηπόρεις, καὶ προσ-
επυνθάνου. ἔστιν
δὲ αὕτη τοιαυτηνεί τι-
να τὴν ἀρχὴν ἔχουσα·
„ὦ Διόγενες, ὁ Θεο-
δωρίδας εἶπεν, ὅτι
μὲν ἀληθές ἐστιν
τὸ Ἐπικούρω περὶ ἀ-
πειρίας κόσμων κα[ταβληθὲν δόγμα

columnae IV nonnullae litterae exstant:
v. 5 δρ, v. 6 χ, v. 7 ασ, v. 8 κα, v. 9 μη, v. 10 μα,

---

fr. XVIII col. II litteras in media columna perditas suppl. C praeter v. 2, qui ab HK recte lectus est.
col. III ante v. 10 asteriscus *. v. 14 suppl. U.

v. 11 οιον σ, v. 12 τι ενγε, v. 13 Ἐπικουρ, v. 14 ρας περὶ ἀ[πειρίας?

fr. XIX = HK 39.

καταγελ[ῶ] καὶ εἰδ[ὼ]ς τοὺς
παραδεδομέ[νο]υς ἡμεῖν
ὑπὸ σοῦ λόγους τ[ῶ]ν φασ-
κ]όντων τοὺς [περ]ὶ Ἐ[π]ίκ[ου-
ρ]ον τὸν κό[σ]μ[ον] ἀναι-
ρεῖν, ἐπιτιθ]ώ[με]θα ὀλί-
γον ἀντειλ]ῆ[φ]θαι μὲν τῆς
διαβολῆς] ταύτης, καὶ εἰς
πάντας δὲ δὴ] ὅσ[ο]ι κατα-
γελῶσι ἡμῶν τ]ὸν λόγον
. . . . π]οησ[ά]μ[ε]νοι.
. . . . μαις οὖν,
ὅπως μὴ ἄλλοι δμοῦ, μό-
νος τὴν γῆν γ . λρχιι . ναι.

fr. XX = C 10, U 20 (HK 44).

col. I v. 6 . . . . . . [ελκο?] . . . ειν
. . . . ἐσ]χάτης ε-
. . . . μετον παρα
. . . . . . στε αὐταῖς καὶ
. . . . . ατως [ευ . σ . ρ?] αεα
. . . . . τει[μηλεβ .]αμε
. . . τ]οιγ[α]ροῦν ἡμεῖν
ὑπ]οκείμεναι κατὰ τὸ

---

fr. XIX Supplementa v. 4 et inde a v. 6 valde incerta sunt. v. 1 καταγελ[ῶ] καὶ εἰδ[ία τοὺς suppl. HK; εἰδὼς supplevi. v. 2—4 φασκόντων suppl. HK. v. 4 supplevi ΤΟΥC . . ΗC- . ΙΚ . . F. v. 5 . . ΟΝΤΟΝΚΟΙΜ ⸌ΑΝΑΙ F. v. 6. . . . . . . ЄѠΝΙ . Ο . ΟΛΙ F; v. 5—10 supplere conatus sum; v. 4—6 κ[αὶ|ὅλ]ον τὸν κόσμον ἀναι[ρούν των ν]έων HK. v. 7 ΗCΘΑΙ F. v. 11 ΟΙΙC. ΜΝΟΙ F, suppl. HK. v. 13 ΜΗΔΛΛΟΙ F, supplevi, μὴ ἄλδοι HK.

fr. XX col. I v. 7 ἐσ]χάτης suppl. U. v. 9 ὥ]στε suppl. U. v. 10 ἀορ]άτως U. v. 11—13 ἀδυνα?]τεῖ. [πεπερασ]μέ[ναι τ]οι-γ[α]ροῦν [ὑπ]οκείμεναι suppl. U.

π]λῆθος αἱ ἄτομοι φύ-
col. II σεις κ]αὶ δι' ἃς εἰρήκαμεν
αἰτί]α̣ς ἀσυνέλευστοι
τυνχάνουσαι, — μετὰ γὰρ
αὐτὰς ἄλλαι φύσεις οὐκέ-
τ' εἰσίν, αἱ περιλαβοῦσαι
τὸ πλῆθος αὐτῶν κά-
τωθέν τε ὑπερείσουσι
καὶ ἐκ τῶν πλαγίων συν-
άξουσιν αὐτάς —, πῶς ἀπο-
γεννήσωσι τὰ πράγμα-
τα χωρὶς ἀλλήλων; ὥσ-
τ' οὐκ ἂν ἦν οὐδ' ὅδε ὁ κόσ-
μος. εἰ γὰρ ἦσαν πεπερασ-
μέναι, συνελθεῖν οὐκ ἠ[δύναντ' ἄν.

fr. XXI = HK 46, C 11, U 22.

col. I . . . . ω̣
. . . .
. . . . μα τοὺ̣[ς] λό-
γους . . . . πο]ιησώμε-
θα, πρὸς τοὺς . . .]οντας
. . . . ους ἄνδρας
ὡδεί πως λ]έγοντες· „ὦ
ἄνδρες, ὑμεῖς] οὔτε τὴν
γῆν οὔτε τὸ ἄπε]ιρον τρανώ-
σαντες ἔχετε. π]ό̣τερα γὰρ
ὑμεῖς τὴν γῆ]ν κατὰ
Ξενοφάνην ἄνωθ]εν κύκλω

col. II v. 1 suppl. HK, φύ[σεις κεν]αὶ δι' ἃς U. v. 2 αἰτί]ας suppl. U. v. 14 ἠ[δύναντο suppl. U.
fr. XXI col. I v. 3 ΜΑΤΟΥΛΟ F. [Μ]ΜΑΤΟΥΛΟ D. v. 4 ΙΗϹΩΜΕ F [Χ]ΗϹΩΜΕ D. v. 3—5 supplevi; δι' ἐγγρα]μμάτου λό-[γου παρίστ?]ης ὦ Με- suppl. U, πρόβλη]μα τοῦ λό[γου . . . . . πο]ιήσω με[τὰ τὸ . . . . HK. v. 7—14 supplevi. v. 8/9 οὔτε τὴν . . . . εἰς τὸ ἄπε]ιρον U, ἐπ' ἄπειρον HK. v. 11 ΙΝΚΑΤΑ F. ΥΝΚΑΤΑ D.

οὐρανοῦ περι]γράφον-
τες .... ἔ]ν̲θεν ἀρ-
col. II χομένην εἰς τὴν κάτω
ζώνην ἐπ' ἄπειρον ἐκτεί-
νετε, χαίρειν μὲν ὁμοῦ
πᾶσιν λέγοντες ἰδιώταις
τε καὶ φιλοσόφοις, οἳ δο-
κοῦσιν ἄνω τε καὶ κά-
τω περιτρέχεσθαι τὴν
γῆν ὑπὸ τῶν ἀστέρων,
ἐξάγοντες δὲ τὸν
ἥλιον ἔξω τοῦ κόζμου
πρὸς τὰ πλάγια καὶ ἐκ
τῶν πλαγίων πάλιν εἰσ-
άγοντες, ἣ τοῦτο μὲν
οὔ φατε, μίαν δέ τινα
col. III γῆ[ν ....

Tertiae columnae initia tantum versuum servata sunt: v. 2 δύ[ο, v. 3 με, v. 4 σαι, v. 5 ἀρι[θμ, v. 6 θει, v. 7 τη, v. 8 τη, v. 9 ειλ, v. 10 λο, v. 11 τε, v. 12 οιο, v. 13 λει, v. 14 το

---

col. I v. 13 ˈΓΡΑ F, ΡΓΡΑ D; v. 14 N̲ΘΕΝ F, [Υ]ΘΕΝ D. v. 13/14 ὅπε]ρ γράφον[τες ἄνωθεν δήπο]υθεν ἀρχομένην suppl. U, v. 14 ἔνθεν HK.

col. III v. 1 γῆ[ν suppl. HK, τὴ[ν κίνησιν U.

C. DIOGENIS DISPUTATIO ETHICA.

fr. XXII. = HK 55.

Διογένους[· τοῦ· Οἰνο-
ἀνδέως· π[ερὶ τέλους,
παθῶν καὶ [πράξεων
ἐπιτομ[αί.

(Antecedebat plus una columna).

fr. XXIII. = HK 60, C 16, U 27.

col. I . . . ας [ἕνε]κεν τὸ φιλο-
σο]φεῖ[ν] μεταδιώκου-
σ]ιν ὡς ἤτοι παρ' ἰδι-
ωτῶνποριούμενοι
ταῦτα ἢ βασιλέων, οἷς
μέγα τι καὶ τείμιον
κτῆμα φιλοσοφία
πεπίστευται. οὐχ ἵ-
να οὖν τι τῶν εἰρη-
μένων καὶ ἡμεῖν γέ-
νηται, πρὸς τὴν αὐ-
τὴν ὡρμήσαμεν πρᾶ-
ξιν, ἀλλ' ὅπως εὐδαι-
μονήσωμεν τὸ ἐπι-
col. II ζητούμενον ὑπὸ τῆς

fr. XXII supplevi; τοῦ et ἐπιτομ[αί Diels, Διογένους [Οἰνο]ανδέως [περὶ] παθῶν καὶ[. . . . .] ἐπιτομ[ή. suppl. HK.
fr. XXIII col. I v. 1 ἕνεκ]εν suppl. U. v. 2 suppl. C.

φύσεως κτησάμενοι
τέλος. τί δ' ἐστὶ τοῦ-
το, ὅτι τε μήτε πλοῦ-
τος αὐτὸ δύναται
παρασχεῖν μήτε δό-
ξα πολειτικὴ μήτε
βασιλεία μήθ' ἁβρο-
δίαιτος βίος καὶ τρα-
πεζῶν πολυτέλεια
μητ' ἀφροδεισίων
ἐγλελεγμένων ἡδο-
ναὶ μήτ' ἄλλο μη-
δέν, φιλοσοφία δὲ

col. III περιπο[ιεῖ μόνη, τοῦτο
ἡμεῖς [ὕστερον δείξο-
μεν ὅλ[ον δηλοῦντες τὸ
πρόβλη[μα ὑμεῖν. τήν-
δε μὲν [γὰρ τὴν γρα-
φὴν οὐχ [ἡμῶν αὐτῶν χά-
ριν ἀλλ' ὑ[μῶν ἕνεκα, ὦ πο-
λεῖται, κ[ατεσκευασά-
μεθα σ[υμφέρου-
σαν ὑμε[ῖν ἐπὶ προ-
σόδω τ' ο[ὖσαν τοῦ λό-
γου κατ[αξία ἐνταῦ-
θα. καὶ ἓ[ν μόνον δ'
ὑμῶν δ[έομαι . . . . .

col. III v. 1—2 supplevi; U ita suppl. περιπο[ιεῖ μόνη], ἡμεῖς [τε σαφῶς ἴσ]μεν, οὔ[τ' ἄλλος οὐδείς?]; HK. suppl. περιποι[εῖ μόνη, καὶ δ] ἡμεῖς [μὲν σαφῶς ἴσ]μεν, ὀλ[ίγοι δὲ . . . . v. 3—4 ὅλ[ον δηλοῦντες τὸ] πρόβλη[μα ὑμεῖν suppl. Diels, πρόβλημα iam HK. v. 4—14 supplevi. v. 5 γραφὴν et. v. 6 χά[ριν suppl. U. v. 7 κα[λεῖται U. v. 11 ἔρ]γου U. τοῦ Diels.

(Intercedebant minimum 3 col. sed vix plures).

fr. XXIV = HK 61, C 17, U 28.

col. I . . . . χρόνοι πα-
ραστήσο]νται. καὶ ταῦ-
τα δὴ ἐσκε]ụωρούμεθα
τούτω]ν γε ἕνεκεν
ὅπως ἢ] καὶ τὸ οἴκοι
καθη]μένους ἡμᾶς
τὰ φι]λ̱οσοφίας ἀγα-
θὰ προθ]έσθαι μὴ πᾶ-
σιν τοῖ]ς ἐνταῦθα
οὖσιν ἀλ]ḷὰ τοῖς τοῦ̱-
το μὴ? ἀ]π̱ομαχ[εσα?]μ[έ-
νοις. ο]ὐκ ἥκι̣σ̣τα δὲ
ἡμεῖς ἐπ]ρά̱ττομεν
ταῦτα κα]ὶ διὰ τοὺς

col. II κạλουμέν̱ους μὲν
ξένους, ọὐ μήν γε ὄν-
τας. καθ' ἑκάστην
μὲν γὰρ ἀποτομὴν
τῆς γῆς ἄλλων ἄλλη
πατρίς ἐστιν, κατὰ δὲ
τὴν̱ ὅλην περιοχὴν
το̱[ῦ]δε τοῦ κόσμου μί-
α π]άντων πατρίς ἐσ-
τ̱ιν ἡ πᾶσα γῆ καὶ εἷς
ὁ κόσμος οἶκος. οὐ-
δένα δ' ὑμῶν συναρ-

---

fr. XXIV. col. I v. 1/2 πα[ραστήσο]νται scripsi, πα[ρίστα]νται suppl. U. v. 3 ταῦ[τα ἐσκε]υωρούμεθα suppl. U, δὴ addidi. v. 4—7 suppl. U (ἵνα ἢ v. 5). v. 8 προθ]έσθαι suppl. Gomperz, φέρ]εσθαι U. v. 8 sqq. μὴ πᾶ[σι τοῖς ἐνταῦθα ἀγραμμ]άτοις suppl. U; οὖσιν ἀλ]λὰ scripsi. v. 10 ΛΑ F, ΜΑ D. v. 11 supplevi. v. 12 ο]ὐκ (sic) suppl. HK. v. 13/14 supplevi; ἐπ]ράττομεν [αὐτὰ κα]ὶ suppl. HK, [ταδεὶ? κα]ὶ U.

πάζω ῥαδίως καὶ ἀνε-
πισκεπτεὶ μαρτυρεῖν
col. III τοῖς λεγο[μένοις, ὅτι
ἔστ' ἀληθῆ[— ἐδογμάτι-
σα γὰρ οὐδέν — [ἀλλὰ πάν-
τα περιθεωρ[εῖτε μετ' ἐ-
μοῦ συνλογ[ιζόμενοι. ἓν
μόνον δ' ἀξιῶ [ὡς καὶ ἔ-
ναγχος, ὑμᾶς μ[ὴ πα-
ροδευόντων τ[ρόπον,
μηδ' ἄν τι ἀκηδ[είας
καὶ ἄλυος [ἐνῇ, ἐφισ-
τάναι τοῖς γεγρ[αμμέ-
νοις, ποικίλως [πρὸς αὐ-
τῶν ἕκαστον ἐ[πιστρέ-
φοντας καὶ πα......

(Intercedebant minimum 5 col.)

fr. XXV = HK 66/67, C 22 A et B, U 33.

col. I της οὔσης κακόνου κ[αὶ ἐ-
κείνης. ἐγὼ δὲ περὶ μ[ὲν
τῆς ἀφροσύνης μετὰ μει-

---

col. III v. 1—6 supplevi; v. 1 ΛΕΓΟΥ‿F, ΛΕΓΟΥ D; v. 1 sqq. τοῖς λεγο[μένοις. εἰ μὴ ἔστ' ἀληθῆ[ς ἡ γραφὴ] suppl. U, τοῖς λέγου[σιν ὅτι οὐκ] ἔστ' ἀληθῆ[ς ἡ γραφή. πᾶσα γὰρ suppl. HK. v. 3 ΟΥΔΕΙ F, ΟΥΔΕΚ D; v. 3—5 πᾶ]σα γὰρ οὐδ' ἐκ [μέρους, ὡς] τὰ περὶ θεῶ[ν σκεπτέα] μου σὺν λο[γισμῶ] suppl. U; πᾶ]σα γὰρ οὐδὲ [κατὰ τμήμα]τα περιθεω[ρητέα καὶ ὁ]μοῦ σὺν λογ[ισμῶ] HK. v. 4 ΠΕΡΙΘΕΩΙ F. v. 6 ὃ καὶ ἔναγχος suppl. U, ὥσπερ κ. ἔ. HK. v. 7 ΥΜΑCΛ F; v. 7 sq. [μὴ πα]ροδευόντων τ[ρόπον] suppl. HK, [μὴ δίκην πα]ροδευόντων τ[έ-μενός τι U. v. 9 ἄν τι scripsi. v. 10—14 supplevi. v. 9—14 ἀντὶ ἀκηδ[είας] καὶ ἄλυος [ἐφεσ]τάναι τοῖς γεγρα[μμέ]νοις ποικίλως [ὁρῶν?]των ἕκαστον, [ἀλλὰ? νή-]φοντας suppl. U; ἀντὶ ἀκηδ[είας καὶ ἄλυος [ἐφεσ]τάναι τοῖς γεγρα[μμέ]νοις, ποικίλ[ως δὲ αὐ]τῶν ἕκαστον [ἐκγρά]φοντας HK. v. 10 ἐνῇ sive ἕλῃ puto scribendum esse.

fr. XXV col. I v. 1 κ[αὶ ἐ]κείνης suppl. HK, κ[ἀ]κείνης U.

κρὸν ἐρῶ, περὶ δὲ τῶν ἀ-
ρετῶν καὶ τῆς ἡδονῆς
ἤδη. εἰ μέν, ὦ ἄνδρ[ε]ς,
τὸ μεταξὺ τούτων τε καὶ
ἡμῶν προβεβλημένον
ἐπίσκεψιν εἶχεν, τί τῆς
εὐδαιμονίας ποιητικόν,
ἐβούλοντο δ' οὗτοι τὰς ἀρε-
τὰς λέγειν, ὃ δὴ καὶ ἀλη-
θὲς ἐτύνχανεν, οὐδὲν
ἄλλ' ἔδει ποιεῖν ἢ τούτοις
col. II συνο]μογνωμονοῦν-
τας μὴ] ἔχειν πράγμα-
τα. ἐπ]εὶ δ', ὡς λέγω, τὸ πρό-
β[λημ]α οὐ τοῦτό ἐστιν
τ[ί τῆ]ς εὐδαιμονίας ποι-
ητ[ι]κόν, τί δὲ τὸ εὐδαι-
μον[ε]ῖν ἐστιν, καὶ οὗ κα-
τὰ τὸ [ἔ]σχατον ἡ φύσις
ἡμῶ[ν] ὀρέγεται, [τ]ὴν
μὲν [ἡ]δονήν [φημ]ι καὶ
νῦν [κ]αὶ ἀεὶ πᾶσιν Ἕλλη-
σι κ[αὶ] βαρβάροις μέγα
ἐνβ[ο]ῶν τῆς ἀρίστης
δια[γ]ωγῆς ὑπάρχειν τέ-
col. III λος, τὰς δὲ ἀρετὰς τὰς
νῦν ἀκαίρως ὑπὸ τού-
των ἐνοχλουμένας
(ἀπὸ γὰρ τῆς τοῦ ποιητικοῦ

---

col. I v. 10 ποιητικο in rasura.

col. II συνο]μογνωμονοῦν[τα suppl. HK. v. 2 μὴ ἔχειν suppl. HK; μὴ παρέχειν U. v. 3 ἐπ]εὶ suppl. HK; εἰ U. v. 4 πρόβ[λημ]α suppl. C. v. 5 TF C F, THC D. ἐστιν τί τῆς corr. U; an ἐστι τί|τῆς scribendum? v. 10 NHNC . . IKAI F, NHN . . . \KAI D; [φημ]ι scripsi; [ἅμα] καὶ suppl. C; [ἐρῶ] καὶ U; [ὁμοθμα]ι καὶ HK. v. 13 ἐν[βο]ῶν suppl. U.

χώρας εἰς τὴν τοῦ τέλους
μεταφέρονται,) τέλος
μὲν οὐδαμοῦ, ποιητι-
κὰς δὲ τοῦ τέλους εἶναι.
τοῦτο τοίνυν ὅτι ἐστ' ἀ-
ληθές, ἤδη λέγωμεν
ἔνθεν ἀρξάμενοι. εἴ
τις ἄρα ἐρωτήσαι τινά,
καίπερ εὐήθους ὄντος
τοῦ ἐρωτήματος, τίς ἐσ-
col. IV τιν, ὃν ὠφελοῦσιν αἱ ἀρ[ε-
ταὶ αὗται, δῆλον ὅτι φή-
σει τὸν ἄνθρωπον. ο[ὐ
δή γε τῶν παριπταμέ-
νων τούτων οἰωνῶν, ὅ-
πως πτήσονται καλῶς,
ἢ τῶν ἄλλων ζώων ἑκά[σ-
του ποιοῦνται τὴν πρό-
νοιαν, καταλιποῦσαι
τὴν φύσιν ᾗ σύνεισιν
καὶ ὑφ' ἧς γεγέννηνται[ι,
ἀλλὰ ταύτης ἕνεκα πρ[άτ-
τουσι πάντα καὶ εἰσὶν α[ἱ ἀ-
ρεταί. ἑκάστην οὖν σ . .

(Intercedebant minimum 15 col.]

fr. XXVI = HK 69/70. Columnam III et IV etiam apud C 28, U 34.

col. I . . . . . . τειν ὑπομέ-
νοντ]ες. βούλομαι
μὲν ο]ὖν καὶ τὸν κατέ-
χοντ]α ὑμᾶς μετὰ

col. IV v. 2 αὗται U, αὐταὶ C et HK.
fr. XXVI col. I v. 2 ὑπομέ[νοντ]ες HK. v. 3—4 suppl. HK.

μεικρὸν] αὖ τοῦ πάθους
διακρ]εῖναι πλάνον,
ὅταν τάχ]ιστα πρὸς ἓν
δὴ εἴπω] δόγμα ὑμῶν
οὐκ ἀληθ]ές. ἔστιν δὲ οὔ-
τως. οὐχ ἅ]παντα τὰ ἐν
τοῖς πρά]γμασι ποιητι-
κὰ πρωτο]χρονεῖ τῶν ποι-
ουμέν]ων, εἰ καὶ τὰ πλείο-
να πέ]πονθε τοῦτο, ἀλ-
col. II λ' αὐτῶν τὰ μ[ὲν πρω-
τοχρονεῖ, τὰ δὲ [συνχρο-
νεῖ, τὰ δὲ μετα[χρο]ν[ε]ῖ.
καὶ πρω[τ]οχρο̣[νεῖ] μ[έ]ν̣,
ὥσπερ φέρει ἡ [κα]ῦ[σ]ις
καὶ ἡ τομὴ τὸ σ[τενάζειν.
δεῖ γὰρ ἐνταῦθ̣[α τὰς
ἀλγηδόν[ας προεπιφέ-
ρεσθαι̣, [ὥστε μετὰ τ]αῦ̣-
τα τὴν [φ]ω[νὴν ἐ]πα-
κολουθε[ῖν. συνχρο-
νεῖ δὲ ὥσπερ [στερρὰ
καὶ ὑ̣[γ]ρ̣ὰ τ̣ρ̣ο̣[φεῖα, π]ρὸς
δὲ τούτ̣ο̣[ις] κ̣α̣ὶ̣ [τὰ ἀφρο-
col. III δείσια]. οὐ̣ [γὰρ] ἐσθίο-
μεν ἄρ]τον̣ καὶ τόθ' ἡ-
δ̣ό̣[με]θ̣α̣, οὐδὲ πείνομεν
οἶνο]ν κ̣αὶ τόθ' ἡδόμε-

---

col. I v. 5 supplevi; \ΑΥΤΟΥ F; μετὰ [ταῦτα] HK. v. 6 suppl. HK. v. 7—9 supplevi; καὶ μάλ]ιστα προσεν[τεθὲν τὸ] δόγμα ὑμῶν [τὸ ψευδ]ές HK. v. 10—14 suppl. HK.

col. II v. 1—7 suppl. HK. v. 8 suppl. Gomperz. v. 9 [καὶ μετὰ τ]αῦτα suppl. HK; ὥστε scripsi. v. 10—13 suppl. HK. v. 14 τὰ ἀφροδείσια scripsi. κα[ὶ ἀφροδεισίων || ἡδοναί] suppl. HK, quod nimis longum videtur esse.

col. III v. 1 οὐ [γὰρ] usque ad v. 7 ἡδό[με]θα suppl. HK.

θα οὐδ]ὲ [ἀπ]ο[ρ]ραίνομε[ν
τὸ]ν γόνον καὶ τόθ' ἡδό-
με]θα, αὐ[τίκα δὲ?] λ....
..ν.....ι.ινετε.ταυ-
..........η..ν .
..τὸ ποιητι]κὸν..
...........εισαι .
...ιι ουδα..ν.....
με?]τὰ τὴν [κ]αταστρο-
φὴν.........οινον.

col. IV καίπερ γὰρ ἡδομένων ἤ-
δη τῶν ἀνθρώπων, διότι
ἔσται τις αὐτῶν μετ' αὐ-
τοὺς ἐπ' ἀγαθῷ μνήμη,
ὅμως τὸ ποιητικὸν τῆς
ἡδονῆς αὖθις γείνεται.
τὰς οὖν διαφορὰς ταύ-
τας τεμεῖν ὑμεῖς μὴ
δυνάμενοι μηδὲ τὰς
ἀρετὰς εἰδότες ὅτι
τῶν συνχρονούντων
ποιητικῶν τοῖς ποιου-
μένοις χώραν ἔχουσι,
(συνεπιφέρονται γὰρ ἐ[κείνοις.....

(Intercedebant minimum 5 col.)

fr. XXVII = HK 62, C 18, U 29.

col. I reliquiae exstant:

v. 1 χις, v. 2 αι, v. 3 νίας, v. 4 ἐν]ίοτε, v. 5 με, v. 6 οτοις, v. 7 θε, v. 8 ας, v. 9 οτο, v. 10 εν, v. 11 τε, v. 12 ες, v. 13 αν.

---

col. III v. 7 et 10 supplevi. v. 13 \ΤΛΤΗΝ F.; καταστροφὴν suppl. HK. v. 14 κ]οινὸν HK.
col. IV v. 8 ΤϹΜΕΙΝ F. [ΤΕ]ΜΕΙΝ D; τεμεῖν HK, λύειν C, διελεῖν U. v. 14 ἐ[κείνοις suppl. HK.

v. 14 . . . . ἐλ]πὶς
col. II μετ' ἐγλογῆς το[ύτων?
. . . . καὶ πλ[ανω-
μένων θεραπεία πα-
θῶν. ὅπου, φημί, οὖν
καὶ ὁ κίνδυνος μέγας,
καὶ ὁ καρπός. ἐνταῦθα
δὲ ἐκτρέπεσθαι δεῖ τοὺς
σοφιστικοὺς λόγους
τούτους ὡς ἐπιβούλους
καὶ προπηλακιστὰς καὶ
ἐξ ὀνομάτων κοινό-
τητος μεμηχανημέ-
νους ἐπὶ τῇ τῶν ταλαι-
πώρων ἀνθρώπων
col. III τ]α[ραχῇ . . . .

col. III reliquae exstant: v. 1 . α, v. 2 ιγ, v. 3 . ο ., v. 4 τοι, v. 5 μη, v. 6 πρ, v. 7 δει, v. 8 κοι, v. 9 γες, v. 10 μη, v. 11 ον, v. 12 νη, v. 13 πρα, v. 14 λοι.

(Nulla columna intercedente prioris fragmenti col. III deleta excipitur, si quidem recte hoc fragm. huc refertur. Nam inter fr. XXVII et XXIX certe tres tantum columnae perierunt.)

fr. XXVIII = HK 82, C 15 B.

col. I . . . . ς ἐπειδὴ
. . . . ὡς αὐτῷ προ-
. . . ἀλλ' ὥσ]περ ἕτερον
μὲν τὸν καρπ]ὸν ἴσχει κα-

---

fr. XXVII col. I v. 14 ἐλ]πίς scripsi.
col. II v. 2 ante καὶ litterae utrum erasae sint an deletae dubitant HK. πλ[ανω]μένων suppl. U, π[αρορω]μένων Gomperz.
col. III v. 1 τ]α[ραχῇ suppl. HK; . Ο . notatum in D, unde ν]ό[σω] U.
fr. XXVIII col. I v. 3—14 supplevi. v. 3 ὑπ]ὲρ suppl. HK. v. 4 ἀ]νίσχει suppl. HK.

τὰ πόδα, ἄλ]λ̣ͻ δ' ὀν[ήσ]ε̣ι̣ς
.... μετ]ά̣ τινα ἔτη ἐπ[ι-
φαινομένας], ο̣ὕτως καὶ τὸ
πονεῖν. μετὰ] γὰρ καταβο̣-
λὴν τῶν σπ]ερμάτων
ὄνησιν τῶ ἐ]νθεμένω
οὐχὶ τὴν αὐ]τὴν ἔχουσιν,
ἀλλ' αὐτ]ῶν τὰ μὲν
αὐτίκα τ]ὴν ἔκφυσ̣ι̣ν̣
καὶ τὸ καρποφορ]εῖν π̣ο̣ι̣-
col. II οὐμ̣ε̣[να ....
. ε̣ ....
τ . ν̣ ....
ἐγ[λογὴν ἡμεῖς τῶν
ἡδ̣έων κα̣ὶ [τῶν ἀνια-
ρῶν [π]ο[ιησάμε]νοι ...
τέ̣λη ..... ο̣ι̣κ̣ .....
λ . σ̣ . ρσ .... ν .. [ἡδο-?
νήν.
καὶ τὰ μὲν οὖν ...
....
σγω. ἐν̣ [μ]ὲν γ̣ὰ̣[ρ ...
τιν .. εἰ δὲ μ ......
ρ̣α̣τ̣ . ω̣ν̣ ....

(Nulla col. intercedebat. cfr. ad fr. XXVIII.)

fr. XXIX = HK 63, C 19 + fr. inc. p. 26/27, U 30.

col. I .... εἶσαν τάφρον.

---

col. I v. 5 ˎΟΔΟΝΝοCIC F, unde ὁδὸν νοεῖς HK. v. 6 ΑΤΙΝΑΕΙΙΙCΙΙ F. v. 8—12 HK ita suppl.: τῶ] γὰρ καταβο[λὴν σπε]ρμάτων [πολλῶ]ν θεμένω [εἰς τὴν] γῆν, ἔχουσιν [τούτων] τὰ μέν. v. 14 ⁻ЄΙΝ F.

col. II v. 4 et 6 supplevi. v. 5 suppl. HK. v. 8 [ἡδο]νὴν HK.

fr. XXIX col. I v. 1—2 in D solo servati:

..... ЄΙCΑΝΤΑΦΡΟΝ ¦ ΗΛ .... ʸΜЄΝΗΔΗ.

F. secundi versus litteras praebet ΗΜ. τὰ φρον|ήμ[ατα suppl. C et U (dubitans tamen); ἤδ]εισαν τ[ὸ] ἄφρον suppl. HK.

ἡμ̣[εῖς δὲ ζητο]ῦμεν ἤδη,
πῶς ὁ βίος ἡμεῖν ἡδὺς
γένηται καὶ ἐν τοῖς κα-
ταστήμασι καὶ ἐν ταῖς
πράξεσιν. περὶ δὲ τῶ
καταστημάτων πρῶ-
τον εἴπωμεν, ἐκεῖνο
τηροῦντες τὸ δὴ ὅτι τῶν
ὀχλούντων τὴν ψυχὴν
παθῶν ὑπεξαιρεθέν-
των τὰ ἥδοντα αὐτὴν
ἀντιπαρέρχεται.
τὰ οὖν ὀχλοῦντα τίνα
col. II ἐστίν; φόβοι μέν [εἴσιν
ὁ μ]ὲν ἐκ θεῶν ὁ [δ' ἀπὸ
θα[νάτου, ὁ δ' ἀπ' [ἀλγη-
δ]όνων, πρὸς δ[ὲ τού-
τọịς ἐπιθυμία πọ[λὺ τοὺς
φυσικοὺς ὅρους [ἐκτρέ-
χουσα. καὶ γὰρ ῥί[ζαι
κακῶν πάντων [εἰσὶν
αὗται, κἂν ταύ̣[τας
ὑποτέμωμεν, [οὐδὲν τῶν
κακῶν ἡμεῖν ὑ[πο-
φύσεται. τὸν οὖ[ν
ἐκ θεῶν ἡμεῖν γ[εινό-
μενον φόβον δι . . . .

col. I v. 2 ἡμ[εῖς δὲ ζητῶ]μεν suppl. HK, ζητοῦμεν U.
col. II. Lapidem columnae superiorem et dextram partem continentem huc primus revocavit U, sed nimis longum intervallum inter lapides sumens. Recte adnectunt HK. v. 1 suppl. HK; v. 2—4 suppl. U. v. 5 ЄΠΙΘΥΜΙΑΠΟ F. v. 7 ΧΟΥCΑ'ΑΙ F; ἐπιθυμία[ι τοὺς] φυσικοὺς ὅρους [ἐκτρέχουσα[ι.] αἱ γὰρ suppl. HK. (ἐκτρέχουσαι iam U). Quod scripsi propius ad reliquias accedit. v. 7—9 suppl. HK; v. 10—12 suppl. U; v. 11 ὑ[πεκ]φύσεται HK. v. 13 ΗΜЄΙΝΓ D, ΗΜЄΙΝ F; γ[εινό]μενον suppl. C.

(Intercedebat 1 col. cfr. Praef. p. XIV.)

fr. XXX = HK 71, C 24, U 36.

col. I reliquiae exstant: v. 1 χιι, v. 2 υς, v. 3 υ, v. 4 υ, v. 5 υ, v. 6 σο, v. 7 ων, v. 8 σι, v. 9 μ, v. 10 ε, v. 11 ου, v. 12 πο, v. 13 γα, v. 14 λυ.

col. II . . . . . έντες γ . . . .

οὗτος ὁ φόβος τ[οτὲ μέν ἐστιν τετρα[νωμένος τοτὲ δ' ἀτρά[νωτος· τετρανωμένος [μέν, ὅταν ἐκ φανερο[ῦ ὄν τι φεύγωμεν ὥσ[περ τὸ πῦρ, φοβούμε[νοι δι' αὐτοῦ τῶ θανάτω [περιπεσεῖσθαι, ἀτράγ[ωτος

δέ, ὅταν πρὸς ἄλλ[η τινὶ τῆς διανοίας ὑ[παρχούσης ἐνδεδυμ[ένη φύσει καὶ ὑποφω[τίζειν αὐτὴν μὴ δυναμένης, ταρβῶμεν

(Incertum est, quot columnae intercesserint.)

fr. XXXI = HK 78, C fr. inc. p. 28, Us 39.

. . . .
. . . .
. . . . . . τί οὖν μᾶ[λλον τὸ ἐγβ]αίνειν τιν[ὰ

fr. XXX col. II v. 2—5, 7, 10, 12 suppl. C. v. 6 φανερο[ῦ suppl. C, ὄν addidi. v. 8 φοβούμε[νοι suppl. C, δι' suppl. U. v. 9 θανά[τω suppl. C, [περι]π. HK, [ἐν]π. C. v. 11, 13, 14 supplevi. v. 11 sqq. ἄλλ[ω ἀγῶ]νι τῆς διανοίας ὑ[παρ]χούσης ἐνδεδύ[κη τι τῇ] φύσει καὶ ὑποφω[λεύῃ U, ἄλλ[ω τι]νὶ τῆς διανοίας ὑ[παρ]χούσης ἐνδεδυ[μένον] φύσει καὶ ὑποφω[λεῦόν τι HK.

fr. XXXI supplevi. U et HK scribunt: τί οὖν μᾶ[λλον δεῖ συν]αινεῖν τιν[α τὴν μαντι]κὴν ὑφε[στηκέναι; εἰ γὰρ σ]ημεῖόν

τοῦ μαντι]κὴν ὑφε[στη-
κέναι σ]ημεῖόν ἐσ[τι
ἢ τό τινα μ]ὴ ἐγβαίνειν
τοῦ μὴ ὑφ]ε[σ]τηκέναι
αὐτήν; ἀλλ'] ἐγῶμαι
. . . . δ]ρίζομαι

desunt quattuor versus.

(Incertum est, quot col. intercesserint.)

fr. XXXII = C fr. inc. p. 28B (HK 79).

ιμαντι
ας δι
υσ

(Incertum est, quot col. intercesserint.)

fr. XXXIII = HK 80—81, C 26 A+B, U 40.

col. I . . . . χομένοις.
εἰ γάρ τι]ς τὸ μὲν προ-
λεχθὲν μὴ οὕτ]ως ἔχειν
. . . . εἴ]ποι, τὴν δὲ
ἀνάγκην δ]ιαφεύγειν
μὴ ἐξεῖναι, τ]ὴν πλάνην
οὔποτε λύσε]ι· εἰ δὲ τοῦ-
το πιστεύοι], ἄκριτα με-
θήσει ὡς ἄστ]ατα καὶ ἀ-
βέβαια κἀκεῖνα.] τίνι γὰρ
ἄλλῃ χρήσ]εται πίστει
τούτων ἠκυρ]ωμένων,

ἐσ[τι τὸ πολλὰ μ]ὴ ἐγβαίνειν [ἢ ἀεὶ ἐνεσ]τηκέναι [τῶν δοξάντων,] ἐγῶμαι [καὶ δὴ καὶ διο]ρίζομαι . . . .   v. 7 ΕΤΗΚΕΝΑΙ F et D.

fr. XXXIII col. I v. 2—13 supplevi.   v. 2 προ[ρρηθὲν οὕτ]ως suppl. U, postea coni. πρό[τερον].   v. 4 ΤΟΙΤΗΝΔΕ F et D. ὥς φασιν αὐ]τοὶ suppl. HK.   v. 5 δ]ιαφεύγειν suppl. iam HK.   v. 11 ЄΤΑΙ F, ΟΝΤΑΙ D; τίνι γὰρ [τούτου χρήσ]ονται suppl. U.

δῆλον ὅτι οὐ]χ ἕξει.
οὐκ ἀνῃρημέ]νης οὖν
col. II μαντικῆς σημεῖ-
ον εἱμαρμένης ἔστιν
ἄλλ[ο]. ἂν γὰ[ρ] τῷ Δημο-
κρίτου τι[ς] χ[ρ]ήσηται
λόγω, μηδεμίαν μὲν
ἐλευθέραν [φ]άσκων
ταῖς ἀτόμ[ο]ις κείνη-
σιν εἶναι δι[ὰ] τὴν πρὸς
ἀλλήλας σ[ύν]κρουσιν
αὐτῶν, ἔν[θε]ν δὲ φαί-
νεσθαι κατ[η]γανκασ-
μένως π[άντ]α κεινεῖσ-
θαι, φή[σομε]ν πρὸς
αὐτόν· [οὔκουν] οἶδας, ὅσ-
col. III τις ποτὲ εἶ, καὶ ἐλευθέ-
ραν τινὰ ἐν ταῖς ἀτό-
μοις κείνησιν εἶναι, ἣ[ν
Δημόκριτος μὲν οὐ-
χ εὗρεν, Ἐπίκουρος δὲ
εἰς φῶ[ς] ἤγαγεν, παρεν-
κλιτικὴν ὑπάρχουσαν,
ὡς ἐκ τῶν φαινομέ-
νων δείκνυσιν; τὸ δὲ
μέγιστον· πιστευθεί-
σης γὰρ εἱμαρμένης

col. I v. 14 ἀνῃρημέ]νης supplet iam U. v. 10—14 hoc modo suppl. HK: τίνι γὰρ [οὗτος χρήσ]εται πίστει [τούτων λεγο]μένων [καὶ τίνι λ]έξει; [ἀνῃρημένης] οὖν κτλ. v. 14 οὐκ ἀνῃρημένης] scripsi.

col. II v. 4 ΤΙΟΧΗCΗΤΑΙ F et D; corr. U. v. 6 [φ]άσκων Sudhaus. v. 9 σ[ύν]κρουσιν suppl. U. v. 10 ЄΝє ΝΔЄ F; ἔνθεν δὲ scripsi; ἔνε[ρθε]ν δὲ HK. ЄΤЄ. ΑΝΔЄ D, unde ἑτέραν δὲ C et U. v. 12/13 suppl. U. v. 14 οὔκουν suppl. HK, οὐκ C, ὅτι οὐκ U.

col. III v. 3 ἣ[ν suppl. U.

αἵρεται πᾶσα νουθεσ[ί-
α καὶ ἐπιτείμησις καὶ
οὐδὲ τοὺς πονηροὺς

(Incertum est, quot col. intercesserint, quod sub fragm. XXXIII (HK 81) nova sententia innota incipit.)

fr. XXXIV = HK 72, C 29, U 42.

. . . . . με . .
α]πώλλ[υτο
οι καὶ Πυθαγ[όρας οὐ
μόνος μαίν[εται . . . .

(Plus quam 9 col. intercedebant)

fr. XXXV col. I = C 25, U 38, (HK 76),
col. II = HK 77, C 12, U 37.

col. I. μετάβασις. ἐν γὰ[ρ τῷ
μετα[ξ]ὺ χ[ρό]νῳ, δι' ο[ὗ τὸ
μεταβαίνειν αὐτα[ῖς γεί-
νεται, ζώου φύσιν [μὴ παρ-
έχοντι πάντα γε χε[ίρω ἔ-
σονται· εἰ δ' ἀμη[γέπη
ἔχουσι[ν — δ]ε[ῖ] γάρ, — ἄ[νευ
σώματος, τί μ[άλιστ]α
ἑαυτῷ παρέχει[ς πρά-
γματα, μ[ᾶ]λλον [δὲ ἐ-

---

col. III v. 14 post πονηροὺς U suppl. ἐξέσται κολάζειν.

fr. XXXIV v. 12 ἀπώλλ[υτο suppl. U. v. 13 Πυθαγ[όρας suppl. HK, οὐ addidi. v. 14 μαίν[εται suppl. HK; fortasse continuandum ἀλλὰ καὶ Ἐμπεδοκλῆς.

col. I a Cousino solo servata ut sanaretur, nonnullis locis fortioribus remediis opus erat. v. 1—7 supplevi; v. 8/9 suppl. U; v. 10—12 supplevi; v. 13 suppl. U; v. 14 supplevi. v. 2 ΜΕΤΑΥΥΧΩΝΩΔΙΟ D; correxi. v. 7 ΕΧΟΥϹΙΜΕΝΓΑΡΑ D. v. 8 litterae ultimae reliquiae notantur in F (HK 77) \. v. 10 Μ[Ε]ΛΛΟΝ D; μᾶλλον corr. iam U; littera ultima in F notatur o.

κείναις, [σ]ύρ[ων αὐτὰς
καὶ μεταβιβάζ[ων εἰς
ἕτερον ἐ[ξ] ἑτέρ[ου ζῶ-
ον καὶ ταῦτα πο[ιῶν

col. II αἰεὶ εἰ]ς τὸν [αἰῶνα, ἕως
ἂν λαμπρ]ύνη[ς αὐτὰς
καὶ ἐπάρ]η[ς] τ[έλος εἰς
θεούς; ἢ γὰ]ρ ἁπλῶς ἀ-
φθάρτους [χρῆν] τὰς ψυ-
χὰς καθ' ἑαυτὰς πο[ι-
εῖν καὶ μὴ εἰς μα-
κρὸν ἐνβαλεῖν αὐτ[ὰς
περίπλουν, ἵνα σου τὸ
πανέσχατον σεμνό-
τερον ὑπῆρχε [[τὸ]] ψεῦσ-
μα· ἢ σοὶ μέν, Ἐνπε-
δόκλεις, ἀπιστήσομε[ν
τὰς μεταβάσεις τα[ύ]τας . . .

(Plus quam 4 col. intercedebant.)

fr. XXXVI = HK 73—75; 75 etiam C 27 et U 41.

col. I . . . . δυνα-
. . . . ντος

---

col. I v. 11 ΚΕΙΝΑΙϹ ΕΥΡΙϹ D. v. 13 ΕΖΕΤΕΡ[Α] D. U. totam columnam sic scribit: μετάβασις (ἐν γά[ρ τῶ] μετ' ἀψύχων, ω Διό[γενες?] μεταβαίνειν αὐτὰ [φαί]νεται), ζώου φύσιν [αὐτῶ?] ἔχοντι πάντα γε χ[ωρή]σονται· εἰ δ' ἀμή[νιτοι] (ἔχουσι μὲν γάρ, ἀ[λλ' οὐ] σώματος), τί μά[λιστα] ἑαυτῶ παρέχει[ς πρά]γματα, μ[ᾶ]λλον δ' ἐκείναις εὑρίσ[κη καὶ μεταβιβά[ζεις εἰς] ἕτερον ἐξ ἑτέρ[ου ζῶ]ον; καὶ ταῦτα πο[λλῆς ἀνοίας . . . .; HK inde a v. 8 supplent: τί μά[λιστα] ἑαυτῶ παρέχει [πρά]γματα, μᾶλλον δ' ἐν ἐκείναις εὑρίσ[κεται] καὶ μεταβιβάζ[ει κτλ. ut Usener. v. 14—col. II v. 4 exempli causa supplevi.

col. II v. 3 ΗΟ⁻ F. v. 4 ἄμεινον γὰ]ρ Gomperz, ἢ γὰρ scripsi. v. 5 χρῆν suppl. U. ἄμεινον γὰ]ρ ἁπλῶς ἀφθ. [ἦν] HK. v. 11 τὸ uncis inclusit Diels. v. 12 Ante ἢ sententiam claudunt C, U, HK.

. . . . ι μὴ δι-
αμένειν μον]ουμένην
. . . . τιν δὲ
. . . . π]ῶς οὖν
διαμένειν δυ]νήσεται
. . . .]α, ἢ πῶς
συμβήσεται] τοῦτο
τῷ τε σώμα]ṭι καὶ̣
τῇ ψυχῇ καὶ μ]ονου-
μένῃ καὶ μὴ μον]ουμέ-
νῃ; οἱ Στωι]κοὶ δέ,
ἐπεὶ καὶ ἐνταῦ]θα και-
col. II νότερα λ̱[έ]γειν ἄλ-
λων θέλ̣[ο]υσιν̣, ἁ̣π̣λῷ̣[ς
μὲν ἀφθ̱[ά]ρτους οὔ
φασι τὰς [ψυ]χάς, ἤδη
δὲ τὰς μὲ̱[ν τῶν μετρί-
ων εὐθέως μετὰ τὴ̣[ν
διάκρισιν τοῦ σώμα-
τος φθείρεσθαι λέ-
γουσιν, τὰς δὲ τῶν σπ[ου-
δαίων ἐπιδιαμένειν̣
ἀνδρῶν, καὶ αὐτὰς
δὲ φθείρεσθαί ποτε.
τὸ μὲν οὖν ἐξοφθά[λ-
μως ἀπίθανον αὐ-
col. III τῶν ὁρᾶτε· ὡς γὰρ οὐ
τὴν αὐτὴν ἐχόντων
θνητότητα τῶν τε σο-
φῶν καὶ τῶν μὴ σοφῷ̣[ν,
κἂν τῷ λογισμῷ δια-

fr. XXXVI col. I v. 4, 7, 11 μονουμένῃ, v. 12 μονουμένῃ supplevi, cetera v. 9—12 suppl. Diels. v. 12 ποι]ούμε[θα HK. v. 13/14 supplevi; Στωι]κοὶ δέ [τινες, κα]θὰ καινότερα κτλ. proposuit iam Gomperz.

col. II v. 1—4, 6, 9, 13 litteras deletas suppl. HK. v. 5 suppl. U.

φέρωσι, ποιοῦνται τὴ[ν
ἀπό]φασιν. θαυμάζω
δ' ἐκε]ῖνο ἐγὼ μᾶλλον
τὸ προπε]τές, πῶς, εἰ ἅπα̣[ξ
αὐταῖς μὴ] ἔ̣σται δύνα-
μις τοῦ] ε[ἶ]ναι δίχα το̲[ῦ
σώματ]ο̣ς πᾶν τὸ [μέλ-
λον, χρό]ν̲ον εἴπωμ̲[εν
τινα . . . . .] υ καὶ τὸν . . .

(Intercedebat minimum 1 col.)

fr. XXXVII = HK 83.

col. I . . . . ο . . α εἰ κεινη-
. . . .]ρσ . ε̣ . . .
. . . . α . . ε̣ . ν̣
. . ε̣ι . . . . . . ον̣το
. . . . . ο̣ν . σι τῆς
. . . . ο̣ν̣
. . . . λέγο̣[με]ν̲
. . ν̣κα . . ε̣ἶν̲α̲ι̲ . . .
. . . . βο . σ.
. . . . . ι̲ τ̣οῦ . . . . .
. . . . πρὸς τῆς . ο
. . . . . μ]ετὰ τὸ σῶμα̲
. . . . . . ν αὐτὴν . ο
. . . . τ]ῷ σώματι σύν̣-
col. II εσ[τι]ν̣ εἰ νο . . . .

---

col. III v. 6 ἀπό]φασιν suppl. U. v. 7/8 δ' ἐκε]ῖνο suppl. U. v. 9 τὸ προπε]τές suppl. HK; ἢ οἱ? εἰπόν]τες U. v. 9—14 exempli causa supplevi; v. 10 ΔΥΝΑ F, ΔΥΝΑΙ D; v. 12 ϽC. ANTON F, OCIANTON D; v. 13 ante ον linea quae et ι et dextra hasta litterae N esse potest. v. 9/10 το[ῦ σώματος] iam suppl. U, qui v. 9—12 ita scribit πῶς εἰ ἀπα[λλαχθή]σεται (ἀπά[λλακτος] ἔσται HK), δύνα[ται ἡ ψυχὴ] εἶναι δίχα το[ῦ σώματ]ος. v. 12—14 κἂν τὸν [ἐλαχιστια]ῖον εἴπωμ]εν τοῦ χρόνο]υ suppl. Gomperz.

τοῦ . . . . [ἄ-
τομοι σ . . . .
σ . . ν . . . νο . . . . . .
λισ . αν οὖν . . . . .
. . . .
ως λ . . . .
. οιν . οι . . . .
ασθ . . . .
κοι ι ο . . . .
νιικ . . . .
λιλι . . . .
ην . . . οιο . . . .
κ]αὶ γὰρ ἐν τ . . . .

(Intercedebant plus quam 11 col.)

fr. XXXVIII = HK 64, C 20, U 31.

col. I . . . π]άθη τῆς γεγεννη-
κυία]ς αὐτὰ αἰτίας μα-
κρῷ] μείζονα. καὶ σπιν-
θῆρι] μεικρῷ πάνυ τη-
λικό]νδε ἐπεξάπτεται
πῦρ, ἡ]λίκον καταφλέ-
γει λ]ιμένας καὶ πόλεις.
δυσε]πιλόγιστος δέ ἐσ-
τι το]ῖς πολλοῖς ἡ τῶν
ψυχι]κῶν τούτων ὑπερ-
οχὴ] παθῶν. ἐπεὶ γὰρ
οὐκ ἔ]στιν ἐξ ἀντιπα-
ρακρ]ίσεως ὑφ᾽ ἕνα και-
ρὸν] ἀμφοτέρας παθεῖν

---

fr. XXXVIII col. I v. 1—2 suppl. C; ἔχει δὲ τὰ τῆς ψυχῆς π]άθη τῆς γεγεννη[μένη]ς αὐτὰ αἰτίαν μ. μ. U. v. 3 CΠΙΝ F, ЄΠΙΝ D, suppl. HK. v. 5 suppl. Gomperz. v. 6 suppl. Münsterberg. v. 7 HK, v. 8—12 et 14 C, v. 13 Münsterberg. v. 8 ἀνε]πιλόγιστος et v. 12/13 ἀντιπά[λου φύ]σεως U.

col. II τὰς ἀκρότητας, (τῶν
ψυχικῶν λέγω [π]αθῶ[ν]
τῶν τε σωματικῶν), δι-
ὰ τὸ σπανίως ποτὲ τοῦ-
το συμβαίνειν, καὶ ὅ-
ταν δὲ συνβῇ, [τ]ὸ [ζ]ῆν ἀ-
ναιρεῖσθαι, τού[των] ἑτέρων
τῆς ὑπεροχῆς τὸ κρι-
τήριον οὐχ [ε]ὑρί[σ]κεται.
ἀλλ' ὅταν μὲν ἐν ταῖς
σωματικαῖς ἀλγηδόσι
τυνχάνη τις, φησὶ ταύ-
τας τῶν ψυχικῶν εἶναι
μείζονας, ὅταν δ' ἐν

col. III [ταῖς ψυχικαῖς τυνχάνη,
μ[είζονας εἶναί φησι
ταύτας. [ἐπεὶ γὰρ τῶν ἀπόν-
των αἰεὶ τὰ [παρόντα πι-
θανώτερα, κα[ταφερὴς
ἕκαστός ἐστιν ἢ [δι' ἀνάν-
κην ἢ διὰ ἡδονὴν τῷ
κατέχοντι αὐτὸν πά-
θει τὴν ὑπεροχὴν ἀπ[ο-
δεδωκέναι. σοφὸς
δὲ ἀνὴρ τὸ δυσεπιλό-
γιστον τοῦτο τοῖς πο[λ-
λοῖς ἐξ ἄλλων τε ἀν[α-
λογίζεται πολλῶν . . .

---

col. II v. 2 ΚΑΘΩϹ D, confirmat F. nihilominus Useneri παθῶν verum esse videtur. fortasse lapicida lapsus est. v. 6 ΠϹ ΗΝΑ F, Τ[/ .Τ]ΗΝΑ D; suppl. U.

col. III v. 1 suppl. U. v. 2 suppl. HK. v. 3—6 [τῶν γὰρ ἀπόν]των αἰεὶ τὰ [παρόντα πι]θανώτερα κα[ὶ ὕποπτος] ἕκαστός ἐστιν suppl. U; v. 3 ἐπεὶ γάρ scripsi. v. 5 supplevi, κα[ὶ δῆλος] HK. v. 6 ἢ [δι' ἀνάν]κην HK, [διὰ λύ]πην U.

(Intercedebant minimum 2 col., sed vix plures.)

fr. XXXIX = HK 65, C 21, U 32.

col. I μὴ ζῆν αἰ[τί]αν ἡ ψυχὴ παρέχει τῇ φύσει. καὶ γὰρ εἰ μὴ τὸν ἀριθμὸν ἴσον τῶν ἀτόμων ἔχει τῷ σώματι, μετά τε τοῦ λογικοῦ τιθεμένη μέρους αὐτῆς καὶ τοῦ ἀλόγου, ἀλλ οὖν γε τὸν ὅλον ἄνθρωπον διέζωσεν οὕτως καὶ ἀντέδησε δεζμουμένη, ὥσπερ τῶν ὀπῶν ὁ βραχύτατος ἄπλατον γάλα.

σημεῖον δὲ τοῦ τῆς αἰτίας πλεονεκτή[μ]ατος

col. II κἀ[κ]ε̣ῖνό ἐστιν πολλῶν μετ' ἄλλων. πολλάκις γὰρ ἐκπολιορκηθέντος τοῦ σώματος ὑπὸ μακρᾶς νόσου καὶ εἰς τοσαύτην ἰσχνότητα καὶ τῆξιν καταβεβηκότος, ὡς μεικροῦ δε[ῖν] ξηρὸν τὸ δέρμα τοῖς ὀστέοις εἶναι προσφυές, κενὴν δὲ τῶν σπλάνχνων δοκεῖν τὴν φύσιν καὶ ἄναιμον εἶναι, ὅμως ἡ ψυχὴ παραμένου-

col. III σα οὐκ ἐᾷ θνήσκειν τὸ

---

fr. XXXIX col. I ΑΙΠΑΝ F; corr. HK. ΔΙΠΛΗ D. col. II v. 1 πολ in rasura. v. 8 δε[ῖν] HK, ΔΕΩ F et D. δέον U.

ζῶον. καὶ οὐ τοῦτο δὲ μόνον τῆς ὑπεροχῆς σημεῖόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ χειρῶν ἀποκοπαί, πολλάκις δ' ἀνκώνων ὅλων ἢ βάσεων πυρὶ καὶ σιδήρῳ λῦσαι τὸ ζῆν οὐ δύνανται. τοσοῦτον αὐτοῦ τὸ ψυχικὸν ἡμῶν βασιλεύει μέρος.

ἔστιν ὅτε δὲ τοῦ σώματος ὁλοκλήρου τε ὄντος καὶ μηδεμίαν ὑφαίρεσιν τοῦ μεγέθους εἰ-

col. IV ληφότος [λείπει τὸ αἰσθητικόν. [οὐδὲν οὖν ὠφέλησε [τῆς ψυχῆς μὴ ὑποδιαμε[νόντων ἀτόμων ἡ τοῦ σώμ[ατος ἀκρασία· εἰς ὅ[σον δ' ὑποδιαμένοντα [ταῦτα ὁρῶμεν ὡς [πῆγμα?, τοσοῦτον ὁ ἄνθρωπ[ος ζῇ. ἡ μὲν οὖν αἰτία ἡ ἐσ[χάτη τοῦ ζῆν ἐστιν ἡ ψ[υχή. ἣ γὰρ ἐνοῦσα ἢ κεχ[ωρισμένη . . .

λι . . . .

. . . .

---

col. IV supplevi, receptis nonnullis ab HK et Gomperzio. v. 7 ὁρῶμεν Diels. HK ita supplent: εἰληφότος [κατὰ τὸ αἰσ]θητικὸν [ὅμως οὐκ ὠφέλησε[ν οὐδὲν πρὸς τὸ ὑ]ποδιαμέ[νειν τὸν βίον] ἡ τοῦ σώμ[ατος ἀκρα]σία (ἀκρασία suppl. Gomperz), εἰς ὃ [τὸ ψυχικὸν οὐ δια]μένον τὰ [μέρη τετελεσ]μένω[ς γε τοῦ ζώου διέλυσεν]. ἀνθρώπ[οις οὖν τοῦ ζῆν] αἰτία ἡ ἔσ[τιν ἡ οὐκέτι] ἐστὶν ἡ ψ[υχὴ ἢ διαμένου]σα ἢ κε[χωρισμένη | ἀπὸ τοῦ σώματος]. v. 6 post σία spatium. v. 8 ΜΕΝΩϹΓ F.

fr. XL = C p. 27 A (HK 20).

ἄπ?]ειρον
τ]ὰ δ̣ὲ [ψυχ]ικὰ πάθη μο
. χε . μόν τιν[α
. . . . τ . μα

DISPUTATIONIS ETHICAE FRAGMENTUM INCERTAE SEDIS.

fr. XLI = HK 84, C fr. inc. p. 28 C.

11 ν̣οι
ει, αἱ
ὡ̣σπερ λ̣[έγω
τ]ὸ ἀνυπο̣ . . . . .

---

fr. XL ΑΛЄΒΗΚΙΚΑΠΑΘΗΜΟ D. [ψυχ]ικὰ scripsi, τ]ὰ [δ]ὲ βηχικὰ U p. 456. v. 2 sq. fortasse μοχθ̣[ισ]μόν τιν[α ἔχουσι.

D. EPICURI SENTENTIAE.

fr. XLII = HK 60, C 16, U 27. (κυρ. δόξ. I).

[Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτ]ον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει οὔτε ἄλλ[ῳ] παρέχ[ει, ὥστε οὔτε ὀργαῖς οὔτε χάρισι συνέχεται· ἐν ἀσθενεῖ γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον.]

fr. XLIII = HK 61, C 17, U 28. (κυρ. δόξ. II).

[Ὁ θάν]ατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναισθη[τεῖ· τὸ δ' ἀναισθητοῦν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.]

fr. XLIV = HK 60/67, C 22 A + B, U 33. (κυρ. δόξ. VI et VIII.)

VI. [Ἕνεκα τοῦ θαρρεῖν ἐξ ἀνθρώπων ἦν κατὰ φύσιν ἀγαθόν, ἐξ ὧν ἄν ποτε οἷός τ'] ᾖ τοῦτο παρασκευ[άζεσθαι.]

VIII. [Οὐδεμία ἡδ]ονὴ καθ' ἑαυτὴν κα[κόν· ἀλλὰ τά τινων ἡδονῶν ποιητικὰ πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν.]

fr. XLV = C 23 et HK 69/70. (κυρ. δόξ. X).

[Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας τούς τε περὶ τῶν μετεώρων καὶ θανάτου καὶ ἀλγηδόνων, ἔτι τε τὸ πέρας τῶν τε ἐπιθυμιῶν καὶ

Sententiarum fr. XLII—LV ordo pendet ex ordine fragmentorum disputationis ethicae. cfr. Praef. cap. I.

fr. XLIV τοῦτο οἷός τ' ᾖ Diog. Laert. X 140. καθ' ἑαυτὴν D. L. X 141 codd. deteriores et Wotke, *Wiener Stud.* X s. 50; καθ' ἑαυτό D. L. codd. meliores.

τῶ]ν ἀλγηδόνων ἐδίδασ[κεν], οὐκ ἂν ποτε εἴχομεν, [ὅτι ἐμεμψάμεθα αὐτοῖς πανταχό]θεν ἐκπληρ[ο]υμέν[οι]ς τῶ[ν ἡδονῶν καὶ οὔτε τὸ λυπούμενον οὔτε] τὸ ἀλγο[ῦν ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κακόν].

fr. XLVI = HK 62/63, C 18/19, U 29/30. (κυρ. δόξ. III).

[Ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν ἡ τοῦ ἀλγ]οῦντος ἅπαντος ὑπεξαίρεσις. [οἷς δ' ἂν τὸ ἡδόμενον ἐνῇ, καθ' ὃν ἂν χρόνον ᾖ, οὐκ ἂν ἔτι ὀχλοῖν]το τῷ ἀλγοῦντι ἢ λυπουμένῳ ἢ σ[υναμφοτέρῳ.]

fr. XLVII = HK 71, C 24, U 36. (κυρ. δόξ. XIII).

[Οὐθὲ]ν ἦν ὄφελο[ς τὴν κατ' ἀνθρώπους ἀσφάλειαν κατασκευάζεσθαι τῶν ἄνωθεν ὑπόπτων καθεστώτων καὶ τῶν ὑπὸ γῆς καὶ ἁπλῶς τῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ.]

fr. XLVIII = HK 80/81, C 26 A + B, U 40.

Εἰ ἦν εἰς ἄπ[ειρον....] οις κ[αὶ] ἡδονῆς εἰς ἄπε[ιρον ......

(Sententia fortasse similis erat κυρ. δόξ. XX.)

fr. XLIX = HK 72, C 29, U 42. (κυρ. δόξ. XXV).

[Εἰ μὴ παρὰ πάντα καιρὸν ἐπαν]οίσαις ἕκα[στον τῶν πραττομένων ἐπὶ τὸ τέλος τῆς φύσεως, ἀλλὰ προκαταστρέψεις εἴτε φυγὴν εἴτε δίωξιν ποιούμενος εἰς ἄλλο τι, οὐκ ἔσονταί σοι τοῖς λόγοις αἱ πράξεις ἀκόλουθοι.]

---

fr. XLV v. 4 τῶν ἀλγηδόνων interpolatum esse videtur Usenero; D. L. X 142 τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν. v. 6 καὶ οὔτε τὸ λυπούμενον οὔτε] τὸ ἀλγοῦν, quod scripsi, propter spatium postulatur. καὶ οὔτε τὸ ἀλγοῦν οὔτε τὸ λυπούμενον D. L. l. c.

fr. XLVI ἡ παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις D. L. X 139. Inde a voce οἷς Useneri coniectura. D. L. l. c. ὅπου δ' ἂν τὸ ἡδόμενον ἐνῇ, κ.ὀ.ἀ.χ.ἦ, οὐκ ἔστι τὸ ἀλγοῦν ἢ τὸ λυπούμενον ἢ τὸ συναμφότερον.

fr. XLVII Οὐθὲν ὄφελος ἦν D. L. X 143 et Wotke l. c. s. 72.

fr. L = HK 76/77, C 25 et 12, U 38 et 37.

. . . . . οὐδὲ μ]εικρὰ οὖσα ο[ὐ]δὲ μεγάλη . . . .

fr. LI = HK 73—75, partim etiam C 27, U 41. (κυρ. δόξ. XXIX).

[Τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μέν εἰσιν φυσικαὶ καὶ ἀναν-καῖαι, αἱ δὲ φυσικαὶ μέν, οὐκ ἀνανκαῖαι δ]έ, αἱ δὲ οὔτε φυσικαὶ ο[ὔ]τε ἀνανκαῖαι, παρὰ δ[όξαν κενὴν δὲ γεινόμεναι.

fr. LII = HK 83.

. . . . λυ . . . λι . . . .

(Fortasse ex κυρ. δόξ. XX: . . [ἡ δὲ διάνοια . . . . καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ αἰῶνος ἐκ]λύ[σασ]α τ[ὸν παντελῆ βίον παρεσκεύασεν.])

fr. LIII = HK 64, C 20, U 31. (κυρ. δόξ. IV).

[Οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν συνεχῶς ἐν τῇ σαρκί, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄκρον τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρεστι, τὸ δὲ μόνον ὑπερτεῖνον τὸ ἡδόμενον κατὰ σάρκα οὐ πολ-λὰς ἡμέρας συμβαίνει. αἱ δὲ πολυχρόνιοι τῶν ἀρρω-στιῶν πλε]ονάζον ἔχουσι τὸ ἡδόμενον ἐν τῇ σαρκὶ ἤπερ τὸ ἀλγ[οῦν.

fr. LIV = HK 65, C 21, U 32. (κυρ. δόξ. V).

[Οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμ]ως καὶ καλῶς καὶ δικαίως, οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δι-

---

fr. L μ]εικρὰ οὖσα ο[ὐ]δὲ μεγάλη suppl. iam HK, qui etiam duos lapides, quibus haec sententia inscripta, est coniunxerunt. (Fortasse de dolore agitur, qui neque cum magnus est neque cum parvus metuendus est. cfr. κυρ. δόξ. IV et Us. fr. 446 sqq., Wotke l. c. s. 4.)

fr. LI αἱ δὲ φυσικαὶ μὲν οὐκ ἀναγκαῖαι δὲ etiam Wotke s. 20. Apud D. L. X 149 locus corruptus est. — ἀλλὰ παρὰ κενὴν δόξαν Wotke l. c.

fr. LIII ἔχουσι τὸ ἡδόμενον ἐν τῇ σαρκί etiam D. L. X 140; ἔχουσι ἐν τῇ σαρκὶ τὸ ἡδόμενον Wotke s. 3.

fr. LIV Gassendi supplementum apud D. L. X 140 ⟨οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως⟩ confirmatur.

κ̣α̱[ίως ἄνευ τοῦ ἡδέως· ὅτω δ' ἓν τούτων μὴ ὑπάρχει, οἷον ζῆν φρονίμως, καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὑπάρχει, οὐκ ἔστι τοῦτον ἡδέως ζῆν.

fr. LV = HK 84, incertae sedis, sequentibus tamen antecedit.

. . . . . ἐ]πινοησα. . . . .

Sententiarum sequentium ordo incertus est.

fr. LVI = C 30, U 9 (HK 27).

Οὐδὲν οὕτως εὐθυμίας ποιητικόν, ὡς τὸ μὴ πολλὰ πράσσειν μηδὲ δυσκόλοις ἐπιχειρεῖν πράγμασιν μηδὲ παρὰ δύναμίν τι βιάζεσθαι τὴν ἑαυτοῦ· πάντα γὰρ ταῦτα ταραχὰς ἐνποιεῖ τῇ φύσ[ει.

fr. LVII = HK 28.

Τὸ κεφάλαιον τῆς εὐδαιμονίας ἡ διάθεσις, ἧς ἡμεῖς κύριοι. Χαλεπὸν στρατεία κἂν ἑτέρων ἀρχῇ· τὸ ῥητορεύειν σφυγμοῦ καὶ ταραχῆς γέμον, εἰ πεῖσαι δύναται. Τί οὖν μεταδιώκομεν πρᾶγμα τοιοῦτον, οὗ τὴν ἐ]ξ̱ουσίαν ἔχουσιν ἄλλοι;

---

fr. LVI v. 10 φύσ[ει suppl. C.

fr. LVII v. 8 post δύναται graviter interpunxi, comma posuerunt HK. v. 11 ἐξ]ουσίαν suppl. HK.

fr. LVIII = HK 29.

Τῶν ἀλγηδόνων
αἱ ἄκραι χρον[ί]ζε[ιν
οὐ δύνανται· ἡ
γὰρ ταχὺ τὸ ζῆν
ἀναιροῦσαι συν-
αναιροῦνται κ[α]ὶ
αὐταί, ἢ ὑφαίρεσιν
λαμβάνουσι τῆς,
ἀκρότητος.

fr. LIX = HK 30.

. . . . . . σιο . . . . . .
σαι, τίνες φυσι[καὶ] τῶν
ἐπιθυμιῶν καὶ τίνες
κεναί.
Οὐχ ἡ φύσις μία γε οὖ-
σα τῶν πάντων εὐ-
γενεῖς ἢ δυσγενεῖς
ἐποίησε, ἀλλ' αἱ πρά-
ξεις καὶ διαθέσεις.

fr. LX = HK 31, C fr. inc. p. 26 B.

[Τοῖς ἀνθρώποις οὐ μᾶλ-
λον συμφέρει ὁ παρὰ τὴν]
φύσιν πλοῦτο[ς ἢ ὕδωρ ἀν-
γείῳ τινὶ πλήρει· [ἀμφότερα
περιρεῖν ἔξωθεν [ὑπολη-
πτέον.
Δυνάμεθα βλέπειν [ἀθόρυβοι
καὶ τὰ τῶν ἄλλων κτή[ματα

---

fr. LIX v. 2 suppl. HK; ιοΓωΝ F. v. 4 post κεναί spatium vacuum.

fr. LX v. 1—5 supplevi. HK ita supplent: [τὸ ἐπιζητεῖν τὸν παρὰ] φύσιν πλοῦτο[ν, ὃς ἔοικεν ἀν]γείῳ τινὶ πλήρε[ι καὶ μέλλοντι] περιρεῖν ἔξωθεν, [μάλα μεμπτέον. v. 7 suppl. Gomperz. v. 8—9 HK.

κἀκείνων γε ἥδεσθαι [καθαρώτ̣ε̱ρ̣ο̣ν̣. τῆ̱ς γὰρ ἐ̱[κείνων [ἀγω̱νίας ἐλ̱εύθεροί ἐσμεν.

fr. LXI = HK 32.

Τὸ μὲν [ο]ἴμμοι λέγ̱ειν συνεπιστε̱νάζοντα ταῖς ἀλγηδόσιν ἡ φύσις ἡμᾶς ἀνανκάζει, τὸ δὲ ἐ̱[π]ι̣θρηνεῖν, ὅτι με̱τὰ τῶν ὑγιαινόντω̣ν̱ [καὶ εὖ π̱ραττό̱[ντων οὐκ ἔστιν χαίρειν, παρὰ κε[νὴν δόξαν γείνεται.

---

fr. LX v. 10/11 exempli causa supplevi.

fr. LXI v. 1 CIMMOI F, corr. HK. v. 6 suppl. HK. v. 8 sqq. exempli causa supplevi. HK ita supplent: τὸ δὲ ἐπιθρηνεῖν, ὅτι μετὰ τῶν ὑγιαινόντων ἤ[δη] πράττ[ομεν, παρὰ τὴν φύσιν ἐστίν.

E. DIOGENIS OENOANDENSIS SCRIPTA PRIVATA.

fr. LXII = HK 3, C 32, U 8.

[. . . τῶν εἰς τόπους τού||-]
τους ἐπιδημούν-
των ξένων φιλάν-
θρωπον. ἐπιστάμε-
νος δὲ ἀκρειβῶς, ὅτι
τῇ γνώσει τῶν πρα-
γμάτων, ὧν ἐν ταῖς
ὑποκάτω χώραις ἐ-
δήλωσα, φυσικῶν τε
ἅμα καὶ παθητικ[ῶ]ν, ...

EPISTULA AD MATREM DATA (fr. LXIII et LXIV.)

fr. LXIII = HK 21/22, C 33 A + B, U 10.

col. I . . . . πε]ρὶ αὐτῶν
ταραχὴν με]γίστην
αἱ φαντασί]αι. αἱ μὲν
γὰρ φαντασίαι] τῶν ἀπόν-
των ἐκ τῆς ὄψ]εως ἐπι-
βάλλουσι φόβον] τὸν μέ-
γιστον, εἰ δὲ συ]μπαρέ-
σονται, οὐδ' ἐλάχισ]τον.
ἂν δ' εὖ τὴν φύσιν] διαθε-
ωρῇς αὐτῶν, ἄν]τικρύς

fr. LXII ante v. 1 versum supplevi. v. 1 τοὺς ἐπιδημοῦν[τας] τῶν ξένων quod U. proposuit, non permittit spatium.

fr. LXIII col I v. 2 ταραχὴν Diels; cetera v. 2—14 supplevi. v. 9/10 αἱ] διαθέ[σεις ἐκείνων ἄν]τικρύς U. αἱ ψυχικαὶ] διαθέ[σεις μέντοι ἄν]τικρύς HK.

col. II ε̣ἰσι τοιαῦται καὶ μὴ
παρόντων οἷαι καὶ πα-
ρόντων· ἁπταὶ γὰρ οὐ-
κ οὖσαι, διανοηταὶ δέ,
τὴν αὐτήν, ὅσον ἐφ' ἑαυ-
τα[ῖ]ς, ἔχουσι δύναμιν
πρὸς τοὺς παρόντας
τῇ ὅτε καὶ παρόντων
ἐκεί̣νων ὑφειστήκε-
σαν. πρὸς οὖν ταῦτα,

col. III ὦ μῆτερ, [θάρρει· οὐδὲν
γὰρ ἐπι[δηλοῖ σοι τὰ] φά-
ζματα ἡμ[ῶν κακόν]. τί-
θει δ' αὖ τ[οὐναντίον] κα-
θ' ἡμέρα[ν χρήσιμ]όν τι
ἡμᾶς π[αρακ]τ̣ωμέ-
νους εἰς [τὸ μακρ]οτέ-
ρω τῆς ε[ὐδαιμ]ο̣νίας
προβαίν[ειν. οὐ] γὰρ μει-
κρὰ οὐδέ[ν τ' ἰσχ]ύοντα

col. IV περιγείνεται ἡ[μ]ε[ῖ]ν
τάδ', οἷα τὴν διάθεσιν
ἡμῶν ἰσόθεον ποιεῖ,
καὶ οὐδὲ διὰ τὴν θνη-
τότητα τῆς ἀφθάρτου
καὶ μακαρίας φύσεως

---

col II v. 7 τοὺς ἀπόντας aut μὴ παρόντας proposuit U. v. 8 καὶ [μὴ] παρόντων scribunt HK.

col. III v. 1 θάρρει suppl. U. εὖ θάρρει HK. versus 2—14 supplevi. U et HK ita supplent: ὦ μῆτερ [θάρρει (εὖ θάρρει HK). οὐ] γὰρ ἐπιλ[ογιστέον τὰ] φάζματα ἡμ[ᾶς βλάπτειν,] τίθει δ' αὐτ[ὰ μάλλον κα]θ' ἡμέρα[ν καὶ ἀγαθ]όν τι ἡμᾶς π[οιεῖν, πειρ]ωμένους (HK ὑποχρε]ωμένους) εἰς [καλὰς τό]τ' ἐρωτήσε[ις ἀγασθ]έν[τ]ας (HK ἐρωτήσε[ις . . . . ἐ]νίας) προβαί[νειν· οὐ] γὰρ μεικρὰ οὐδὲ [τὰ τυχ]όντα (HK [σαλεύ]οντα)||περιγείνεται κτλ. v. 2 ЄΠΙΛ F. v. 6 ¯ѠΜЄ|ΝΟΥϹ F. v. 8 Ϲ̣ΝΙΑϲ F. v 9 ʻΓΑΡ F.

col. IV v. 1 ΤΑΙΗ Є̣Ο̣Ν F, ἡμεῖν τάδ', οἷα scripsi; ἡμεῖν, τὰ δ' οἷα scribit U, ἤ [γ]ε ὄντα δ' οἷα HK.

λειπομένους ἡμᾶς
δείκνυσιν. ὅτε μὲν
γὰρ ζῶμεν, ὁμοίως
τοῖς θεοῖς χαίρομεν . . . .

col. V reliquiae exstant: v. 6 γ̣, v. 7 μ̲, v. 8 τ̣, v. 9 θ, v. 10 χ.

fr. LXIV = HK 23/24, C 31 A et B, U 11.

. ησ . . τηνισι̲ . . . [, ἂν
κ]ἀντιλάβηται τῆς
ἐλαττώσεως· ἂν μὴ
αἰσθάνηται δέ, πῶς
ἐλαττοῦται; μετὰ
δὴ τοιούτων ἡμᾶς ἀ-
γαθῶν προσδόκα, μῆ-
τερ, χαίροντας αἰεὶ καὶ
ἔπαιρε σεαυτὴν ἐφ᾽ οἷς
π̲ράττομεν. τῶν
col. II μ̣έ̲[ν]τ̲οι χορηγιῶν
φείδου πρὸς Διός,
ὧν συνεχῶς ἡμεῖν
ἀποστέλλεις. οὐ
γὰρ σοί τι βούλομαι
λείπειν, ἵν᾽ ἐμοὶ περιτ-
τεύῃ, λείπειν δ᾽ ἐ-
μοὶ μᾶλλον, ἵνα μὴ
σοί· καίτοι γε ἀφθ[ό-
νως κἀμοῦ διάγ[ον-
col. III τος ἐν πᾶσιν διὰ [τὸ τοὺς
φίλους καὶ τὸ συνεχῶ[ς

---

col. IV v. 10 post θεοῖς interpungunt HK.
fr. LXIV col. I v. 1 ἡ γὰρ ψυχὴ ἐπαυ||ξ]ήσ[ει] τὴν ἰσ[χὺν, ἂν γ'] ἀντιλάβηται proponunt HK (v. 1/2 suppl. Gomperz); [ἂν κ]ἀντιλ. scripsi.
col. III v. 1 διὰ τὸ τοὺς suppl. HK, διὰ τοὺς U.

τὸν πατέρα ἡμεῖν πέμπειν ἀργύριον, προσφάτως δὲ δὴ καὶ διὰ τοῦ Κλέωνος τὰς ἐννέα μνᾶς ἀπεσταλκότος. οὔκουν ἑκάτερον ὑμῶν ἰδίᾳ δεῖ βαρεῖσθαι δι' ἡμᾶς, συνχρῆσθαι δὲ τῷ ἑτέρῳ τ̣[ὸ]ν [ἕτερον . . . . .

---

fr. LXV = HK 26.

EPISTULA AD AMICOS DATA.

col. I reliquiae exstant v. 1 βασιλι, v. 2 μασαν, v. 3 σει γεγρα-, v. 4 ιον καὶ, v. 5 σθ̣αι γυ-, v. 6 κω καὶ̣, v. 7 νωσα, v. 8 ἡμῶν, v. 9 τες οἱ.

. . . . ν . [πέ-

col. II πεισμαι δὲ μᾶλλον ἀνενενκεῖν ἡμᾶς ὑπό τε σοῦ συνσταθέντας αὐτῇ, Μεννέα φίλτατε, διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς διάθεσιν σου καὶ ἐπιστατείαν τοῦ τε θαυμασίου Κάρου καὶ Διονυσίου τοῦ ἡμετέρου, καθ' ὃν

col. III χρόνο[ν ἐν τῇ Ῥόδῳ̣ τὰς παρ' αὐτῇ διατριβὰς ἐποιούμεθα. ἔρρωσθε πάλιν.

---

col. III v. 10 τ[ὸ]ν [ἕτερον suppl. Gomperz.
fr. LXV col. I v. 10 NI I F. πέ]πεισμαι suppl. HK.
col. III v. 1 suppl. HK.

fr. LXVI = HK 2, C 2 B, U 13 b.
DIOGENIS TESTAMENTUM.

Δ̣ιογ̲έ̲νης τοῖς συνγενέ̲σ̣ι καὶ οἰκείοις καὶ φίλοις τά̣δε ἐντέλ̲λομαι· ν̣οσῶν ο̣ὕτως ὥστε μοι νῦ̣[ν τὴν τοῦ ζῆν ἔτι ἢ μηκέτ[ι ζῆν ὑπάρχειν κρίσιν — καρδιακὸν γάρ με διαφο̣ρεῖ π̣άθος —, ἂν μὲν διαγένωμαι, διδόμενον ἔτι μοι τὸ ζῆν ἡδέως λήμψ[ομαι· ἂν μὴ διαγένωμαι δ᾽ δ

F. DIOGENIS DE SENECTUTE LIBER.

fr. LXVII = HK 1, C 1.

Διογένο[υς . . . .
. . . .

fr. LXVIII = HK 9, C p. 31, 1, U 1.

col. I Πολλάκις, ὦ νέοι,
νὴ τὸν Ἡρακλέα
καὶ ἠγανάκτησα
πρὸς τοὺς οὐδέπω
μ̣ε̣ν̣ γ̣ε̣γ̣η̣ρ̣[α]κ̣[ό]τας
desunt v. quinque

col. II τέρως οὕτως ἐν παι-
δεία προβεβηκότες,
ὡς μὴ μόνον ἐπαινεῖ̣ν̣
τ̣ὸ̣ν π̣ε̣ο̣στ̣ωπησιοδ̣ο

fr. LXIX = HK 18, C p. 31, 3, U 5.

τ̣α̣ῖ̣ς̣ α̣ἰ̣σ̣θ̣ή̣σ̣ε̣σ̣ι̣ [μέχρι
τῆς ἐσχάτης δι[αγα-
γεῖν τοῦ ζῆν ἡμ[έρας.

---

fr. LXVII v. 2 . . . ϲϲ . ᵛϲιϲ fortasse Οἰνοανδέω]ς ἐ[ν]χει-ρ[ίδιον.

fr. LXVIII col II v. 4 ΤΟΝΠΕΟϹΤΩΠΗϹΙΟΔΟ F. Latetne nomen Hesiodi (τὸν ποιητὴν Ἡσίοδον)?

fr. LXIX v. 5 litterarum inferior pars tantum servata est; suppl. HK. v. 5—7 suppl. U; HK suppl: [ἐβουλόμην ἐν ταύταις] ταῖς αἰσθήσεσι [μέχρι τῆς ἐσχάτης δι[αλή]γειν τοῦ ζῆν ἡμ[ᾶς].

ἐγὼ δ' ἵνα ἐκ περισ[σοῦ
ἀπαντήσω τοῖ[ς οἰο-
μένοις ὡς ἐξαν[αχωρεῖν δεῖ ἐκ τοῦ ζῆν
τοὺς . . . . .

fr. LXX = HK 4.

col. I v. 1—3. desunt.
δή μοι πρόκειται. καὶ
τό γε πρῶτον εὐθέως
ἐκεῖνό ἐστιν.
εἰ μέν τις τ̣ὰ̣ς ἀ̣μαυ-
ρώσ̣ε̣ις τῶν γερόντων
τ̣υφλ̣ώ̣σεις λ̣ἐ̣[ξ]ειε,
οἶν δό[ρατ]ι πέκ̣οι ἄν.

col. II v. 1—2 desunt.
συ̣μ . . . .
συντελοῦ̣ντ . . . . . .
εἰ συμβαί[ν]ει̣ ω . .
τα τὸ σπάνιον . . . . .
τι βου̣λομένου̣ . . .
να . γὰρ β̣α̣ίνοι . . .
π̣ρ̣ὸ̣ς τοὺ̣ς μ̣ε . . . . .
. κ̣α̣ὶ̣ γ̣ὰ̣ρ ο . . . .

fr. LXXI = HK 7/8, C p. 32, 3 et 1, U 2 et 3.

col. I ἀλλὰ τοῦ] ἐλέφαντος
— τούτῳ γὰ]ρ βραδυκει-

---

fr. LXIX v. 8 suppl. Gomperz. v. 9 suppl. U. v. 10 exempli causa supplevi, ἐξ ἀνάνκης Gomperz.

fr. LXX col. I v. 9 λέξειε suppl. HK. v. 10 suppl. Diels; CI▒IΛοC▒CI ITEKOIAN F; τέκοι ἄν HK.

fr. LXXI duos lapides coniunxerunt HK. col. I v. 1—6 supplevi; U et HK ita: [ὡς (ὥσπερ HK) τοῦ] ἐλέφαντος [ὑπά, χει τι] βραδυκεί[νητον το]ῦ σώματος ([ἔστι τὸ ὑπε]ρβραδυκεί[νητον HK). [ἀλλὰ τοῦτο] γε εἰ καὶ κα[ταγεινώσκο]υσι μοχθη[ρὸν εἶναι....].

νησία το]ῦ σώματος
ἐστι μεγάλη] γε — εἰ καὶ κα-
ταδεικν]ύ̲ουσι̣ μ̣οχθη-
ρίαν, τότε]........ρ
............ο̣ν
.............λ̲η
..............ρο
............παν.

col. II καὶ ὁ περὶ τῶν [...λυ-
πῶν δέ, ἐπεὶ κ̲[αὶ ταύ-
τας τινες πα̣[ριστᾶ-
σι, τοιοῦτος. ἀ̲[λλὰ τὸ
πρῶτον μὲν ο[ὐ κατὰ
τ]ῶ̣ν̣ γερ̣[ό]ντ̣ων ὑ̲π̲άρ-
χει λόγος. καθόλου
μὲν γὰρ ὧν οὔκ εἰσιν
ὀρέξεις πραγμάτων,
περὶ τούτων οὐδὲ λῦ[παι.....

fr. LXXII = HK 15, C p. 31, 4, Ü 7.

[οὕ-
τως π]ως· „εὗδ[ε] χρ̣όν[ον μα-
λακ]ῶ̣ς· ἣ γὰρ δίκη ἐ[στὶ γε-
ρόντ]ων.“
ἐγὼ μ]ὲν οὖν φημι σ....
...γεγηρακότος ο....

---

col. I v. 5 ΄ΟΥCΙ F.

col. II v. 1—3 coniecerunt HK; in contextu scripserunt: καὶ ὁ περὶ [ἀνθρώ]πων δέ, ἐπεὶ [κοινότη]τάς τινες πα[ριστᾶ]σι, τοιοῦτος [λέγεται.] πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῶν γε[ρό]ντων κτλ. v. 4—6 coniciunt eidem πρῶτον μὲν ο[ὐδεὶς τού]των γε [πάν]των ὑπάρχει λόγος; [ἀλλὰ τὸ πρῶτον μὲν ο[ὐ κατὰ] τῶν γερόντων scripsi. v. 10 λῦ[παι γείνονται suppl. U.

fr. LXXII v. 5 οὕτως π]ως scripsi, λέγει δέ π]ως HK. v. 6 sqq. suppl. U, versum Homericum agnoscens. Gomperz proponit „ἀλλὰ τὸν αἰεί,“ λέγοιμεν ἂν καλ]ῶς, „εὗδε χρόν[ον μαλακ]ῶς. ἡ γὰρ δίκη ἐσ[τὶ θανόντ]ων. v. 9 ἐγὼ] μὲν οὖν, φημι, σ[υν]γεγηρακότος U; ἐγὼ μὲν οὖν φημι, σ[ώματος] γεγηρακότος ὁ [νοῦς HK.

fr. LXXIII = HK 5/6, C p. 32, 4 et 2, U 6 et 4.

col. I reliquiae exstant v. 7 ο̣υ, v. 8 χ̣ει, v. 9 ν.

col. II . . . . . . νον χρήσι-
μ . . . . .]ω σώματι
. . . . . . οις προσπε-
. . . . . . α̠ν εἰς παρα̠ί̣-
νεσιν καὶ ἅ]μ̣' ἀ̣ρ̣ί̣σ̣τ̣η[ν
ὁ αὐτὸς Ὅ[μηρος, λέγων·
„βουλὴν δ[ὲ πρῶτον
μεγαθύ[μων ἷζε γε-
ρόντων“ [καὶ ἄλλη·
„γήραϊ δὴ [πολέμοιο
col. III πεπαυ[μένοι ἀλλ' ἀ-
γορητ[αὶ ἐσθλοί“ . .
δὲ το̣υ . . . .
προς . . . .
τραγ . . . .
desunt quinque versus.

fr. LXXIV = HK 10.

. . . . . . ἀλ]λ̠' ἔτ̣ι πολ-
λοὺς ἤδη γ]ε̠γ̣η̣ρακότας
. . . . . . τ]ο̣ῖ̣ς̣ αὐ̣τοῖ̣ς̣ κα̣ὶ̣
ἰσχυρότ]α̣τον ἀψαμέ-
νους αὐτ]ῶν· μηδ' ὅτι
οὐ προν]οεῖν ὧν εἴρη-
κα δύναν]τ̠α̠ι, ἀρτίους [δὲ ἔχουσι φρένας . . . .

---

fr. LXXIII duo lapides ab HK coniuncti, postquam U versus Homericos agnovit.

col. II v. 1—6 HK suppl. ita: [δυνάμε]νον χρήσι[μον εἶναι τ]ῷ σώματι [συμφέρειν τ]οῖς προσπε[σοῦσιν λία]ν εἰς παραί[νεσιν τὴν] ἀρίστη[ν] ὁ αὐτὸς Ὅ[μηρός φησι]. v. 5 καὶ ἅ]μ' ἀρίστην scripsi ΜΑΡΙϹΤΗ F. v. 9. καὶ ἄλλη scripsi, καὶ πάλιν HK.

col. III v. 2—5 HK ita supplent: [τῷ] δὲ τοῦ [ἐπικοῦ λόγῳ] προσ[τίθεται καὶ ὁ] τραγ[ικὸς ποιητής].

fr. LXXIV supplere conatus sum.

fr. LXXV = C p. 32, 5 (HK 11).

οὐ τοῦ γε̲.......
ϲα..εικωϲ πα...
τοῦτον δυ̣γ.....
καὶ οὐκέτ[ι....
νηϲ·   διὰ το...

fr. LXXVI = HK 13.

λ̣ι̣ο̲
ϲμει̣
οιοϲαϲο
ι̣νχορο̣ϲ

fr. LXXVII = HK 14.

ἀλλ
ϲηπανν̣

fr. LXXVIII = HK 16.

6 ...λ̣ε̲α̣.οκα̲ν
ι. καὶ ἔξω δὲ το[ύτου
μ]έ̲γα, ὦ νέοι, μέγα [τὸ
πλ]εονέκτημα τ̣....
..λ̣υ πενείαν ὀρ̣.....

fr. LXXIX = HK 17.

col. I 6 ......ε̲ιφωϲι
......ν ὅπλοιϲ ου
.....α̲νοιϲ ἐπὶ πη-
.....θη καὶ ἐπὶ φύ-
.....ϲ τῆϲ ὀργῆϲ
col. II v. 1—5 desunt.

---

fr. LXXVIII suppl. HK, etiam v 9/10 τ[οῦ βραδ]ὺ πενείαν ὀρ[θοῦντος.

fr. LXXIX col. I HK ita suppl.: ἀλείφωσι ..... ἐ]ν ὅπλοις οὐ[τιδα]νοῖς ἐπιπη[δη]θῇ καὶ ἐπίφυ[σι]ς τῆς ὀργῆς.

νεσ̣θ[αι . . . .
μελο . . . .
τ̣ιναρ . . . .
λόγοι . . . .
ἔγωγε̣ . . . .

fr. LXXX = HK 19, C p. 27.

μ]ὴ ἀγνοῶμεν, [ὅτι
διὰ τὸ γῆρας ἐγ̣[ένον-
τὸ αἱ παρακο[π]α[ί . .
. τ̣ινα ἑτέραν . . . .
. . τ]ῆς φύ̣σεω[ς

fr. LXXXI = HK 25.

col. I . . . . . ο]ὐχ οὗτος
. . . . . π]ράγμασι
. . . . . κ̣αὶ δόξη
. . . . . αν τῆς ι-
. . . . . ἐλ]πὶς τῆς ἡ-
δονῆς? . .]ος τούτοις
. . . . . ρρως ο
. . . . ταὐτόν

col. II v. 1—2 desunt.
τῆ συν . . . .
τα̣ πειι̣ο̣ι . . . . .
τινος τ̣αῖς . . . . .
ὥστε ἀνέ[σεις πα-
ρέχειν π[ολλάκις
μήτε πεφυ[κέναι
τὰς ἀλγη[δόνας
τ̣ο . . . .

---

fr. LXXX v. 6 et 7 suppl. HK. v. 8 παρακοπαὶ supplevi.

fr. LXXXI col I v. 7—8 supplere conatus sum. v. 5 ἀπιστήσῃ HK. v. 6 πρ]ὸς τούτοις HK. v. 9 ἔ]ρρωσο supplent HK, qui hoc fragmentum epistulis attribuunt. quod tamen propter litterarum magnitudinem fieri non potest.

col. II v. 6/7 supplevi; HK v. 6—8 ita supplent: ὥστε ἂν ἐ[θέλῃ πα]ρέχειν π[ράγματα, μήτε πεφ[υκέναι] τὰς ἀλγη[δόνας.

fr. LXXXII = HK 33, C p. 31, 2.

ουι̣. . . . .
ατωνι̣. . . . . . .
υλη κα. . . . . . .
οις τῶ ιχ̣. . . . . . .
ται.
οὐ. . . . .

G. FRAGMENTA INCERTA.

fr. LXXXIII = C p. 27, HK 12.

οὐκ ἔσ[τι
αις ζῆν (?)
δοις.

fr. LXXXIV = HK 34, C p. 26 C.

. . . . ομα
. . . . τα
. . . . εν
. . . . να βλα-
. . . . σιν

fr. LXXXV = HK 34, C p. 26 A
(propter latum marginem super primum versum relictum aut Epicuri Sententiis aut Epistulae ad Antipatrum adiungendum est).

τεληβρῳ
μ̣α.

fr. LXXXVI = C p. 26 D (HK 36).

οτηλ
ερανμ̣.

fr. LXXXVII = HK 86.

col. I 1 . . . . λω
. . . . ο
col. II 1 πολλὰ κο
πονηρ̣

fr. LXXXVIII = C p. 28 A (HK 87).

col. I . . . . αδι
col. II . . . . τινος α
. . . . πτικο

fr. LXXXIX = C p. 28 B (HK 88).

. . . .
ιεις
οναν
ανκο
λεγει
λεν
εστι

Adnotationes.

fr. I col. I v. 1 tale quid antecessit: [ὁρῶν τοὺς ταῖς κεναῖς τῆς ψυχῆς δόξαις ἀκολουθοῦντας καὶ μὴ ἀκούοντας σώματος ἐγκλήσεις] τῇ ψυχῇ ...... ἐπιφέροντος καὶ δικαίας, ὅτι κτλ. quod col. II v. 4 excipitur τούτους οὖν ὁρῶν, πάλιν γὰρ ἐπαναλήμψομαι, διακειμένους οὕτως.

v. 3 sqq. cfr. verba Democriti fr. 159 Diels καὶ Δημόκριτος μὲν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἀναφέρων ⟨τὴν αἰτίαν τῆς⟩ κακοδαιμον⟨ίας⟩ φησίν· 'εἰ τοῦ σώματος αὐτῇ δίκην λαχόντος παρὰ πάντα τὸν βίον ὧν ὠδύνηται ⟨καὶ⟩ κακῶς πέπονθεν, αὐτὸς γένοιτο τοῦ ἐγκλήματος δι⟨καστής⟩, ἡδέως ἂν καταψηφίσασθαι τῆς ψυχῆς, ἐφ' οἷς τὰ μὲν ἀπώλεσε τοῦ σώματος ταῖς ἀμελείαις καὶ ἐξέλυσε ταῖς μέθαις, τὰ δὲ κατέφθειρε καὶ διέσπασε ταῖς φιληδονίαις, ὥσπερ ὀργάνου τινὸς ἢ σκεύους κακῶς ἔχοντος τὸν χρώμενον αἰτιασάμενος' et Epic. apud Us. fr. 445 μηδὲ αἰτιώμεθα τὴν σάρκα ὡς τῶν μεγάλων κακῶν αἰτίαν μηδ' εἰς τὰ πράγματα τρέπωμεν τὰς δυσφοράς, ἐν δὲ τῇ ψυχῇ τὰς τούτων αἰτίας μᾶλλον ζητῶμεν κτλ.

v. 8/9 de corpore non multo indigente cfr. Us. frr. 200 et 602 et Wotke *Wien. Stud.* X 193 sent. 33 σαρκὸς φωνὴ τὸ μὴ πεινῆν, τὸ μὴ διψῆν, τὸ μὴ ῥιγοῦν. ταῦτα γὰρ ἔχων τις καὶ ἐλπίζων ἕξειν κἂν Διὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας μαχέσαιτο. etiam κύρ. δόξ. 15 et 21 et fr. 469 Us. conferenda sunt (fr. 469 χάρις τῇ μακαρίᾳ φύσει, ὅτι τὰ ἀναγκαῖα ἐποίησεν εὐπόριστα, τὰ δὲ δυσπόριστα οὐκ ἀναγκαῖα'.

v. 10 sqq. ὧν δύναται καὶ ἡ ψυχὴ συναπολαύουσα καλῶς διάγειν] cfr. imprimis Us. fr. 429 εἰ δ' ἀκούεις αὐτῶν μαρτυρουμένων καὶ βοώντων, ὡς ἐπ' οὐδενὶ ψυχὴ τῶν ὄντων πέφυκε χαίρειν καὶ γαληνίζειν πλὴν ἐπὶ σώματος ἡδοναῖς παρούσαις ἢ προσδοκωμέναις, καὶ τοῦτο αὐτῆς ἀγαθόν ἐστιν, ἆρ' οὐ δοκοῦσί σοι κτλ. cfr. etiam frr. 425, 418.

col. II v. 10 τῇ τῶν χρόνων ἀπωλείᾳ] de iis dictum est, qui quia nesciunt quae sibi prosint ea quaerunt quae non prosunt, id est secundum Epicurum ii, qui ταῖς κεναῖς τῆς ψυχῆς δόξαις obsequuntur. cfr. praecipue Epictet. diss. III 26, 36 καὶ τὸ τοῦ φιλοσόφου δῶρον τοῦτο ἦν (scil. ἀναβλέπειν ὀρθοῖς τοῖς

ὀφθαλμοῖς πρὸς τοὺς πλουσίους, πρὸς τοὺς τυράννους) σὺ δ' οὐκ ἐξελεύσῃ θαρρῶν, ἀλλὰ περιτρέμων τοῖς ἱματιδίοις καὶ τοῖς ἀργυρωματίοις. δύστηνε, οὕτως ἀπώλεσας τὸν μέχρι νῦν χρόνον.

v. 14 εὐσυνκρίτοις quae vox repetitur fr. II col. III v. 4 (= HK 59 II 4), ab Usenero p. 431 ita explicatur: „εὐσύγκριτοι sind dem Verf. die urteilsfähigen, die Wert und Unwert verschiedener Lebensgrundsätze abzumessen vermögen" cum activam significationem ut videtur voci tribuat. alia explicatio mihi magis arridet. omnia corpora ex atomis concreta σύγκρισιν vocant Epicurei. atqui Us. fr. 178 legimus μηδένα σοφώτερον Ἐπικούρου γεγονέναι μηδ' εἶναι, ἡ δὲ μήτηρ ἀτόμους ἔσχεν ἐν αὐτῇ τοσαύτας, οἷαι συνελθοῦσαι σοφὸν ἂν ἐγέννησαν; cfr. Diog. Laert. X 117 οὐδὲ μὴν ἐκ πάσης σώματος ἕξεως σοφὸν γενέσθαι. εὐσύνκριτοι igitur videntur esse qui ex talibus atomis concreti sunt, quales efficiant hominem εὐφυῆ.

col. III v. 2 αἰτία] τῆς γραφῆς cfr. fr. II col. I v. 13 sqq.

v. 4 φόβος ἐκ θανάτου] cfr. fr. XXIX col. II v. 1 φόβοι μέ]ν εἰσιν ὁ μ]ὲν ἐκ θεῶν, ὁ [δ' ἀπὸ θα]νάτου ὁ δ' ἀπ' ἀλγηδόνων. conicias etiam [φό]βον ἐκ θ[εῶν]. et revera hac disputatione de dis agit scriptor (fr. XII), sed nimirum idem de anima et morte.

v. 7 κα[τέχειν] ut fr. II col. VI v. 5 τοὺς . . . κατ[έχον]τας ἡμᾶς φόβους.

v. 14 quod veram voluptatem efficit, ἀφοβία vel ἀταραξία est, cum antea de metu loquatur; cfr. fr. II col. I v. 9 ὡς τὸ τῇ φύσει συμφέρον, ὅπερ ἐστὶν ἀταραξία, καὶ ἑνὶ καὶ πᾶσι τὸ αὐτό ἐστιν (δεικνύειν πειρώμενος).

fr. II col. I versus primos ita supplevi ut ad eos spectent v. 13—14. altera causa scripti haec est, quod adiuvare vult homines miseros (fr. I col. II et III), altera haec, quod refellere eos qui philosophiae (an physiologiae? cfr. fr. III et IV) maledicunt. ad v. 4 cfr. Us. fr. 552 οὐ πολιτεύεσθαι.

v. 6 καθάπερ παρών, nam ipse aegrotus ut videtur οἴκοι κάθηται ut dicit fr. XXIV col. I v. 5.

v. 7 — col. II 6 tam dissimiles sunt res (δεικνύειν πειρώμενος ὅτι τὸ συμφέρον τῇ φύσει . . . . πᾶσι τὸ αὐτό ἐστιν et δευτέραν αἰτίαν ἀποδοὺς τοῦ συγγράμματος), ut vix in unam sententiam comprehendi possint, et vox οὖν, v. 14 novam sententiam indicat (aliter interpungunt U et HK).

col. II v. 12/13 restituendi sunt secundum Metrodori dictum, quod nunc integrum invenis Wien. Stud. X Wotke sent. 47: Προκατείλημμαί σε, ὦ τύχη, καὶ πᾶσαν σὴν παρείσδυσιν ἐνέφραξα. καὶ οὔτε σοὶ οὔτε ἄλλῃ οὐδεμιᾷ περιστάσει δώσομεν ἑαυτοὺς ἐκδότους· ἀλλ' ὅταν ἡμᾶς τὸ χρεὼν ἐξάγῃ, μέγα προσπτύσαντες τῷ ζῆν καὶ τοῖς αὐτῷ κενῶς περιπλεκομένοις

ἄπιμεν ἐκ τοῦ ζῆν μετὰ καλοῦ παίωνος (corr. U, cod. πλείονος), ἐπιφωνοῦντες ὡς εὖ ἡμῖν βεβίωται.

v. 13/14 ut in sententia Metrodori sic hic quoque paeanis argumentum afferri puto. ad verba πλήρωμα τῶν ὅλων ἡδέων cfr. Metrodori verba vol. Herc. coll. alt. X col. XIV f. 78 (Körte *Metrodor* p. 587) ᾗ δ' ἂν τὸ πλήρωμα τῶν ἀγαθῶν τις ἐν δόμασιν τίθηται κτλ.

col. III v. 4 εὐσυνκρίτοις cfr. ad fr. I col. II 14. — vocem ἤδη ad εὐσυνκρίτοις refert Usener, non recte; dicit enim scriptor se, cum iam ad extremum vitae finem pervenerit, nunc tandem (ἤδη), ne morte praeveniatur (ἵνα μὴ προλημφθῶμεν), adiuvare velle τοὺς εὐσυνκρίτους. itaque ne hoc quidem recte statuitur ab Heberdey et Kalinka p. 437, sententiam construendam esse ἵνα μὴ προλημφθῶμεν βοηθεῖν.

v. 11 μὴ πάνυ δὲ πολλούς a verbo βούλει pendet; sed non iam βούλει, sed βούλεσθαί σε δεῖ subaudiendum est.

v. 14 sqq. vix facias cum Heb. et Kal., qui p. 440/1 maximam verborum perturbationem statuentes sic construunt: κἂν καθ' ἕνα ἐκκαλούμενος παρ' ἐμαυτὸν εἰς συμβουλίαν τὴν ἀρίστην, πάντα ἔπραττον. nam πάντα πράττειν εἴς τι saepius dicitur cfr. Epicur. ep. III 122 (Us. p. 59, 12) πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν; significat igitur *omnem operam dare ut aliquid fiat.* verba παρ' ἐμαυτὸν autem vim habent *quantum quidem in me est,* cfr. p. XL sqq. fortasse πάντα τὰ παρ' ἐμ. scribendum est. itaque haec construenda sunt: *omnia quae in mea potestate essent, facerem, ut optimum iis daretur consilium.*

col. IV v. 7 τῇ ψευδοδοξίᾳ νοσοῦσι κοινῶς] cfr. Epic. fr. 224 Us. ὁ αὐτὸς (Ἐπίκουρος) τὴν οἴησιν ἱερὰν νόσον ἔλεγεν, ob eam causam, opinor, quod οἴησις ut ἱερὰ νόσος ovium (cfr. col. IV 12) ab alio in alium transit; Diogenes quoque versibus sequentibus talia dicit. sed dubium est, num hoc fragmentum ex florilegio Monacensi sumptum recte Epicuro attribuatur, cum idem Heraclitus dixisse tradatur a Diog. Laert. IX 7 (fr. 46 Diels) τήν τε οἴησιν ἱερὰν νόσον ἔλεγε καὶ τὴν ὅρασιν ψεύδεσθαι. cfr. Senec. de v. beat. I 4, unde hoc afferam: *nemo sibi tantummodo errat, sed alieni erroris et causa et auctor est.* cfr. eiusd. epist. 94, 54.

v. 13/14 δίκαιο[ν δ' ἐστὶ καὶ] τοῖς κτλ. una longa periodus inde a col. IV v. 3 usque ad col. VI v. 2 pertinet. Us. atque Heb. et. Kal. col. V v. 2 iam sententiae finem faciunt, cum a col. IV v. 13/14 apodosin incipiant, vel δίκαιο[ν ἡγοῦμαι] τοῖς μεθ' ἡμᾶς vel δίκαιο[ί ἐσμεν καὶ] τοῖς μ. ἡ. scribentes. quo tamen nullus sanus sensus efficitur. nam quo modo dicere potest aliquis, cum plurimi homines falsis opinionibus laborent, aequum esse etiam posteros adiuvare, nisi ab arte dialectica maxime dissidet? apparet curam posterorum novam esse causam,

qua scriptor admoneatur ut in lapidibus aeternis praecepta sua incidat. in parenthesi autem cur sibi curae esse debeant posteri causa addita, hanc tertiam affert causam incidendi libelli col. V v. 4, quod humani viri est, etiam peregrinos adiuvare. sed cum multis additamentis nimis intumesceret sententia, iam opus erat eius initium in mentem revocari (col. V v. 8); tum denique sequitur apodosis col. V v. 12. — iam videri potest, quam significationem habeat vox διαβέβηκε col. V v. 9, quam HK p. 433, cum totum hoc fragmentum epistulae alteri cuidam ad Antipatrum datae attribuant, hanc ipsam ob causam perfecti formam habere arbitrantur. ita enim, ut videtur, eam vocem intellegunt, quasi Diogenes dicat, cum Antipater epistulam accepturus sit, subsidia (βοηθήματα) iam ad plures transitura fuisse, id est, iam plures tum subsidiorum illorum participes futuros esse. quae vis, siquidem recte adhuc interpretati sumus, illi verbo nullo modo inesse potest. immo potius verbis ἐπειδὴ οὖν εἰς πλ. διαβέβηκε τὰ β. τ. σ., quibus comprehendi totam sententiam antecedentem cognovimus, nihil novi inesse potest. itaque eo pervenimus, ut verbis διαβέβηκε εἴς τινα significationem *pertinendi ad aliquem* attribuamus. dicit scriptor, si pauci homines aegri essent (cfr. col. III) se singulos sanaturum esse, cum autem plurimi aegrotent hucque et hi et illi accedant......, cum igitur ad plures (non ad paucos) subsidia scripti pertineant, se in porticu illa simul omnibus medicamenta morbi praebere velle. idem igitur significat illud verbum atque διατείνειν vel διήκειν εἴς τινα, cuius propria vis etiam similitudinem quandam habet (δι—ήκειν, δια—βαίνειν). quam significationem tanto labore erutam gaudeo confirmari usu scriptoris sane recentioris, Stephani in Aristot. Rhet. ed. Acad. Ber. XXI 2 p. 281, 5, qui ita scribit: εἰ γάρ τις ἐπαινεῖ Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις, εὐπαράδεκτα καὶ καλὰ ἔσονται τὰ λεγόμενα ὡς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀκροατὰς διαβαίνοντα. perfecti forma autem βέβηκα praesentis quoque vim habere notum est et Diogenes alibi quoque perfectum ita adhibere solet cfr. fr. XXXVIII col. III v. 10 ἀποδεδωκέναι.

col. VI v. 2—4 omnia remediorum genera uno se verbo complecti posse dicit: affectus semovendi sunt. genera remediorum autem affectuum generibus respondent.

v. 5 τοὺς .. ματαίως κατέχοντας ἡμᾶς φόβους] cogitat de metu deorum et mortis et dolorum; cfr. ad fr. XXIX et XXX et fr. I col. III v. 5.

v. 10 non omnes aegritudines sapienti ex animo tollendas esse Epicurus arbitratur (cfr. Us. fr. 597 καὶ λυπήσεσθαι τὸν σοφόν), Cyrenaicos secutus (cfr. Diog. Laert. II 91 λυπήσεσθαι μέντοι καὶ φοβήσεσθαι, φυσικῶς γὰρ ἔχει). cfr. etiam

Cic. Tusc. III 13, 28 (Us. fr. 444) *Epicuro autem placet opinionem mali aegritudinem esse natura* [*ea natura* coni. Us.], *ut quicumque intueatur in aliquod maius malum, si id sibi accidisse opinetur, sit continuo in aegritudine.* itaque scriptor dicit naturales aegritudines se coercuisse tantum, ceteras autem funditus exstirpasse.

v. 11 κομιδῇ pertinet ad μεικρόν, cfr. ad fr. VIII col. IV v. 2.

v. 12 vox ἐλαχιστιαῖος alibi exstare non videtur, cfr. p. XXXIII.

v. 14 de forma ποεῖν cfr. Crönert *Memoria Hercul.* 116.

fr. III col. II v. 2 Cynicos et Cyrenaicos philosophos intellegit.

fr. IV col. I. de alio genere hominum atque fr. III nunc loquitur, de iis qui non aperte inutilem physiologiam ducunt, sed res non comprehendi posse putant, ut Sceptici et Academici.

v. 5 ἐγβολῆς] i. e. *reiectio.* ἐκβάλλειν saepe habere vim *reiciendi* monet Usener.

v. 6 σχήματι pro προσχήματι ut saepe dici videtur.

v. 12 ἃ μήποθ' εὕρη.] HK p. 437 comparant fr. XXV col. I v. 13 εἰ. . . . ἐπίσκεψιν εἶχε. . . . ., ἐβούλοντο δ' οὗτοι τὰς ἀρετὰς λέγειν, ὃ δὴ καὶ ἀληθὲς ἐτύνχανεν, οὐδὲν ἄλλ' ἔδει ποιεῖν, ἢ. . . et fr. XII col. III v. 2 εἰ ἀντιτεθήκει. . . . . ., σχεδὸν ἐγχειρεῖ. sed hoc exemplum aliter intellegendum est, neque in illo opus erat dicere ὃ δὴ καὶ ἀληθὲς ἐτύνχανεν ἄν, nam verum est etiam tum, si negarent. praeterea prorsus alia est res in sententia relativa quae modum coniunctivum habet atque in apodosi condicionali. tamen nihil mutandum est (Us. proponit ἃ οὐ μήποθ' εὕρη); cfr. Blass *Gramm. d. neutest. Griech.* § 65, 7: „Die Möglichkeit des Fehlens von ἄν wird für ὅστις behauptet, aber nirgends stimmen alle Zeugen zu" (citatur Matth. 10, 33, Jacob. 2, 10) et „ὅσοι ohne ἄν Herm. S. VIII 11, 3 (2 mal)". quae quidem exempla, quamquam dubia sunt, magis ad hunc locum quadrant. locus Hermae Similit. VIII 11 § 3 (apud Hilgendorffium) sic legitur: „ὅσοι" φησιν, „ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν [μετανοήσωσι καὶ] καθαρίσωσι ἑαυτοὺς . . . . . ., λήψονται ἴασιν, ὅσοι δέ, φησί, προσθῶσι . . . . καὶ ἀναστραφῶσιν. . . . ., κατακρινοῦσιν ἑαυτοὺς εἰς θάνατον. praeterea certa illius formae exempla habemus Le Bas, *Voyages arch.* III, 136 a 44 (circa 86 a. Chr.): ὅσοι ἀναλάβωσιν τὰ ὅπλα καὶ . . . . ἀναγράψωνται et Bull. Corr. H. VI 439 tit. Palmyr. (Dittenberger *Or. inscr.* II 331) III b 90 ὃς κενὸς εἰσαχθῇ. omnia igitur sana sunt, praesertim cum litterae ἃ μήποθ' εὕρη in rasura sint; correctae igitur sunt, ut fr. I (HK 59) col. I v. 12 et fr. XXV (HK 66) col. I v. 10 et fr. XXXIX (HK 65) II v. 1. sermo vulgaris est.

col. II v. 1 ἐμβαίνειν, quod supplevi, cum accusativo cfr. Praef. p. XLII.

v. 4. ῥεῖν γὰρ αἰεὶ τὰ πράγματα] imprudens Aristoteli attribuit sententiam Heracliti.

v. 5—8 cfr. Aristot. Metaph. I 6 p. 987a .... ταῖς Ἡρακλειταίαις δόξαις, ὡς ἁπάντων τῶν αἰσθητῶν αἰεὶ ῥεόντων καὶ ἐπιστήμης περὶ αὐτῶν οὐκ οὔσης.

v. 8 ἀντίληψιν] non i. q. κατάληψιν (*comprehensionem, intelligentiam*), sed i. q. αἴσθησιν ut ex v. 14 apparet.

v. 8 sqq. haec ῥεῦσις apud Epicureum scriptorem nihil aliud esse potest nisi sempiternus fluxus atomorum et imaginum a rebus effluentium rursusque adfluentium, cfr. Epic. ep. I 548 (Us. p. 11, 3 sqq.) καὶ γὰρ ῥεῦσις ἀπὸ τῶν σωμάτων τοῦ ἐπιπολῆς συνεχής, οὐκ ἐπίδηλος τῇ μειώσει διὰ τὴν ἀνταναπλήρωσιν et Lucr. II, 69 *fluere omnia cernimus.*

col. III v. 2 sqq. scriptor ostendit, Scepticos ipsos secum pugnare, cum ex eo, quod aliquid nunc album nunc nigrum esse videatur, demonstrare velint, nos quale re vera sit scire non posse. neque enim id ipsum Sceptici dicere possent, aliquid tum album esse tum nigrum, nisi antea, quod ipsi negarent, albi et nigri naturam iam cognitam haberent. cfr. exempli causa Cic. de fin. I 19, 64 *quos* (sc. sensus) *qui tollunt et nihil posse percipi dicunt, ii remotis sensibus ne id ipsum quidem expedire possunt, quod disserunt.* — Epicurum autem omnes sensus veros esse docere notum est. — Cum hoc loco etiam Lucr. IV v. 479 sqq. conferre licet, praecipue 497 sqq. *non porro poterunt* (sensus) *ipsi reprehendere sese, aequa fides quoniam debebit semper haberi, proinde quod in quoquest his visum tempore verumst.*

v. 2 et 5 ἐκεῖνο.... τὸ δὴ οἷον φέρουσι, κτλ. cfr. fr. XXIX col. I v. 8/9 ἐκεῖνο τηροῦντες τὸ δὴ ὅτι.... ἀντιπαρέρχεται.

fr. V col. I v. 4—7. duas igitur necesse est qualitates habeant corporum elementa; et ipsa sempiterna esse ea opus est et corpora construere.

col. II v. 2. Empedoclem Agrigentinum filium Acragae cuiusdam facit (Ἀκράγας).

v. 8 ὕλην καὶ θεόν, sic etiam Diog. Laert. VII 134.

v. 12 sqq. περὶ αὐτῶν ἐσφάλη τινά] nonnullis rebus Epicurus a Democriti de atomis sententia discrepat, cum non innumerabiles esse atomorum formas (Ep. ep. I § 55/6 et Diels *Vorsokr.* p. 377 v. 28, 35, 37) atomisque pondus inesse putet (Diels l. c. p. 378, 11 et Us. fr. 281, 275, Epic. ep. I 54).

col. III v. 9 sqq.] contra Heraclitum ignem elementum esse sumentem disputans Lucr. I v. 635—704 hoc argumentum non affert. sed cfr., quod apud Ciceronem de nat. deor. III § 35—37 Cotta philosophus Academicus disputat, qui ignem non immortalem esse ostendit, quia intereat, nisi alatur (§ 37) — post v. 14 fortasse legebatur ἐπεὶ φθεῖρον αὐτὰ δῆλόν ἐστιν;

cfr. Cic. l. c. § 35 *ego autem non intellego, quo modo calore extincto corpora intereant, non intereant umore aut spiritu amisso, praesertim cum intereant etiam nimio calore* contra eos locutum, qui per igneam vim animalia vivere volunt.

fr. VI col. I. de infinito spatio agi reliquiae litterarum indicare mihi videntur. cfr.. Lucr. I v. 968 sqq. *praeterea si iam finitum constituatur omne quod est spatium, si quis procurrat ad oras ultimas extremas iaciatque volatile telum, id validis utrum contortum viribus ire quo fuerit missum mavis longeque volare, an prohibere aliquid censes obstareque posse?* e. q. s. non igitur hic contra Stoicos disputatur (quod Usener putat), quamquam fr. V col. II 7 ante Democritum Stoici nominantur. sed eodem loco (col. III 9 sqq.) scriptor etiam hoc dicit, Democritum recte quidem atomos rerum elementa duxisse, sed cum in nonnullis erraverit, postea, cum Epicureorum veram sententiam exponat, se de eo iudicaturum esse. itaque huic fragmento iam alia anteisse putanda sunt, quibus Epicuro quid placeret de elementis explicatum esset. Praeterea quae Democrito col. II obiciuntur, non ad atomos ipsas pertinent, sed ad corpora ex illis composita eorumque qualitates. finita igitur iam est tota huius disputationis pars qua atomos elementa rerum esse et Democritum quibusdam in rebus errasse demonstrabatur.

v. 6/7 cfr. Ep. ep. I 67 τὸ κενὸν οὔτε ποιῆσαι οὔτε παθεῖν δύναται.

v. 13. subiectum erat fortasse ὀιστός (*volatile telum* Lucretius).

col. II v. 2 ὅτι οἶδεν αὐτό] scil. τὸ τέλος, τὸ τέρμα. nihil, inquit scriptor, impedit, ne telum extra terminum universi a vobis constitutum egrediatur, cum inane ei non obstet. neque enim credi potest, ob eam causam illud telum progredi non posse, quia sciat hunc esse terminum universi. iocosus est scriptor ut fr. XI et XXV col. III v. 2/3.

v. 8 νομιστεί] nonnulla huius verbi exempla adnotat Usener (Galen. de elem. sec. Hippocr. I 2 t. I p. 417 K., Marc. Aur. 7, 31, Sext. Emp. hypot. 3, 232). — sensus veraces esse caput quoddam erat doctrinae Epicureae, et ideo, quamvis atomi ipsae qualitates non haberent nisi formam, magnitudinem, alia eiusmodi (Ep. ep. I § 54), tamen necesse erat corporibus ex iis compositis ceteras quoque qualitates vindicare. itaque Colotes in libro quem inscripsit „ὅτι κατὰ τῶν ἄλλων φιλοσόφων δόγματα οὐδὲ ζῆν ἔστιν“ etiam contra Democritum disputavit has omnes qualitates tollentem (cfr. Plut. adv. Col. cap. 8 sqq.); atque non solum Democrito sed omnibus quoque ceteris philosophis obiecit, quod vitam omnem tollerent. itaque cum idem a Diogene v. 9 sqq. Democrito obici videmus,

putaveris Colotis librum ab eo usurpatum esse. dolendum est, fragmentum hic abrumpi. — Epicurus autem ipse qualitates omnes corporum divisit in συμβεβηκότα et συμπτώματα (Ep. ep. I § 68 sqq.), illa semper, haec non semper corporibus adesse statuens, atque de illis dicit „οὐδ' ὡς καθ' ἑαυτάς εἰσι φύσεις δοξαστέον, ... οὔτε ὅλως ὡς οὔκ εἰσιν, (de Democrito opinor cogitans) οὐδ' ὡς ἕτερ' ἄττα προσυπάρχοντα τούτῳ ἀσώματα, οὐδ' ὡς μόρια τούτου κτλ. — Democriti sententia nota est (fr. 125 Diels *Vors.*[2] p. 408, 17) νόμῳ χροιή, νόμῳ γλυκύ, νόμῳ πικρόν, ἐτεῇ δ' ἄτομα καὶ κενόν.

fr. VII col. I v. 9 et II v. 4 οὕτως scil. *ea significatione. „Nam si in illa definitione* (v. 4) *vocem κενὰ ita intellegi volunt, ut imagines corpora quidem habeant, valde tamen tenuia, non apto verbo utuntur.“*

col. II v. 1—3. quae simulacra efficere possunt, ea non vacua appellare debet sed corpora. cfr. Ep. ep. I 67 τὸ κενὸν οὔτε ποιῆσαι οὔτε παθεῖν δύναται. Stoici quoque ipsi nihil nisi corpus aliquid facere posse volunt.

v. 6 ὃ δὴ καὶ μᾶλλον βούλονται]. vide, ut in simili re difficultatem evitare studeant apud Diog. Laert. VII 61 ἐννόημα δέ ἐστι φάντασμα διανοίας, οὔτε τι ὂν οὔτε ποιόν, ὡσανεὶ δέ τι ὂν καὶ ὡσανεὶ ποιόν.

v. 9—11: *quomodo vacuum, si ne exstat quidem* (i. e. si corpus non habet, cfr. v. 5), *speciem aliquam induere potest?*

fr. VIII col. I. agitur de stellarum motu.

v. 3 ἀλλ' οἱ μὲν....ἀλλήλοις συναντῶσιν] cfr. Ep. ep. II 114 τινὰ ἄστρα ὑπολειπόμενά τινων θεωρεῖσθαι συμβαίνει καὶ παρὰ τὸ ...... καὶ παρὰ τὸ τὴν ἐναντίαν κινεῖσθαι ἀντισπώμενα ὑπὸ τοιαύτης δίνης. luna et stellae fixae, ut exemplum afferam, contrarium cursum tenere videntur.

v. 5. οἱ μὲν τὸν ὀρθὸν ἕως τινὸς περαιοῦσιν δρόμον.] cfr. Praef. p. XXXV — ἕως τινός, quod ad ὀρθόν pertinere videtur, cur dicat nescio.

v. 7 λοξὸν δ' ἕτεροι] cfr. Ep. ep. II 93 (Us. p. 40), ubi complures eius motus causas invenis.

v. 9 οἱ δὲ τὸν αὐτοῦ κύκλον στρ.] cfr. Ep. ep. II 112 (Us. p. 52, 13): τινὰ ἄστρα στρέφεσθαι αὐτοῦ συμβαίνει. Usener optime affert Hom. Il. Σ 488: ἄρκτον ...... ἥ τ' αὐτοῦ στρέφεται.

v. 11 οἱ μὲν ὑψηλὴν ... οἱ δ' αὖ ταπεινὴν] cfr. Ep. ep. II 114 (astra relinqui videntur) καὶ παρὰ τὸ περιφέρεσθαι τὰ μὲν διὰ πλείονος τόπου, τὰ δὲ δι' ἐλάττονος, τὴν αὐτὴν δίνην περικυκλοῦντα.

col. II v. 1. quae hic de solis magnitudine dicuntur, aliunde nobis nota non sunt. disputant de ea re Ep. ep. I 91, Lucr. V 564 sqq. magnitudo enim solis et ceterarum stellarum,

ut ait Epicurus, κατὰ μὲν τὸ πρὸς ἡμᾶς τηλικοῦτόν ἐστιν ἡλίκον φαίνεται, κατὰ δὲ τὸ καθ' αὑτὸ ἤτοι μεῖζον τοῦ ὁρωμένου ἢ μικρῷ ἔλαττον ἢ τηλικοῦτον τυγχάνει. sed quid hoc est, quod v. 8 legimus, nos visum solis videre, non ipsum solem, cum talia nobis in Epicuri doctrina alias non occurrant? (nam aliud est, quod docet, nos per simulacra res videre). et quomodo cum Epicuri sententiis congruit v. 5 sqq.? quomodo enim sol, si tam humilis est quam videtur, terram comburere potest, si quidem tantus est, quantus esse videtur, id est bipedalem tantum vel non multo maius (Lucr. V 564) spatium comprehendat? prorsus e contrario Epicureis necesse esse videbatur ostendere, quomodo *tantulus ille sol* mundum lumine et calore complere posset (cfr. Lucr. V 590—613). vix credas Diogenem nobis veram Epicuri sententiam tradere. mihi quidem hoc videtur: Epicurus cum fidem sensuum servare studeret, sicut de magnitudine solis duplicem protulit sententiam (cfr. supra), ita distantiam quoque eius dixit κατὰ μὲν τὸ πρὸς ἡμᾶς tantam esse quanta videretur, κατὰ δὲ τὸ καθ' αὑτὸ fortasse maiorem. quod a Diogene ita intellectum est, quasi diceret ille, quod quidem nos videremus tantum distare quantum videretur, solem ipsum autem, quem non videremus, revera multo maiore spatio abesse. hoc cum ita intellegeret Diogenes, statim finxit ineptam causam, cur sol tam humilis esse non posset. fortasse etiam meminit Empedocleae de duplicitate solis doctrinae 21 A 56 *Vors.*² 162, 18 D.

v. 8 ἀπόφασις insolenter dictum pro φάσις vel φάσμα quasi „*Abglanz*".

v. 11 ὀχί pro οὐχί cfr. Praef. p. XXXV.

v. 14 καὶ τῶν ἑφεξῆς, i. e. de defectu solis et lunae, de dierum et noctium varia longitudine, quae a Lucr. V 564—770 et ab Epicuro ep. II 90 sqq. tractata sunt.

col. III v. 2 sqq.] praeceptum ab Epicuro ep. I 79 sqq. et in secunda epistula saepius repetitum (II 87, 104, 113, 114), cfr. et Lucr. V v. 526—533.

v. 5 sqq. obscurus et contortus est sermo. ἀποφαίνεσθαι περί τινος cum significet *sententiam dicere de aliqua re*, vox καταποφαίνεσθαι etiam maiorem vim habet *graviter*, *fortiter sententiam suam dicere* quasi una vera sit; (qua significatione haec vox alibi exstare non videtur). et ad verba περὶ τοῦδέ τινος (v. 5) supplenda est vox τρόπου. structura igitur haec est: ἐκεῖνο προθέντες, ὅτι τολμηρὸν (ἐστὶ) τὸν ζητοῦντά τι περὶ τῶν ἀδήλων, ἂν βλέπῃ τοὺς τοῦ δυνατοῦ τρόπους πλείονας, περὶ τοῦδέ τινος (τρόπου) μόνου καταποφαίνεσθαι, quod est: audacis est, quaerentem aliquid obscuri et videntem quam multis modis illud fieri possit, tamen de uno certo modo confidenter sententiam dicere. ὅδε τις inde ab Aristotele in philosopho-

rum sermone individuos significat et postea generalius etiam usurpatur cf. Simplic. phys. ed. ac. X 1410.

v. 7 μάντεως γὰρ μᾶλλον] cfr. Ep. ep. II 104 μόνος ὁ μῦθος ἀπέστω, 113 μανικὸν καὶ οὐ καθηκόντως πράττομεν, 114 τὸ δὲ ἁπλῶς ἀποφαίνεσθαι περὶ τούτων καθῆκόν ἐστι τοῖς τερατεύεσθαί τι ..... βουλομένοις, 87 ἐπὶ δὲ τὸν μῦθον καταρρεῖ.

v. 14 ἀνθρακώδη κύκλον] cfr. Us. fr. 343 (Aët. II 20, 14): Ἐπίκουρος γήινον πύκνωμα τὸν ἥλιόν φησιν εἶναι κισηροειδὲς καὶ σπογγοειδὲς (paulo ergo aliter quam Diogenes) ταῖς κατατρήσεσιν ὑπὸ πυρὸς ἀνημμένον, quod a Diogene Apolloniata sumptum est.

col. IV v. 1—3 terram quidem ab aëre sustineri Epicurus putabat, solem tamen ventis tolli eum existimasse alibi nobis non traditum est. vox ἄκρως autem coniungenda est cum λεπτόν (cfr. VII col. I v. 12 λεπτὴν δὲ ἄκρως, fr. XXXVIII col. I v. 4 μεικρῷ πάνυ, fr. II col. VI v. 11 μεικρὸν κομιδῇ).

v. 4—12] ad rem confer Lucr. V 590—603.

v. 9] cfr. Lucr. II 660 sqq. mundum variis rebus mixtum esse admonet, ne quis miretur, unde elementa vaporis ad solem veniant.

v. 13 sqq. sequitur altera explicatio, quam Lucretius tradit V 604—609.

v. 13 εὐεμπρήστου exempli causa supplevi; vox exstare non videtur.

fr. IX de re cfr. Lucr. V 783 sqq., praecipue 805 sqq.: ex terrae uteris prodeunt infantes (810) et 816 *terra cibum pueris ..... praebebat, sucum consimilem lactis.* inde βρε[φ]ώδους v. 8 et v. 12 βρ[εφώδεις] supplevi.

fr. X col. I iam ad initia cultus humani progreditur disputatio. ad totum locum cfr. Lucr. V 925 sqq.

v. 1 antecessit fortasse τοῦ δὲ χρόνου προβαίν]οντος cfr. v. 14. primos homines non domus, sed speluncas et frutices et nemora incoluisse docet Epicurus. cfr. Lucr. V v. 955 sqq., Diodor. I 8, 6.

v. 8 εἴτε καὶ δοραῖς] cfr. Lucr. V 1011 *inde casas postquam ac pelles ignemque pararunt,* antea enim nuda corpora habebant, nocte tantum foliis se involventes (v. 970 et 954).

v. 11 de voce στρεπτός cfr. p. XXXIX.

v. 12 κασωτῶν] de hac voce cfr. p. XXXIV. vestes autem illorum hominum κασωτὰς fuisse necesse est, quia ferrea instrumenta nondum inventa erant; cfr. Lucr. V 1350 *nexilis ante fuit vestis quam textile tegmen* et vv. sqq.

col. II v. 3 de iugo cfr. Lucr. l. c. ad verba autem προβαίνων ὁ χρόνος ταῖς ἐπινοίαις α. ἐ. κ. τ. ἱ. et v. 8 πάσας γὰρ ἐγέννησαν αἱ χρεῖαι καὶ περιπτώσεις μετὰ τοῦ χρόνου cfr. Lucr. V 1448 sqq. *navigia atque agri culturas, moenia ...... usus et*

... *experientia mentis paulatim docuit pedetemptim progredientis* et v. 1029 *utilitas expressit nomina rerum*; Epic. ep. I 75 ἀλλὰ μὴν ὑποληπτέον καὶ τὴν φύσιν πολλὰ καὶ παντοῖα ὑπὸ αὐτῶν τῶν πραγμάτων διδαχθῆναι. eandem sententiam fert iam Xenophanes (Diels *Vorsokr.* fr. 18) οὔτοι ἀπ' ἀρχῆς πάντα θεοὶ θνητοῖσ' ὑπέδειξαν, ἀλλὰ χρόνῳ ζητοῦντες ἐφευρίσκουσιν ἄμεινον. cfr. Moschionem fr. 7 p. 633 v. 18 sqq. Nauck.

v. 5 ὡς οὐδὲ ταύτας] *ad nullam artem, ut ne ad has quidem, adhibendum est numen ullum deorum.*

v. 7 οὔτε τὴν Ἀθηνᾶν παραλημπτέον et col. III 4 μήτε τὸν Ἑρμῆν παραλ.] talia enim non curant dei, utpote qui securam vitam agant, cfr. quod Ep. ep. I 76 de stellarum motu dicit, et ep. II 97 καὶ ἡ θεία φύσις πρὸς ταῦτα μηδαμῇ παραγέσθω, ἀλλ' ἀλειτούργητος διατηρείσθω καὶ ἐν πάσῃ μακαριότητι.

v. 11 de loquellae origine cfr. Ep. ep. I 75/76 et Us. fr. 334/5; Lucr. V 1028 sqq.

v. 12 parenthesis λέγω δὲ ...... ὧν ἐποίησαν τὰς πρώτας ἀναφθένξεις οἱ ἀπὸ γῆς φύντες ἄνθρωποι non sine causa additur. nam prima tantum vocabula φύσει orta esse, postea autem τὴν θέσιν quoque multum valuisse ad nomina rebus tribuenda Epicurus dicit ep. I 75 ὕστερον δὲ κοινῶς καθ' ἕκαστα ἔθνη τὰ ἴδια τεθῆναι πρὸς τὸ τὰς δηλώσεις ἧττον ἀμφιβόλους γενέσθαι ἀλλήλοις καὶ συντομωτέρως δηλουμένας.

col. III v. 1 cfr. vol. Hercul. coll. alt. VII col. 26 φύσει δὲ τὰς πρώτας τῶν ὀνομάτων ἀναφωνήσεις γεγονέναι λέγομεν (e libro Epicureo incerti auctoris).

v. 4 de Mercurio loquellam docente narrat Diodor. I 15/16 ὑπὸ γὰρ τούτου πρῶτον μὲν τήν τε κοινὴν διάλεκτον διαρθρωθῆναι καὶ πολλὰ τῶν ἀνωνύμων τυχεῖν προσηγορίας.

v. 9 sqq. philosophi θέσει sermonem ortum esse rati Heraclitus erant et Democritus et Aristoteles.

col. IV τὰ τοσάδε πλήθη, scilicet ὀνομάτων, non hominum, ut ex v. 12 apparet. dicit enim eum, qui vocabula rerum inveniret, solum tantam vocabulorum multitudinem colligere non potuisse. nam, si quidem revera θέσει orta sunt vocabula, unum hominem prima finxisse consentaneum est, cum, si quis animum induxisset, ut vocabula fingeret, consilium suum verbis nondum inventis cum aliis communicare non potuerit. praeterea omnia vocabula a se inventa memoria tenere eum necesse erat, cum litteris quae nondum inventae erant ea mandare non posset (v. 12). nam litterae, inquit v. 14, ut colligerentur, opus erat etiam verbis, per quae imperaretur collectio (v. 14 usque ad fr. XI 4). quod si recte a nobis intellegitur, v. 12 neque vox βασιλέες ullum habet locum neque βιάτορες neque βάσταγες, cum de colligendis non hominibus sed vocabulis aga-

tur. mihi maxime placuerit πίνακες, i. e. tabulae sive catalogi, in quibus vocabula inscribantur.

fr. XI v. 1 *nam quod ad litteras attinet, etiam vocibus opus erat, ut iussu collectio earum fieret.*

fr. XII col. I v. 1—3 cfr. Philodem. περὶ εὐσεβείας p. 144 Gomperz. — καταtρέχειν τινά *persequi aliquem* cfr. Praef. p. XXXIV. ad v. 7 cfr. Ep. ep. III 123 ἀσεβὴς δὲ οὐχ ὁ τοὺς τῶν πολλῶν θεοὺς ἀναιρῶν, ἀλλ' ὁ τὰς τῶν πολλῶν δόξας θεοῖς προσάπτων.

col. II v. 8 sqq.] ad rem cfr. Diels *Vorsokr.* p. 519, 33. Protagorae vox περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι οὔθ' ὡς εἰσὶν οὔθ' ὡς οὐκ εἰσὶν οὔθ' ὁποῖοί τινες ἰδέαν; sed etiam in breviorem formulam redacta ita tradebatur, ut tertium sententiae membrum omitteretur. cfr. Diels l. c. p. 513, 32 et p. 516, 32 sqq. Hanc formam etiam Diogenes praebet (v. 9/10 et v. 14 usque ad col. III v. 1).

col. III cum revera Protagoras priori sententiae opposuerit aliam, quam scriptor inde a col. II v. 14—col. III v. 1 affert, non possunt recta esse quae HK dederunt supplementa. praeterea spatium post ἐπαύσατο v. 11 finem sententiae indicare videtur. itaque ita supplevi, ut posteriorem sententiam ob eam causam tantum addidisse Protagoram ostenderetur, ut τὸ λείαν ἰταμὸν prioris sententiae vitaret (cfr. col. II v. 6—8), revera autem eum eandem atque Diagoram sententiam ferre (cfr. col. II 3—5).

v. 2 ἐγχειρεῖν cum accusativo cfr. Praef. p. XLII.

fr. XV col. II v. 6 διὰ σπουδῆς ἔχω] ad dicendi formam conferenda sunt talia, qualia sunt διὰ μνήμης ἔχειν, διὰ τιμῆς ἔχειν, cfr. Sextum Pyrrh. I 106, 28 παισὶ σφαῖραι καὶ τροχοὶ διὰ σπουδῆς εἰσιν.

v. 9 ταυτεὶ . . . . . τῆς ἐπιστολῆς ταύτης] intellegere videtur hanc epistulae partem, quae disputationi περὶ ἀπειρίας κόσμων antecedit.

v. 11 iamne profectus est Diogenes, ut amicos in Graecia habitantes adiret? (cfr. v. 5, 6.) Sed cfr. fr. LXV.

fr. XVI hoc fragmentum cur epistulae ad Antipatrum datae insererem dixi Praef. p. X.

col. I v. 3 sqq. de vano metu poenarum apud inferos solvendarum cfr. Us. fr. 341 et Sen. ep. 24, 18 *non sum tam ineptus ut Epicuream cantilenam hoc loco persequar et dicam vanos esse inferorum metus, nec Ixionem rota volvi nec saxum umeris Sisyphi trudi in adversum nec ullius viscera et renasci posse cotidie et carpi.* cfr. Lact. div. inst. III 17, 42 et VII 7, 13 (apud Us. l. c.). in universum autem de contemnenda morte inprimis cfr. Ep. ep. III 124 sqq. et κυρ. δόξ. II.

v. 9 τὴν μύδησιν cfr. Lucr. III 870 sqq. *proinde ubi se videas hominem indignarier ipsum, post mortem fore ut aut putescat corpore toto aut* e. q. s.

fr. XVIII col. I ante v. 1 tale quid periisse putat Usener: ἐπειδὴ δὲ τὸ μέλλον ἄπιστόν] ἐστιν sive ὕπουλόν] ἐστιν, HK: ἐπειδὴ δὲ μέλλειν οὐκ ἔξ]εστιν. magis mihi tale quid placuerit: ...καίπερ εἰδὼς ὅτι τοῦτο χαλεπόν] ἐστιν διὰ τὸ κτλ., ut verba ἐν τοῖς πράγμασι ποικίλως ἄστατον ad eas res quas tractaturus sit referantur, et verba τὸ ἐμὸν ἔξωθε γῆρας significent, scriptorem senectute iam nimis confectum esse quam ut tam difficilem rem tractet.

col. II v. 2 ἐναρθρότερος] *clarior, dilucidior*.

col. III v. 2 sqq. τὸ ἴσον τῷ κἂν παρὼν ὡμολόγεις. toti sententiae articulus praeponitur etiam fr. LXIII col. II 8 cfr. Praef. p. XLVI.

v. 13 cfr. Epic. ep. I 45 ἀλλὰ μὴν καὶ κόσμοι ἄπειροί εἰσιν et fr. 301, Lucr. II 1048 sqq.

fr. XX demonstratur atomos infinitas esse. nam nisi ita esset, ne hunc quidem mundum orturum fuisse. cfr. Ep. ep. I 42 (Us. p. 7) εἴ τε γὰρ ἦν τὸ κενὸν ἄπειρον, τὰ δὲ σώματα ὡρισμένα, οὐδαμοῦ ἂν ἔμενε τὰ σώματα, ἀλλ' ἐφέρετο κατὰ τὸ ἄπειρον κενὸν διεσπαρμένα, οὐκ ἔχοντα τὰ ὑπερείδοντα καὶ στέλλοντα κατὰ τὰς ἀνακοπάς (h. e. quod Diog. dicit ἐκ τῶν πλαγίων. nam plagis efficiuntur motus obliqui atomorum cfr. Ep. ep. I 1, 61 οὐθ' ἡ ἄνω οὐθ' ἡ εἰς τὸ πλάγιον διὰ τῶν κρούσεων φορὰ οὐθ' ἡ κάτω διὰ τῶν ἰδίων βαρῶν). — qua demonstratione opus erat ad demonstrandam infinitatem mundorum. nam atomi si infinitae sunt, fieri non potest, quin mundi quoque innumerabiles sint. cfr. Ep. ep. I 45 (Us. p. 9 v. 4 sqq.) ἀλλὰ μὴν καὶ κόσμοι ἄπειροί εἰσιν οἵ θ' ὅμοιοι τούτῳ καὶ οἱ ἀνόμοιοι. αἵ τε γὰρ ἄτομοι ἄπειροι οὖσαι, ὡς ἄρτι ἀπεδείχθη, φέρονται καὶ πορρωτάτω. οὐ γὰρ κατανήλωνται αἱ τοιαῦται ἄτομοι, ἐξ ὧν ἂν γένοιτο κόσμος ἢ ὑφ' ὧν ἂν ποιηθείη, οὔτ' εἰς ἕνα οὔτ' εἰς πεπειρασμένους κτλ. (cfr. Lucr. II 1067 sqq.).

col. I v. 14 ἄτομοι φύσεις cfr. fr. V (HK 42) col. II 11 et Ep. ep. I 41 ἀτόμους σωμάτων φύσεις.

col. II v. 2 ἀσυνέλευστοι] Apollon. de pronom. p. 57 A et 144 C et de constr. p. 304, 8 ἀσυνελεύστους appellat duas voces (ut ἐμοὶ αὐτῷ) *non convenientes* (ἐμαυτῷ) sed separatas.

v. 3 μετὰ αὐτάς, i. e. a tergo earum, post extremas atomos.

v. 9 πῶς ἀπογεννήσωσι coniunctivus deliberativus, ut fr. XXIX (HK 63) col. I 3 ζητοῦμεν πῶς ὁ βίος ἡμεῖν ἡδὺς γένηται.

fr. XXI col. I v. 10 verba πότερα γὰρ postea col. II v. 13 excipi cognoverunt HK. — de terra priore columna quin agatur

vix dubitari potest, praesertim cum col. II v. 13 legamus ἢ τοῦτο μὲν οὔ φατε, μίαν δέ τινα γῆ[ν ... atque omnia in secunda columna cum quadrent ad Xenophanem, columnae prioris quoque partem infimam ita supplevi, ut eius sententia et nomen afferatur.

v. 10 sqq. cfr. Xenoph. fr. 28 Diels γαίης μὲν τόδε πεῖρας ἄνω παρὰ ποσσὶν ὁρᾶται ἠέρι προσπλάζον, τὸ κάτω δ' ἐς ἄπειρον ἱκνεῖται.

v. 14—col. II v. 3 (τὴν γῆν) ἔνθεν ἀρχομένην εἰς τὴν κάτω ζώνην ἐπ' ἄπειρον ἐκτείνετε] cfr. ad v. 10 et Aristot. de caelo B 13, 294 a 21 (Diels *Vors.* p. 48) οἱ μὲν γὰρ διὰ ταῦτα ἄπειρον τὸ κάτω τῆς γῆς εἶναί φασιν, ἐπ' ἄπειρον αὐτὴν ἐρριζῶσθαι λέγοντες, ὥσπερ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος κτλ., quam opinionem iam Empedocles huic vitio dat (Diels *Vors.* p. 196) cfr. etiam fr. 28.

col. II v. 5 scriptor hanc doctorum et indoctorum opinonem ipse probare videtur, quasi unice vera sit, non tamen accurate secutus magistrum, cum is etiam fieri posse existimet, ut sidera non sub terra cursum pergant sed exstinguantur rursusque accendantur, cf. Ep. ep. II 95 et Lucr. v. 650—679.

v. 9 ἐξάγοντες δὲ τὸν ἥλιον ἔξω τοῦ κόζμου πρὸς τὸ πλάγια κτλ.] i. e. solem ad latus praeter terram transducunt recta linea. fortasse Xenophanis sententiam in animo habet fr. A 41 Diels ὁ δ' αὐτὸς (Xen.) τὸν ἥλιον εἰς ἄπειρον μὲν προϊέναι, δοκεῖν δὲ κυκλεῖσθαι διὰ τὴν ἀπόστασιν. obstat tamen, quod v. 12 non alium cotidie sed eundem solem in mundum inducentes fingit adversarios. fieri etiam potest, ut de Anaximene cogitet, cfr. fr. A 7 § 6 Diels et A 14.

Restat ut de loco quem habuerit hoc fragmentum in disputatione περὶ ἀπειρίας κόσμων loquamur. atque hoc mihi videtur veri simillimum esse. cum iam probatum sit, infinitas atomos esse (fr. XX), nunc demonstratur ex infinitis atomis infinitos mundos oriri necesse esse, et scriptor hic cum iis pugnat, qui argumentis convicti illud quidem iam non negant, infinitas esse atomos, hoc tamen nondum concedunt, infinitos esse mundos. Itaque inde a col. I v. 7 hoc modo argumentatur: si mundorum innumerabilitatem concedere non vultis, necesse est (scilicet ut tota moles atomorum infinitarum absumatur) vos sumere terram infinitam esse, quod iam Xenophanes voluit tum autem apparet sidera terram in orbem circumferri non posse; itaque hoc quoque sumere necesse est solem (et omnia cetera sidera) in latus tellurem praeterire. hoc autem si vobis credi non posse videtur, fortasse unam terram, quia infinita esse debeat, exstare non posse arbitrati potius duas esse terras putaveritis (col. II v. 13 ἢ τοῦτο μὲν οὔ φατε, μίαν δέ τινα γῆ[ν......] δύ[ο....). sed facile videri potest,

ne duabus quidem terris finitis immensam multitudinem atomorum consumi, sed harum utramque non minus infinitam magnitudinem habere credendum esse quam illam unam. atque ita progredientes videbitis nullum finitum terrarum mundorumque numerum conficere immensam molem atomorum. Infinitos ergo mundos esse necese est. — tali modo Epicurus quoque innumerabilitatem mundorum probasse videtur. cfr. quae brevibus verbis dicit ep. I 45 (Us. p. 9 v. 6 sqq.): οὐ γὰρ κατανήλωνται αἱ τοιαῦται ἄτομοι, ἐξ ὧν ἂν γένοιτο κόσμος ἢ ὑφ' ὧν ἂν ποιηθείη, οὔτ' εἰς ἕνα οὔτ' εἰς πεπερασμένους, οὐθ' ὅσοι τοιοῦτοι οὐθ' ὅσοι διάφοροι τούτοις· ὥστε οὐδὲν τὸ ἐμποδοστατῆσόν τ' ἐστι πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν κόσμων.

fr. XXII titulus disputationis ethicae. ad ea quae supplevi cfr. fr. XXIX (HK 63) et quae dixi p. XV.

fr. XXIII col. I v. 1—8 dicit contra eos qui ex philosophia sibi pecuniam honoresque faciant (πολλοὶ γὰρ χρημάτων καὶ τειμῶν ἕνεκ]εν versui primo antecessisse putat U.). non tamen omnino Epicurus vetuit sapientem tali modo sibi pecuniam parare, cum diceret καὶ μόναρχον ἐν καιρῷ θεραπεύσειν (τὸν σοφὸν) (fr. 577 Us.) et χρηματίσεσθαί τε (τὸν σοφόν), ἀλλ' ἀπὸ μόνης σοφίας, ἀπορήσαντα (fr. 567 Us.). sed in universum quidem sapientem vitare regum aulam docuit, cfr. illud λάθε βιώσας et Wotke *Wien. Stud.* X s. 67 ἐλεύθερος βίος οὐ δύναται κτήσασθαι χρήματα πολλὰ διὰ τὸ τὸ πρᾶγμα<μὴ> ῥᾴδιον εἶμαι χωρὶς θητείας ὄχλων ἢ δυναστῶν κτλ.

col. II v. 1 τὸ ἐπιζητούμενον ὑπὸ τῆς φύσεως . . . τέλος]. similibus verbis utitur Polystratus περὶ ἀλόγου καταφρονήσεως col. IXb, v. 6 sqq. (p. 17 ed. Wilke) διώκω[με]ν συμφώνω[ς] . . . ἡ φύσις ἡμῶν αὐτ[ὴ ζη]τεῖ τέλος et col. XXIIIa 7 sqq (p. 31 Wilke) παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι διαγνῶναι, τί ἡ φύσις ἡμῶν αὐτὴ ζητεῖ τέλος καὶ ἐκ τίνων τοῦτο συμπληροῦσθαι πέφυκεν. cfr. etiam Cic. de fin. I 7, 23 *confirmat* (Epicurus) *autem illud vel maxime quod ipsa natura, ut ait ille, sciscat et probet, id est voluptatem et dolorem* (et I 9, 30) cfr. etiam Us. fr. 260 et Ep. ep. III § 129 (Us. p. 63, 1).

v. 3. verba τί δ' ἐστὶ τοῦτο, ὅτι τε μήτε πλοῦτος αὐτὸ δύναται παρασχεῖν μήτε δόξα κτλ. quid habeant offensi non video (HK p. 434 in his verbis offendunt.). dicit enim scriptor demonstrare se velle primum quid sit illud τέλος, deinde neque divitiis neque honoribus neque aliis rebus illud comparari posse sed philosophia sola.

v. 4 sqq. non satis esse divitias ad beatam vitam comparandam secundum Epicurum notum est. cfr. Us. fr. 548 τὸ εὔδαιμον καὶ μακάριον οὐ χρημάτων πλῆθος οὐδὲ πραγμάτων ὄγκος οὐδ' ἀρχαί τινες ἔχουσιν οὐδὲ δυνάμεις, ἀλλ' ἀλυπία καὶ πραότης

παθῶν καὶ διάθεσις ψυχῆς τὸ κατὰ φύσιν ὁρίζουσα; cfr. fr. 470 πρὸς μὲν ⟨τὸ⟩ τῆς ψυχῆς ἀξιόλογον ταραχὴν λύειν οὐδὲν ἰσχύειν οὐδ' ὁ πᾶς πλοῦτος συναχθείς et Wotke l. c. sent. 81 οὐ λύει τὴν τῆς ψυχῆς ταραχὴν οὐδέ τιν' ἀξιόλογον ἀπογεννᾶ χαρὰν οὔτε πλοῦτος ὑπάρχων ὁ μέγιστος οὐδ' ἡ παρὰ τοῖς πολλοῖς τιμὴ καὶ περίβλεψις οὔτ' ἄλλο τι τῶν παρὰ τὰς ἀδιορίστους αἰτίας et Horatii libri II carm. XVI v. 9 sqq.

v. 8 sqq. ne epularum quidem et Veneris voluptates beatam efficere vitam Epicurus docet ep. III § 132 (Us. p. 64) οὐ γὰρ πότοι καὶ κῶμοι συνείροντες οὐδ' ἀπόλαυσις παίδων καὶ γυναικῶν οὐδ' ἰχθύων καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα φέρει πολυτελὴς τράπεζα, τὸν ἡδὺν γεννᾷ βίον.

col. III. in supplenda columna ansam praebent et lineolae initio versus subscriptae, quippe quae finem sententiarum indicent, et spatia post μεν (v. 3), μεθα (v. 9), θα (v. 13) relicta. Etiam lineola incurva (v. 12) usui est. neque enim plane eadem vi videtur esse atque lineola recta, quod putant Heb. et Kal. (p. 353), si acrius inspicis tres illos locos, quibus de contextu diiudicari potest. (fr. I (HK 59) col. II, 4; fr. XXI (HK 46) col. II, 9; fr. XXV (HK 66, 67) col. IV 11). nam illis locis ita adhibitae sunt, ut finem periodi interiectae et progressum orationis quodam modo remorantis significent. Quod quamquam maxime fr. I (HK 59) apparet, ubi magna parenthesis finitur, tamen ceteris quoque locis nos fugere non potest, quibus brevior est colon interiectum (fr. XXI (HK 46) χαίρειν μὲν πᾶσιν λέγοντες ἰδιώταις τε καὶ φιλοσόφοις, οἱ δοκοῦσιν . . . . ἀστέρων, ἐξάγοντες δὲ κτλ. et fr. XXV (HK 66/67) col IV, 11 οὐ δὴ . . . . ποιοῦνται τὴν πρόνοιαν, καταλιποῦσαι . . . . γεγέννηνται, ἀλλὰ . . . πράττουσι. sic hic quoque v. 12 interpositae sententiae finis indicatur.

v. 13/14 ita supplevi, ut fr. XXIV col. III v. 6 huc referatur μόνον δ' ἀξιῶ, ὡς καὶ ἔναγχος, κτλ.

fr.XXIV col. I v. 1 fortasse de talibus hominibus locutus erat scriptor, qui nunc quidem contemnerent philosophiam Epicuri, mox autem procedente tempore ad illam transituri essent (οἱ χρόνοι [αὐτοὺς] παραστήσονται).

v. 5 οἴκοι καθημένους.] senio enim confectus est cfr. fr. II col. II v. 7 sqq.

v. 7 cfr. fr. II col VI v 1.

v. 8 μὴ πᾶσιν τοῖς ἐνταῦθα οὖσιν] τοὺς εὐσυνκρίτους αὐτῶν adiuvare se velle dicit fr. I col. II 14 (cfr. fr. II col. III v. 4).

v. 12 sqq. cfr. fr. II col. V v. 4 et fr. LXII v. 1.

col. II v. 3—11 hoc Cynicis et Stoicis placuit. cfr. exempli causa Musonium p. 42, 1 ed. Hense: τί δ' οὐχὶ κοινὴ πατρὶς ἀνθρώπων ἁπάντων ὁ κόσμος ἐστὶν ὥσπερ ἠξίου Σωκράτης; ubi

Hense revocat nos ad Cic. Tusc. V 37, 108; Plut. de exil. p. 600 F; Epict. diss. I 9, 1; Sen. dial. VII 20, 5, IX 4, 4, ep. 28, 4. adde Cic. de div. I 57, 137 *cum domus sit omnium una eaque communis*. fortasse iam Epicurum ipsum ex hac sententia praeceptum suum derivasse, quo docet μὴ πολιτεύεσθαι τὸν σοφόν, arbitratur Usener. sed ex omnibus quae habemus de hac re testimoniis (Us. fr. 8 et 9, 552 sqq) apparet, ideo tantum sapientem Epicureum abstinere a gerenda re publica, ne molestias habeat. itaque illis, quibus nimia cupido inest honoris et potentiae, Epicurus plane suadet, ut administrent rem publicam, quia si cupiditatem suam coercerent, ex otio ipso etiam maiores iis exorirentur molestiae (fr. 555 et 557). quod vix suaderet, si sapientem ob eam causam, quia civis universi esset, rem publicam vitandam esse censeret. mihi quidem magis videtur hoc praeceptum illis temporibus, quibus ex omnibus disciplinis, quodcumque placeret, eligeretur, in disciplinam Epicuream transmanasse. quamquam concedendum est nihil eorum quae Epicurus docuit cum hoc placito pugnare.

v. 11 συναρπάζω οὐδένα μαρτυρεῖν pro ὥστε μαρτυρεῖν dici videtur, cfr. Praef. p. XLV. verbum συναρπάζω hac significatione *capere animum eius qui audit* dicitur etiam ab Anonymo in Arist. Rhet. ed. Ac. Ber. tom. XXI, 2 p. 46, 4 (συναρπάζεται ὁ ἀκροατής). et a Stephano in Arist. Rhet. ed. Ac. Ber. XXI p. 299, 8 (συναρπάζειν τὸν ἀκροατήν).

col. III v. 1 τοῖς λέγουσι, quae proxime ad reliquias servatas accedunt, nullo modo recta esse possunt. Nam scriptor animum eorum qui legunt eo tantum modo capere (συναρπάζειν) potest, ut concedant ea vera esse quae ille ipse dicat, non ea quae alii dicant.

v. 2 exempli causa scripsi ἐδογμάτισα. hoc scriptorem dixisse puto, se nihil affirmare nullis additis argumentis.

v. 4 περιθεωρεῖτε i. e. ab omnibus partibus, acute considerare et examinare.

v. 6/7 ὡς καὶ ἔναγχος] fortasse inde a fr. XXIII col. III v. 13.

v. 10 ἐφιστάναι scripsi; iam Heb. et Kal. p. 433 ἐφεστάναι a se suppletum dubitant num rectum sit, quod Diogenes semper longiore forma ἑστηκέναι utatur. ἐφιστάναι τινί *animum convertere in aliquid* inde ab Aristotele non insolens est. cfr. Praef. p. XXXIII.

v. 13 ἐπιστρέφοντας intransitive scilicet dictum, ut saepe posteriore aetate. scriptor monet cives suos, ne confuse et permixte (ποικίλως) tum hanc tum illam in partem inscriptionis convertant oculos, ut praetereuntes facere solent et otio tabescentes homines, sed ut ab initio ex ordine omnia legant.

fr. XXV col. I. praefatione finita, qua se de summo bono acturum esse promisit, (fr. XXIII col. II et III) nunc primum adversariorum (Stoicorum) falsas opiniones dissipat, qui virtutes summum bonum esse censent.

v. 2/3 περὶ μὲν τῆς ἀφροσύνης] antea fortasse commemoravit Stoicorum illam de sapientibus et stultis doctrinam, qua omnes qui sapientiae expertes sint, stultorum in numero habendos esse censent.

v. 12 ὃ δὴ καὶ ἀληθὲς ἐτύνχανεν] vox ἂν non desideratur (HK p. 437) cfr. ad fr. IV col. I v. 12. revera enim verum est, sive negant illi sive affirmant. cfr. talia qualia sunt δίκαιον ἦν, εἰκὸς ἦν.

col. II v. 1 συνομογνωμονεῖν alibi exstare non videtur.

v. 7 καὶ οὗ . . . . . ὀρέγεται] ante οὗ subaudienda est vox τοῦτο (Heb. et Kal. p. 434 haec aliter intellegere videntur). exempli causa affero Ep. ep. II 116 (Us. p. 55 v. 7 sqq.) οἱ δὲ ταῦτα μὴ καταγαπήσαντες ᾗ μάλιστα οὔτ' ἂν αὐτὰ ταῦτα καλῶς συνθεωρήσαιεν οὔτε οὗ ἕνεκεν δεῖ θεωρεῖν ταῦτα περιεποιήσαντο (i. e. οὔτε τοῦτο περιεποιήσαντο οὗ ἕνεκεν δεῖ θεωρεῖν ταῦτα).

v. 8 cfr. ad fr. XXIII col. II v. 1. — κατὰ τὸ ἔσχατον cfr. ad fr. XXXV col. II v. 9 sqq.

v. 9 sqq. ad rem cfr. Ep. ep. III 128—129 καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος εἶναι λέγομεν εἶναι τοῦ μακαρίως ζῆν et Us. fr. 397 sqq.

v. 11 sqq. πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις μέγα ἐνβοῶν] Putaveris Diogenem eundem scriptorem ante oculos habuisse atque Ciceronem, qui de fin. II 15, 49, cum de eadem re agat, hoc dicit: *philosophus nobilis, a quo non solum Graecia et Italia, sed etiam omnis barbaria commota est, honestum quid sit, si id non sit in voluptate, negat se intellegere, nisi forte illud, quod multitudinis rumore laudetur.*

v. 13 μέγα ἐνβοῶν] Epicurus quoque graves voces libenter adhibet. huic similia sunt quae traduntur apud Cic. de fin. I 18, 57 *clamat Epicurus . . . . non posse iucunde vivi nisi sapienter . . . . .*, et Sen. de vita beata X, 1 *clare* inquit (Epicurus) *ac palam testor, hanc vitam, quam ego iucundam voco, non sine adiecta virtute contingere.* cfr. etiam Us. fr. 67 μεγάλῃ τῇ φωνῇ. voce βοᾶν utitur Epicurus fr. 200 ἀφυσιολόγητον μηδὲν ἡγοῦ βοώσης τῆς σαρκὸς βοᾶν τὴν ψυχήν. cfr. Lucr. II 17 *nihil aliud sibi naturam latrare.*

col. III v. 1—3. Facete vult loqui: Stoici virtutibus molestias exhibent, cum eas cogant sedem mutare.

v. 6 sqq. cfr. Cic. Tusc. III 18, 42 (Us. fr. 69 Epicurus ipse loquitur in libro Περὶ φύσεως) *qui si virtutes ebullire volent et sapientias, nihil aliud dicent nisi eam viam, qua efficiantur eae voluptates quas supra dixi.* Virtutes secundum Epicureos

non nisi propter voluptatem appeti notum est. cfr. Diog. Laert. X 138 (Us. fr. 504) διὰ δὲ τὴν ἡδονὴν καὶ τὰς ἀρετὰς αἱρεῖσθαι, οὐ δι' αὑτάς et Us. fr. 504 sqq. et Cic. de fin. I 13, 42 sqq.

col. IV v. 2 αὗται unum rectum esse potest (αὐταί Heb. et Kal). non enim hic virtutibus ea opponuntur quae iis efficiuntur; nam dici non potest virtutes ipsas quidem homini usui esse, id autem quod virtutibus efficiatur (i. e. ἡ εὐδαιμονία), alium nescio quem iuvare.

v. 3—14. virtutes non alium quemquam adiuvant nisi hominem ipsum. cfr. κυρ. δόξ 31—33, 36, quibus de una e quattuor virtutibus agitur, de iustitia, eamque σύμβολον τοῦ συμφέροντος esse dicitur, cuius non participes esse bestias. cfr. etiam Hermarchum apud Porphyr. de abstin. I 10, ubi postquam expositum est, quomodo inter homines convenerit, ne quemquam ex suis occiderent, sic oratio procedit τῶν δὲ λοιπῶν ζῴων εἰκότως οὐδὲν διεκώλυσαν φθείρειν οἱ πρῶτοι διορίσαντες ἅτε δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς ἅτε μή· τὸ γὰρ συμφέρον ἐπί τούτων ἐκ τῆς ἐναντίας ἀπετελεῖτο πράξεως, et 12 (p. 95, v. 16 sqq. ed. Nauck²) εἰ μὲν οὖν ἐδύναντο ποιήσασθαί τινα συνθήκην ὥσπερ πρὸς ἀνθρώπους οὕτω καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ τῶν ζῴων ὑπὲρ τοῦ μὴ κτείνειν μηδὲ πρὸς ἡμῶν ἀκρίτως αὐτὰ κτείνεσθαι, καλῶς εἶχε μέχρι τούτου τὸ δίκαιον ἐξάγειν . . . . ἐπειδὴ δὲ τῶν ἀμηχάνων ἦν κοινωνῆσαι νόμου τὰ μὴ δεχόμενα τῶν ζῴων λόγον κτλ. itaque quod illic de iustitia dicitur, inter homines solos eam exstare, idem de omnibus virtutibus dici potest.

v. 14. argumentationem abruptam tali modo progressam esse puto: apparet virtutes nulli alii generi animalium prodesse nisi hominum, cui uni insunt. unde cognoscitur, σύμβολον aliquod esse virtutes inter homines pactum ad conservandum et tutandum genus humanum. non ergo virtutes ipsae τέλος sunt, sed ideo tantum coluntur ab hominibus, ut securitatem sibi parent. securitas autem una ex iis rebus est, quibus imprimis maximum bonum efficitur.

fr. XXVI contextus hic fuisse videtur: ubi demonstratum est, non virtutes esse summum bonum, sed ποιητικὰς tantum illius, summum bonum autem potius in voluptate esse, nunc scriptor priusquam ad tractandos affectus transit, iam unum adversariorum decretum refellere vult. falsam enim esse eorum sententiam, qui dicunt, homines, qui virtutes habeant, continuo etiam summo bono frui, itaque virtutes non efficere summum bonum, sed ipsas esse. qua de causa omnia ποιητικὰ aut πρωτοχρονοῦντα aut συνχρονοῦντα aut μεταχρονοῦντα esse docet, virtutes autem in numero τῶν συνχρονούντων esse (col. IV v. 10). falli igitur adversarios, cum illam ob causam virtutes ipsas τέλος esse dicant. (talem contextum esse iam Heb. et Kal. p. 352 cognoverunt.)

col. I v. 5/6 τοῦ πάθους πλάνον. cfr. fr. XXVII v. 2 καὶ πλ[ανω]μένων θεραπεία παθῶν. — cum autem proximis columnis non de affectibus sed de virtutibus agat scriptor (col. IV), illo modo primae columnae vv. 5—9 supplendae erant.

col. IV v. 3 ἔσται τις αὐτῶν ἐπ' ἀγαθῶ μνήμη] ad dicendi rationem cfr. Plut. de curios. c. 11 ἐμνήσθη ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος ἐπ' ἀγαθῷ, et Polyb. II, 61, 6 τὸ δ' ἀκόλουθον καὶ τὸ τῆς ἱστορίας ἴδιον ἀφεῖλεν, τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἐπ' ἀγαθῷ μνήμην τῶν ἀξιολόγων προαιρέσεων et VI, 39, 2.

v. 9 sqq. μηδὲ τὰς ἀρετὰς εἰδότας ὅτι τῶν συνχρονούντων ποιητικῶν χ. ε.] quod hic de virtutibus idem de philosophia dicitur Wotke *Wien. Stud.* X p. 193 sent. 27 ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων μόλις τελειωθεῖσιν ὁ καρπὸς ἔρχεται, ἐπὶ δὲ φιλοσοφίας συντρέχει τῇ γνώσει τὸ τερπνόν. οὐ γὰρ μετὰ μάθησιν ἀπόλαυσις, ἀλλὰ ἅμα μάθησις καὶ ἀπόλαυσις, et de summo bono l. c. sent. 42 ὁ αὐτὸς χρόνος καὶ γενέσεως τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ καὶ ἀπολαύσεως (corr. Us., ἀπυλύσεως cod.). non prorsus idem sed simile est, quod dicit Epic. ep. III § 132 συμπεφύκασι γὰρ αἱ ἀρεταὶ τῷ ζῆν ἡδέως καὶ τὸ ζῆν ἡδέως τούτων ἐστὶν ἀχώριστον et paulo ante (etiam κυρ. δόξ V) οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως, ⟨οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως⟩ ἄνευ τοῦ ἡδέως; unde tamen aliquo modo cognosci potest virtutes, ut natura cum voluptate coniunctae sint, ita etiam eodem tempore atque illam existere.

fr. XXVII col. I v. 14 vix aliter suppleri potest atque ἐλ]πίς. Diogenes summum bonum quid sit secundum Epicurum enarrare videtur, quo etiam pertinet „τὸ πιστὸν ἔλπισμα", cfr. fr. 68 Us. τὸ γὰρ εὐσταθὲς σαρκὸς κατάστημα καὶ τὸ περὶ ταύτης πιστὸν ἔλπισμα τὴν ἀκροτάτην χαρὰν καὶ βεβαιοτάτην ἔχει τοῖς ἐπιλογίζεσθαι δυναμένοις et Wotke *Wien. Stud.* X p. 193 sent. 33 σαρκὸς φωνὴ τὸ μὴ πεινῆν . . . . . , ταῦτα γὰρ ἔχων τις καὶ ἐλπίζων ἕξειν κἂν Διὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας μαχέσαιτο.

col. II v. 1 μετ' ἐγλογῆς] τῶν ἡδέων, ut videtur. cfr. Us. fr. 515 ⟨ἡ ἀρετὴ⟩ περὶ τὴν ἐκλογήν ἐστι τῶν ἡδέων κατ' Ἐπίκουρον et Epic. ep. III 129 πᾶσα οὖν ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν ἔχειν οἰκείαν ἀγαθόν, οὐ πᾶσα μέντοι ⟨γ'⟩ αἱρετή.

v. 2 πλανωμένων παθῶν] cfr. fr. XXVI col. I v. 5 τοῦ πάθους . . . πλάνον.

v. 4 ὅπου, φημί, οὖν]. sic etiam Heb. et Kal. scribunt in contextu, sed aliud quoque proponunt ὅπου φημι οὖν sine interpunctione, quod ita explicant: *In den Fällen also, von denen ich spreche, ist sowohl* e. q. s. illud mihi magis verisimile esse videtur, et maxime Dielesii interpretationem probo *ubi igitur (hoc repeto) periculum magnum, ibi etiam lucrum (sc. magnum).* καὶ in sententia correlativa duplicatur etiam fr. LXIII col. II 1 sq.

v. 7 sqq. fugiendas esse rationes captiosas, quae ita efficiantur, ut vox ambigua nunc hoc nunc illo modo intellegatur. tales ratiunculas Stoicis (Chrysippo) vitio dant velut Galenus de Hipp. et Plat. p. 288 Müller τῶν σοφιστικῶν (λημμάτων), ἅπερ ἐν ὁμωνυμίαις τέ τισι καὶ τοῖς τῆς λέξεως σχήμασι μάλιστα συνίσταται, et p. 245, ubi exemplum affert eius modi rationis, et p. 237, 3 τὰ δὲ ὁμωνυμίαις τισὶν ἢ τοῖς τῆς λέξεως σχήμασι πεπανουργημένα σοφιστικά et p. 250, 8. itaque hoc loco Stoicos fortasse intellegit, qui captiosis rationibus (quas antea commemoravit) virtutes summum bonum esse efficiant. sed fieri etiam potest, ut iam longius disputatio progressa sit et Diogenes contra eos pugnet, qui voluptati maledicant, quasi Epicurei libidinosas voluptates summum bonum esse arbitrentur. (tum ὀνομάτων κοινότης (v. 11) voci ἡδονὴ inest.) quae crimina iam Epicurus repellit ep. III § 131 (Us. p. 64, 8) ὅταν οὖν λέγωμεν ἡδον ἡντέλος ὑπάρχειν, οὐ τὰς τῶν ἀσώτων ἡδονὰς καὶ τὰς ἐν ἀπολαύσει κειμένας λέγομεν, ὥς τινες ἀγνοοῦντες καὶ οὐχ ὁμολογοῦντες ἢ κακῶς ἐκδεχόμενοι νομίζουσιν, ἀλλὰ τὸ μήτε ἀλγεῖν κατὰ σῶμα μήτε ταράττεσθαι τὴν ψυχήν. atque hoc magis crediderim; itaque proximum fragmentum huc rettuli.

v. 10 προπηλακιστὴς apud Hesychium sub voce προπηλακισμός explicatur (vox ipsa προπηλακιστὴς omissa est, ut vidit Heinsius) φιλόνεικος, κολακευτής, ὑβριστικός, ἄδικος. alibi vox exstare non videtur.

fr. XXVIII col. I et II agitur de rebus eligendis et fugiendis. nec enim semper secundum Epicurum voluptates eligendae et molestiae fugiendae sunt (cfr. Ep. ep. III § 129). hoc loco de molestiis agitur et explicatur, saepe molestiarum fructus post longum demum tempus capi posse (semper igitur τὴν ἡδονὴν τὸ τέλος esse).

fr. XXIX col. I modo incohavit scriptor secundum caput disputationis (si fr. XXVIII huic recte antepositum est, illo fr. col. II v. 10). postquam priore capite exposuit voluptatem summum bonum esse, nunc demonstrare studet, quomodo vitam voluptatum plenam assequamur.

v. 4 ἐν τοῖς καταστήμασι καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν] Epicurus voluptates dividit in ἡδονὴν καταστηματικὴν et τὴν ἐν κινήσει, cfr. Us. fr. 1 et 2, fr. 408 sqq. et 416 sqq. ἡδοναὶ καταστηματικαὶ secundum Epicurum sunt ἀταραξία et ἀπονία, i. e. tranquillus status animi et corporis (fr. 2 et 450), quibus opponuntur eae quae motu aliquo animi sive corporis efficiantur (ἡδοναὶ κινητικαί). Diogenem quoque videmus, cum περὶ καταστημάτων agat, de semovendis affectibus loqui (quibus semotis ἡδονὴ καταστηματική, i. e. ἀταραξία efficitur). neque tamen quid sit ἡδονὴ καταστηματικὴ eum recte intellexisse ex eo apparet,

quod τοῖς καταστήμασι opponit τὰς πράξεις (v. 4—6). nam si dicit se quaerere quomodo vita nostra et in his et in illis beata fiat, dubium non est, quin καταστήματα et πράξεις ad otia et negotia, qualia in vita hominum exstant, referat, non ad statum et motum animi et corporis, unde revera ambae illae voluptates nomen acceperunt.

v. 9 ἐκεῖνο τηροῦντες τὸ δή ὅτι] i. e. tenentes decretum illud magistri. De re cfr. Cic. de fin. I 11, 37 *in omni re doloris amotio successionem efficit voluptatis* et postea *non placuit Epicuro medium esse quiddam inter dolorem et voluptatem.*

v. 12 τὰ ἥδοντα] cfr. Praef. p. XXXIII. vox apud Epicurum ipsum nondum invenitur.

v. 13 ἀντιπαρέρχεται] *in dolorum locum succedunt voluptates.* vox ἀντιπαρέρχεσθαι hanc vim alibi habere non videtur.

v. 14 sqq. τὰ οὖν ὀχλοῦντα τὴν ψυχὴν τίνα ἐστίν; φόβοι . . . ὁ μὲν ἐκ θεῶν, ὁ δ' ἀπὸ θανάτου, ὁ δ' ἀπ' ἀλγηδόνων, ἐπιθυμία. cfr. qui a Torquato Epicureo apud Ciceronem de fin. I 18, 59 enumerentur morbi animi: cupiditates immensae, aegritudines hominum non intellegentium nihil dolendum esse animo, quod sit a dolore corporis praesenti futurove seiunctum (= φόβος ἀπ' ἀλγηδόνων), timor mortis, superstitio. prorsus eandem partitionem molestiarum animi habes etiam Epic. κυρ. δόξ. X εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας τούς τε περὶ μετεώρων καὶ θανάτου καὶ ἀλγηδόνων, ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν, οὐκ ἄν ποτε εἴχομεν ὅτι ἐμεμψάμεθα αὐτοῖς. cfr. etiam Vol. Herc. coll. I tom. III col. XXIV 3 sqq. κα[ὶ] πάλ[ι]ν ἐκστατ[ι]κ[ὴ] [φ]ρίκη θεῶν [κ]αὶ θανάτου καὶ [ἀλ]γηδόνων καὶ τῶν ταύτας παρασκευάζειν δοξαμένων. etiam apud Porphyr. ad Marc. 29 p. 293, 4 ed. Nauck² (Us. fr. 485) hanc effectuum enumerationem habes bipertitam ἢ γὰρ διὰ φόβον τις κακοδαιμονεῖ ἢ δι' ἀόριστον καὶ κενὴν ἐπιθυμίαν.

Sequentis disputationis pleraque perierunt, sed verisimile est scriptorem de metu deorum talia dixisse qualia Epicurus κυρ. δόξ. 1 et alibi, deos neque mundum administrare neque omnino homines curare, cum minime debeat putari eos πράγματα ἔχειν; de metu mortis talia qualia inveniuntur κυρ. δόξ. 2, de metu dolorum qualia κυρ. δόξ. 4, de cupiditatibus qualia κυρ. δόξ. 3, 30 alibi.

col. II v. 9 αὗται] scil. φόβοι καὶ ἐπιθυμία.

fr. XXX agitur de metu deorum. duo genera metus discernuntur, metus explanatus (τετρανωμένος), quo affecti sumus, si rem ipsam et causam, cur eam timeamus, plane cognovimus, et metus non explanatus (ἀτράνωτος), qui ille esse vi-

detur, quo affecti sumus, si neque rem ipsam neque causam, cur eam timeamus, satis cognitam habemus.

v. 3 de τρανόω (cfr. fr. XXI col. I v. 9) videatur Praef. p. XXXVI.

v. 10 de metu inani, qui oritur, si quid ratione non cognitum est, cfr. Epic. ep. I 81, qui eadem de re, de metu deorum et mortis haec dicit ἐπὶ δὲ τούτοις ..... ἐκεῖνο δεῖ κατανοεῖν, ὅτι τάραχος ὁ κυριώτατος....γίνεται ἐν τῷ ταῦτα μακάριά τε δοξάζειν καὶ ἄφθαρτα καὶ ὑπεναντίας ἔχειν τούτῳ βουλήσεις ....., καὶ ἐν τῷ αἰώνιόν τι δεινὸν ἀεὶ προσδοκᾶν .... κατὰ τοὺς μύθους εἴτε καὶ αὐτὴν ἀναισθησίαν τὴν ἐν τῷ τεθνάναι φοβουμένους ...., καὶ ἐν τῷ μὴ δόξαις ταῦτα πάσχειν ἀλλ' ἀλόγῳ γέ τινι παραστάσει. cfr. etiam Lucretii notissimos versus l. II v. 55 sqq. de vano motu puerorum.

v. 11 sqq. mens versatur ad aliam aliquam naturam (scil. atque ignem), quae non ἐκ φανεροῦ est, sed ἐνδεδυμένη; quam cum mens illustrare non possit, metu afficimur, cfr. Lucr. I 151 sqq. ὑποφωτίζειν *paulum illustrare*, alibi exstare non videtur.

fr. XXXI cum metu deorum arte coniunctus est metus fati. itaque ne fatum quidem esse probare studet scriptor (cfr. fr. XXXIII), et cum fatum esse ex divinatione Stoici efficiant (cfr. fr. XXXIII col. II 1), nunc, ut fatum tollat, etiam divinationem nullam esse ostendit.

col. I v. 3 sqq. ad rem cfr. Diog. Laert. X 135 (Us. fr. 27) μαντικὴ οὖσα ἀνύπαρκτος, εἰ καὶ ὑπαρκτή, οὐδὲν παρ' ἡμᾶς ἡγητέα τὰ γινόμενα et fr. 395.

v. 10 fortasse scriptor divinationem definivit (ὁρίζομαι), ut Chrysippi definitionem legimus apud Cic. de divin. II 63, 130.

fr. XXXIII col. I sensum quidem et constructionem quin recte intellexerim non dubito, quamvis de singulis verbis dubitari possit. dicit scriptor, quod antea de divinatione dictum sit qui non credat, illum adiuvari non posse, sed semper eum in errore mansurum esse; qui autem credat illud, eum etiam omnia illa quae de necessitate dicantur valde dubia et incerta iudicaturum esse; nam argumentis, quibus divinatio efficiatur, et ipsa divinatione sublatis nihil aliud relinqui, quo necessitatem esse probari possit.

v. 9 ἄστατα] *dubia* cfr. fr. XVIII col. I v. 2/3.

col. III v. 3 sqq. de Democriti sententia cfr. Diels *Vors.* p. 301 fr. 66—68.

v. 10 ἔνθεν δὲ φαίνεσθαι κατηνανκασμένως πάντα κεινεῖσθαι] sententia tota sic intellegenda est: si quis Democritum secutus atomis nullum inesse liberum motum dicat, inde autem apparere omnia (non omnia atoma, sed omnia quae fiant) necessi-

tate moveri, contra illum dicamus...... quod coniectum est ab Austriacis ἔνερθεν δὲ φαίνεσθαι κατηνανκασμένως πάντα κεινεῖσθαι vix rectum esse potest, quod, quamvis dubium sit qualem motum atomi Democriti per se habeant, id quidem certum est, omnes atomos sursum ferri eum non putavisse. accedit, quod sententia antecedenti Diogenes adversarium fingit dicentem, atomis liberum motum non inesse propter collisionem, i. e. quod atomi inter se collisae certam in viam trudantur, dum iterum ad alias allidantur, iterumque aliam viam facere cogantur. hac igitur in re si cernitur necessitas, quomodo sententia proxima dici potest omnia necessitate ἔνερθεν κεινεῖσθαι, et quomodo nova haec affirmatio priori voce δέ opponi potest?

col. III v. 3—7 cfr. Cic. de nat. deor. I 25, 69 (Us. fr. 281 p. 201, 15) *Epicurus invenit quomodo necessitatem effugeret, quod videlicet Democritum fugerat: ait atomum, cum pondere et gravitate derecto deorsus feratur, declinare paullulum.* sola declinatione atomorum liberam voluntatem servari dicit Lucr. II 251—293.

v. 8 quomodo Epicurus declinationem atomorum ex eis rebus quae oculis videntur probaverit, nescimus (nisi forte ex ipsa libera voluntate, quam animalibus inesse apparet cfr. Lucr. l. c.).

v. 10—14 cfr. Us. fr. 378 καίτοι ὁ μὲν Ἐπίκουρος ἀμῶς γέ πως στρέφεται καὶ φιλοτεχνεῖ τῆς ἀιδίου κινήσεως μηχανώμενος ἐλευθερῶσαι καὶ ἀπολῦσαι τὸ ἑκούσιον ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλιπεῖν ἀνέγκλητον τὴν κακίαν.

fr. XXXIV intramus in caput de metu mortis. pugnat scriptor contra eos qui animam post mortem permanere putant et hic maxime contra eos, quibus ex alio in aliud corpus transmigrare animam placet, Pythagoram et (fr. XXXV) Empedoclem.

fr. XXXV col. I, II sententiam hanc esse puto: scriptor refutat Empedoclis sententiam, qui animas ex alio in aliud animal transire docet, cum dicit animas, si ex alio in aliud animal transeant, necesse esse etiam per se solas vivere posse; eo enim ipso tempore, cum transeant, eas corpore solutas per se solas vivere. nam si Empedocles iis illo transeundi tempore animalis naturam non attribuat, rem eius (Empedoclis) etiam peius se habere (v. 1—6. fortasse iam antea accuratius hac de re locutus est). sin autem animae quolibet modo animalis naturam sine corpore habent — nam aliquo modo eas illam naturam habere necesse est —, cur Empedoclem tum animas ex alio in aliud animal transducere? (v. 6—14). aut enim

(col. II v. 4—14) simpliciter animas per se solas immortales reddere oportere transitiones illas praetermittentem, ... aut (si immortales per se ipsas non reddantur) ne transitiones quidem illas credi posse (quod supra probatum est), immo potius tum animas post mortem statim interire credendum esse. — tota igitur oratio Diogenis illuc pertinet: transitiones ut efficiat Empedocles animas necesse est per se ipsas vivere posse concedat (nam, si quidem transeunt, eo ipso tempore, cum transeunt, nimirum per se vivunt); sin autem per se ipsas vivere possunt, supervacaneae sunt illae transitiones multoque simplicius animas per se ipsas immortales redderet.

v. 8 ἑαυτῷ pro σεαυτῷ, quod nihil habet offensionis, his tamen in fragmentis non nisi hic invenitur, siquidem recte verba suppleta sunt.

col. II v. 4—14 unam in sententiam verba comprehendi. *aut enim animas per se solas immortales te reddere oportet, aut si transitiones illas nobis narrabis, tibi quidem non credemus (immo potius eas si per se manere non possunt, post mortem interire arbitrabimur).*

v. 9—12 ἵνα σου τὸ πανέσχατον σενμότερον ὑπῆρχε ⟦τὸ⟧ ψεῦσμα] *ut postremum mendacium tuum honestius esset.* hoc postremum mendacium est placitum illud Empedoclis, animas ab infimis animalibus ad superiora gradatim ascendentes postremo ad deos pervenire, quod ipsum suo exitio quasi in deorum coetum sublatum confirmasse fabula erat. itaque talia iam antea col. II v. 1—3 posita fuisse verisimile est. Empedoclem autem irridens scriptor dicit hoc mendacium honestum etiam honestius esse, si omnino animas per se immortales redderet. an ὑπήρχετο scribendum est? *ut mendacium tuum postremum honestius initium habiturus esset.*

fr. XXXVI col. I sqq. adhuc de anima agitur post mortem non permanente; refelluntur Stoici inde a v. 13.

col. I ostendi videtur animam sine corpore per se (μονουμένη) exstare non posse. cfr. Ep. ep. I 65 (Us. p. 21, 8 sqq.) et Lucr. III v. 434—444, 565—579.

col. II v. 2—12 Chrysippi sententia est, cfr. Diog. Laert. VII 157, Arium Didymum Doxogr. p. 471, 18 sqq. Diels τὴν δὲ ψυχὴν γενητὴν καὶ φθαρτὴν λέγουσιν (sc. οἱ Στωικοί). οὐκ εὐθὺς δὲ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσαν φθείρεσθαι, ἀλλ' ἐπιμένειν τινας χρόνους καθ' ἑαυτήν· τὴν μὲν τῶν σπουδαίων μέχρι τῆς εἰς πῦρ ἀναλύσεως τῶν πάντων, τὴν δὲ τῶν ἀφρόνων πρὸς ποσούς τινας χρόνους. τὸ δὲ διαμένειν τὰς ψυχὰς οὕτως λέγουσιν, ὅτι διαμένομεν ἡμεῖς ψυχαὶ γενόμενοι τοῦ σώματος χωρισθέντες καὶ εἰς ἐλάττω μεταβαλόντες οὐσίαν τὴν τῆς ψυχῆς, τὰς δὲ τῶν ἀφρόνων καὶ ἀλόγων ζῴων ψυχὰς συναπόλλυσθαι τοῖς σώμασι.

col. III v. 5 κἂν τῷ λογισμῷ διαφέρωσι] scilicet οἱ μὴ σοφοί. *neque tum, si prudentia excellunt, eandem mortalitatem habent.* certum enim finem constituunt Stoici inter sapientes et stultos atque hominem quamvis prudentem nisi sapiens sit, stultum esse dicunt.

v. 9 sqq. supplementa a viris doctis proposita non probo, cum illa quidem non solum contra Stoicos sed contra omnes, qui animam non cum corpore interire censeant, dici possint, et nimirum iam antea dicta sint (nam non contra Stoicos primos pugnat scriptor); cfr. etiam reliquias primae columnae. multo magis mihi videtur dixisse scriptor, audacis esse animas si quis semel in perpetuum permanere non posse sine corpore concedat, tamen per tempus aliquod corpori superstites esse perseverare.

fr. XXXVII ad quaestionem de mortalitate animae pertinere videtur.

fr. XXXVIII iam finitum est caput de tollendis affectibus (metu deorum, mortis, doloris, cupiditatibus) et nunc in universum de illis loquitur scriptor. omnes affectus parvi oriuntur sed crescunt ad immensam magnitudinem (usque ad col. I 7). tum demonstrat animae affectibus corporis affectus valde superari. — (Heb. et Kal. hoc fragmentum et proximum ad metum doloris pertinere volunt [p. 351]. quos ne sequamur, impedimur col. III v. 7 ἢ [δι' ἀνάν]κην ἢ δι' ἡδονήν, unde vides non de doloribus tantum agi, et col. I v. 1 et 11 παθῶν (non ἀλγηδόνων), col. III 8 πάθει; quod autem col. II v. 11 de doloribus solis loquitur, monendum est, eum ibi exemplum afferre, et ad hoc exemplum dolores multo aptiores esse quam voluptates. praeterea quae initio primae columnae de augescentibus affectibus dicuntur, multo magis ad cupiditates quadrant quam ad metum doloris).

col. I v. 1—7 cfr. Philodemum περὶ ὀργῆς p. 54 Gomperz de ira locutum καὶ καταρχόμενον ἀπ' ἐλαχίστου μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων ἐξοκέλλειν ποιεῖ.

v. 8 sqq. cfr. Us. fr. 452. contraria docent Cyrenaici.

v. 13 ὑφ' ἕνα καιρόν cfr. Praef. p. XLII.

col. II v. 6 τὸ ζῆν ἀναιρεῖσθαι]. cfr. Epic. Us. fr. 448 Ὁ γὰρ πόνος ὁ ὑπερβάλλων συνάψει θανάτῳ. Multo igitur facilius et animi et corporis dolores simul urgentes hominem occident.

col. III v. 10 qualia haec sint, e quibus sapiens praestantiam animi affectuum cognoscat, ex Us. fr. 452 colligi potest. corpus enim praesentia solum sentit, animus et praesentia et praeterita et futura. cfr. et Cic. de fin. I 17, 55; Tusc. V 33, 96.

v. 10 ἀποδεδωκέναι de perfecti usu cfr. Praef. p. XLIII.

fr. XXXIX ad eundem locum de praestantia animi affectuum pertinere videtur. exponitur animam magis causam esse

vitae quam corpus. inde postea effectum esse verisimile est, etiam affectus animi multo maioris esse momenti quam corporis (sic iam Usener).

col. I v. 2—5. Hac enim in re Epicurus dissentit a Democrito, qui corporis atomis singulis singulas animae adiunctas esse voluit, eundem igitur numerum harum et illarum esse putavit. cfr. Lucr. III 370—395.

v. 5 cfr. Diog. Laert. X § 67 (Us. p. 21 scholion) .... καὶ τὸ μέν τι ἄλογον αὐτῆς (ψυχῆς), ὃ τῷ λοιπῷ παρεσπάρθαι σώματι· τὸ δὲ λογικὸν ἐν τῷ θώρακι....; cfr. Lucr. III 136 sqq.

v. 8—10 διέζωσεν καὶ ἀντέδησε δεζμουμένη] *constringitur a corpore, rursusque corpus constringit.* similiter Lucr. III 323 ***haec igitur natura*** (sc. anima) ***tenetur corpore ab omni, ipsaque corporis est custos et causa salutis.*** de tempore cfr. Praef. p. XLIV.

v. 12 ἄπλατον γάλα] de voce ἄπλατος (= ἄπλετος) cfr. Praef. p. XXXVII.

v. 13 sqq. toti huic loco similis est locus qui legitur apud Epic. ep. I 65, ubi animae tantum, non corpori sensum innatum esse probatur, et Lucr. v. 396—416, quibus animum maioris momenti esse quam animam ad servandam vitam docetur. sed confitendum est, ea quae legimus de membris abscissis et talibus rebus ad illas Epicuri et Lucretii argumentationes multo aptius afferri quam ad hanc. nam si dicitur, corpore debilitato vel mutilato tamen animam sensum retinere, sed anima expulsa corpus numquam sentire quamvis integrum sit, hac quidem ex re concludi potest, animam solam sensus causam esse, corpusque si sentiat praesente anima, sensum ab illa tantum mutuum habere. Lucretius quoque iure dicere potest, animae quidem magnam partem hominem perdere, cum membra perdat (nam animae semina per totum corpus distributa sunt), neque tamen mori, si modo animus in pectore remaneat, at contra animo interempto etiam animam perire, atque iure ex eo colligere potest, animum ad vitam *dominantiorem* esse quam animam. sed quid hoc est, quod Diogenes dicit, debilitato vel obtruncato corpore homines non mori, cum anima remaneat, anima autem fugiente mori eos quamvis integrum sit corpus, et inde cognosci posse quam multo maioris ponderis ad vitam servandam sit anima corpore? sanum quidem argumentum non est. eodem iure dicere potuit hominem obtruncato corpore tamen vivere, cum vita remaneret. nam si quis quaesivisset Diogenem, unde cognosceret, num perditis membris anima in corpore permaneret, non dubito, quin responsurus fuerit „quia vivit homo". Epicuri argumentatio stolide mutilata est.

col. III v. 9 αὐτοῦ] i. e. τοῦ Ζῆν. construe τοσοῦτον τὸ ψυχικὸν μέρος ἡμῶν αὐτοῦ (τοῦ Ζῆν) βασιλεύει. dubito an recte

conferatur Lucr. III 95 *in quo* (animo scilicet) *consilium vitae regimenque locatum est.* et v. 396/97 *et magis est animus vitai claustra coercens et dominantior ad vitam quam vis animai.* v. 5 ἀκηρα]σία cfr. Praef. p. XXXII.

col. IV v. 8 πῆγμα] cfr. col. I v. 11. sed valde dubium est supplementum.

fr. XL si recte suppletum est, ad hanc disputationem de praestantia animi affectuum referendum est. — secundi capitis, quo περὶ πράξεων agebatur (cfr. fr. XXIX) nullum fragmentum servatum est.

fr. LVI prorsus eadem sententia erat Democriti. cfr. Senec. de ira III 6, 4 (fr. 3 Democriti Diels) *proderit nobis illud Democriti salutare praeceptum quo monstratur tranquillitas, si neque privatim neque publice multa aut maiora viribus nostris egerimus.* sed Epicuri quoque similiter dicta novimus; cfr. Wotke l. c. sent. 21 οὐ βιαστέον τὴν φύσιν ἀλλὰ πειστέον, et Ep. ep. II 86 μήτε τὸ ἀδύνατον καὶ παραβιάζεσθαι et κυρ. δόξ. XXI οὐδὲν προσδεῖται πραγμάτων ἀγῶνας κεκτημένων; Diogenes Epicureus apud Stob. flor. IX 49 οὐδὲν ὑπὲρ τὴν δύναμιν πράττων.

v. 3 πράσσειν. non Attice dictum; cfr. Us. fr. 471 (p. 301, 14) πυρέσσοντες (sic traditum est); fr. 62 (p. 118, 19) συνουσίη, fr. 182 (p. 156, 17) κυθριδίου.

fr. LVII v. 2 ἡ διάθεσις magni momenti est ad beatam vitam parandam. cfr. Us. fr. 548 τὸ εὔδαιμον καὶ μακάριον οὐ χρημάτων πλῆθος οὐδὲ πραγμάτων ὄγκος οὐδ' ἀρχαί τινες ἔχουσιν οὐδὲ δυνάμεις ἀλλ' ἀλυπία καὶ πραότης παθῶν καὶ διάθεσις ψυχῆς τὸ κατὰ φύσιν ὁρίζουσα. cfr. fr. LIX 9.

v. 4 χαλεπὸν στρατεία. orationis forma similis est in Us. fr. 213 ἡδὺ ἡ φίλου μνήμη τεθνηκότος et Wotke l. c. sent. 9 κακὸν ἀνάγκη, ἀλλ' οὐδεμία ἀνάγκη ζῆν μετὰ ἀνάγκης. ad rem cfr. Plut. de occ. viv. cap. III p. 1128 F Ἐπαμεινώνδᾳ λέγεις 'μὴ στρατήγει'.

v. 6 cfr. Us. fr. 565 (Diog. Laert. X 118) οὐδὲ ῥητορεῦσαι καλῶς (Ἐπικούρῳ δοκεῖ).

v. 7 ταραχῆς γέμον. similiter loquitur Epicurus etiam κυρ. δόξ XVII ὁ δίκαιος ἀταρακτότατος, ὁ δ' ἄδικος πλείστης ταραχῆς γέμων.

v. 8 εἰ πεῖσαι δύναται.] i. e. eloquens homo agitatur et sollicitudine vexatur, num persuadere possit, num efficiat quod vult. ultima sententia et ad militiam et ad eloquentiam pertinet. (aliter Heb. et. Kal. sententiam intellegere videntur.)

fr. LVIII ad rem cfr. κυρ. δόξ IV οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν συνεχῶς ἐν τῇ σαρκί, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄκρον τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρεστι, τὸ δὲ μέσον κτλ., et Ep. ep. III 133 .... τὸ δὲ τῶν

κακῶν (πέρας) .... ἢ χρόνους ἢ πόνους ἔχει βραχεῖς; cfr. etiam Senec. dial. I 6, 6 *contemnite dolorem: aut solvetur aut solvet*, ep. 78 § 7 et 17, Wotke l. c. s. 4, Us. fr. 446 sqq.

v. 7/8 ὑφαίρεσιν λαμβάνειν. talibus locutionibus libenter Epicurus utitur, ut λύσιν λαμβάνειν, ταραχὴν λαμβ., σύγχυσιν λαμβ., κινήσεις λαμβ. aliis.

fr. LIX v. 1—4. cupiditatum haec duo genera (φυσικαὶ καὶ κεναί) habes apud Ep. ep. III 127 (tria autem κυρ. δόξ. XXIX φυσικαὶ καὶ ἀναγκαῖαι, φυσικαὶ μὲν οὐκ ἀναγκαῖαι δέ, οὔτε φυσικαὶ οὔτε ἀναγκαῖαι), naturales autem cupiditates iterum dividuntur in necessarias et tantum physicas (i. e. non necessarias). — antecedit fortasse δεῖ κατανοῆ]σαι.

v. 9 διαθέσεις cfr. ad fr. LVII v. 2.

fr. LX exemplum vasis etiam apud Lucr. III 936 sqq., 1003 sqq., VI 16. semper homo vel animus eius cum vase comparatur. sic hic quoque supplevi. contra περιρεῖν ἔξωθεν nisi de humore superfluente dici non posse videtur. — v. 4 ἀμφότερα] scilicet ὁ παρὰ τὴν φύσιν πλοῦτος et ὕδωρ. ad sententiam v. 1—6 cfr. κυρ. δόξ. XV ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος καὶ ὥρισται καὶ εὐπόριστός ἐστιν· ὁ δὲ τῶν κενῶν δοξῶν εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει.

v. 9/10 ἥδεσθαι καθαρώτερον] ἡδονὴ ἀκάθαρτος legitur Us. fr. 416 (p. 356, 25) cfr. Cic. de fin. I § 58 *liquidae voluptatis et liberae*, Lucr. III 40 *voluptatem liquidam puramque*. imprimis autem tam ad hunc dicendi morem quam ad totam sententiam conferendum est quod legitur Vol. Herc. coll. I tom III col. XV 37 sqq. τοῦτο γὰρ δεῖται ποιεῖν τὴν χρείαν ἄλυπον, καὶ τὸ διὰ ταύτης τέρπον ἀκέραιον, τὸ μὴ προσεῖναι τῇ πλούτου κτήσει τοῖς σοφοῖς φροντίδα βαρεῖαν, πῶς δυνήσεται σῴζεσθαι.

fr. LXI v. 8 sqq. Heb. et Kal. ita supplent, ut hominibus in ipso dolore ingemescentibus opponantur ei, qui dolore iam remoto postea queruntur et lamentantur. talem significationem vox ἐπιθρηνεῖν quamquam habere postest, tamen probabilius esse mihi videtur, gemitui (v. 2) hic opponi luctum et lamentationem, quae in ipso dolore fiunt. Quae etiam apud Ciceronem Tusc. II § 55 gemitui opposita esse videmus: *ingemescere nonnumquam viro concessum est, idque raro, eiulatus ne mulieri quidem* (cfr. § 57).

fr. LXII hoc fragmentum, cui simile est fr. II col V et fr. XXIV col. I et II, ex novae scriptorum seriei praefatione esse puto, qua scriptor rationem reddat, cur haec prioribus scriptis addat (cfr. Praef. p. XVIII).

v. 1 antecedit fortasse πρὸς τοὺς φρονίμους τῶν εἰς τόπους τού]τους κτλ.

7*

v. 9 tale quid secutum esse puto ὅτι τῇ γνώσει τῶν..... [λείαν ὠφεληθήσεσθε, καὶ ἄλλα μου γεγραμμένα προσθήσω].

fr. LXIII col. I species hominum absentium maximum excitant metum, quia quomodo fiant ab hominibus explicari non potest. contra praesentium hominum species ne minimo quidem metu afficiunt. quamquam, si recte earum naturam perspicias, prorsus eodem modo fiunt et hae et illae. — cur talia in hac columna supplenda sint, ex adnotationibus insequentibus cognosces.

col. II locus obscuritatem quandam habet, quam Usener et editores Austriaci mutato vel addito verbo tollere conati sunt. ac primum videndum est, de qua re agatur. quaeritur subiectum generis feminini verborum ἔχουσι et ὑφειστήκεσαν. quod vix dubium est quin idem significare debeat atque φάζματα (col. III v. 2/3). supplevi igitur in prima columna φαντασίαι. idem Usener censet, cum in adnot. p. 427 proponit (col. I v. 9) [αἱ δὲ τῶν φασμάτων] διαθέ[σεις καὶ ἰδέαι ἄν]τικρυς κτλ. quae autem Heb. et Kal. supplent [αἱ ψυχικαὶ] διαθέ[σεις] quomodo cum sequentibus congruant non intellego. has autem notiones idem valere dicit scriptor, si ad absentes res (vel homines) quod si ad praesentes pertineant (v. 1—3). quod ut demonstret, dicit notiones non posse manu comprehendi (ἁπταὶ οὐκ οὖσαι), sed animo vel ratione (διανοηταί). adhuc res perspicua est. admonendum est tantum, secundum Epicurum homines ut oculis videant ita et animo notiones quaslibet comprehendere per simulacra a rebus affluentia (cfr. Ep. ep. I 49 ἐπεισιόντος τινὸς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν τὰς μορφὰς ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ διανοεῖσθαι). plane igitur rem intellegeremus, si notiones, quippe quae per simulacra in animum affluentia et manu non comprehensibilia efficiantur, eandem vim habere diceret, si ab absentibus hominibus ex magno intervallo atque si a praesentibus ex propinquo venirent. legimus autem sequentibus versibus τὴν αὐτὴν ὅσον ἐφ' ἑαυταῖς ἔχουσι δύναμιν πρὸς τοὺς παρόντας τῇ ὅτε καὶ παρόντων ἐκείνων ὑφειστήκεσαν. qua re nunc paulisper omissa primum ea contemplemur, quae ab Usenero et editoribus Austriacis temptata sunt. ac primum quod Usener conicit τὴν αὐτὴν ... ἔχουσι δύναμιν πρὸς τοὺς ἀπόντας (sive μὴ παρόντας) τῇ ὅτε καὶ παρόντων ἐκείνων ὑφειστήκεσαν melius esse videtur quam quod illi praebent τὴν αὐτὴν .... ἔχουσι δύναμιν πρὸς τοὺς παρόντας τῇ ὅτε καὶ μὴ παρόντων ἐκείνων ὑφειστήκεσαν. neque enim probatur, praesentium hominum notiones idem valere atque absentium, sed absentium idem atque praesentium. sed Useneri quoque mutatio placere non potest. quid enim est, notiones eandem vim habere πρὸς τοὺς ἀπόντας τῇ ὅτε καὶ παρόντων ἐκείνων ὑφει-

στήκεσαν? aliud esset, si diceretur τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν αἱ φαντασίαι τῶν ἀπόντων τῇ ὅτε καὶ παρόντων ἐκ. ὑφ., quamquam hoc quoque simplicius et aptius sic dici potest τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν αἱ φαντασίαι τῶν ἀπόντων καὶ τῶν παρόντων. sed verba πρὸς τοὺς ἀπόντας sequenti sententiae omnino opponi non possunt, cum, si Usenerum sequimur, illic quidem de ea vi quam habeant notiones a praesentibus effectae, hic autem non de ea vi, quam notiones ab absentibus effectae habeant, loquatur scriptor, sed de ea, quam habeant in absentes (πρὸς τοὺς [ἀπ]όντας). non igitur fieri potest, ut hic eodem modo oppositos esse putemus absentes et praesentes atque v. 1—3. itaque videamus, num nullo verbo mutato sententia intellegi possit. atque hoc quidem primum apparere mihi videtur verbis (v. 3) ἅπται οὐκ οὖσαι et (v. 6) ἔχουσι audienda esse non omnino αἱ φαντασίαι (i. e. omnes notiones), sed αἱ φαντασίαι τῶν παρόντων. si enim scriptor dixisset v. 1 (αἱ φαντασίαι) εἰσὶν αὗται καὶ μὴ παρόντων καὶ παρόντων (eaedem sint et absentium et praesentium notiones), vocibus οὖσαι et ἔχουσι audienda esset αἱ φαντασίαι, sed cum de absentium tantum notionibus loquatur (nam αἱ φαντασίαι τῶν μὴ παρόντων subiectum est sententiae, et dicitur has tales esse quales praesentium, non easdem esse has et illas) fieri non potest, ut proximae sententiae verbo ἔχουσι in universum omnes notiones audiantur, nisi aperte dicatur πᾶσαι γὰρ φαντασίαι ἅπται οὐκ οὖσαι κτλ., sed subiectum idem esse necesse est atque antecedentis sententiae. quod si tenemus, tota sententia perspicua fit. ἅπται γὰρ οὐκ οὖσαι (αἱ φαντασίαι τῶν ἀπόντων) τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν.....τῇ ὅτε καὶ παρόντων ἐκείνων ὑφειστήκεσαν, i. e. *eandem vim habent notiones absentium atque tum, cum quondam antea illis praesentibus subsisterent* (sc. animo). propriam habet significationem vox ὑφειστήκεσαν „*als sie (dem Geiste) untergetreten waren*". κατὰ παραστάσεις εἰδώλων somnia fieri dicit Democritus (Democriti fr. 163 Diels). praesentes autem illi v. 7, πρὸς οὓς αἱ φαντασίαι τῶν ἀπόντων τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχουσι, non alii esse possunt nisi ii, quibus absentium notiones suboriuntur; praesentes autem dicuntur prolepsi quadam, cum absentibus, quorum accipiunt notiones, opponantur. *notiones absentium eandem vim habent in praesentes, atque tum, cum illis quoque* (καὶ) *praesentibus animo eorum substiterunt.* cfr. fr. XVIII col. II v. 5 ἐναρθρότερος δ' οὗτος ἐγείνετο διὰ τὸ ἐν ἀμφοῖν ἡμεῖν παροῦσι στρέφεσθαι. (non dicit συνοῦσι, sed παροῦσι, quia de Antipatro non praesente cogitat, de quo postea col. III v. 3 loquitur.)

col. II v. 1—2 τοιαῦται καὶ μὴ παρόντων οἷαι καὶ παρόντων] καὶ abundat, cfr. fr. XXVII col. II v. 5.

col. III v. 4—10 supplementa satis certa esse videntur.

versus 1—3 ita supplevi ut, sicut postulatur, oppositi sint sequentibus versibus. matrem opinor nocturnis somniis, quibus filium videre putabat, sollicitatam et filio aliquid accidisse ratam consolatur Diogenes, cum primum tales species absentium nihili faciendas esse ostendat (usque ad col. III v. 3), deinde exponat, e contrario se maximis bonis philosophia praebitis frui (col. III v. 3 usque ad proximi fragmenti col. I v. 10).

col. IV v. 1 ἡμεῖν τάδ', οἷα scripsi, sed dubitans. *non parva nobis contingunt haec, quippe qualia nos cum dis adaequent.* melius diceret ⟨τοιαῦ⟩τα δ', quae fortasse culpa lapicidae truncata sunt.

v. 3 homines deorum beatitudinem assequi posse saepius Epicurus dixit, velut fr. 602 ἔλεγεν ('Επίκουρος) ἑτοίμως ἔχειν καὶ τῷ Διὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας διαγωνίζεσθαι μᾶζαν ἔχων καὶ ὕδωρ et Epic. ep. III 135.

v. 4 aeternitatem nihil afferre ad beatam vitam dicit Epicurus apud Cic. de fin. II 27, 87 *negat Epicurus ne diuturnitatem quidem temporis ad beate vivendum aliquid afferre, nec minorem voluptatem percipi in brevitate temporis quam si illa sit sempiterna.* cfr. Cic. l. c. I 19 § 62/63, κυρ. δόξ. XIX, XX.

fr. LXIV col. I cum prioris fragmenti columna quarta arte coniuncta est. „cum vivimus", inquit, „aeque atque dei laetamur, cum mortui sumus, omni sensu caremus, itaque nos voluptates vitae amisisse non sentimus." quo probatum est, quod fr. LXIII col. IV dicitur, mortalitatem nos minime impedire, quominus deorum beatitudinem adaequemus.

vv. 1—5 quin ita intellegendi sint, ut modo dixi, vix dubium esse potest. conferendus est ex compluribus similibus locis imprimis Pseudoplat. Axioch. p. 669 D sqq. (toti huic libello multa insunt Epicurea): ('Αξίοχος)....ἐμὲ δὲ ἡ στέρησις τῶν ἀγαθῶν τοῦ ζῆν λυπεῖ ..... Σωκράτης· Συνάπτεις γάρ, ὦ 'Αξίοχε, ἀνεπιλογίστως τῇ στερήσει τῶν ἀγαθῶν ἀντεισάγων κακῶν αἴσθησιν, ἐκλαθόμενος ὅτι τέθνηκας. λυπεῖ γὰρ τὸν στερόμενον τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀντιπάθεια τῶν κακῶν, ὁ δ' οὐκ ὢν οὐδὲ τῆς στερήσεως ἀντιλαμβάνεται.

v. 4 δὲ tam longe ab initio sententiae remotum in simili sententia fr. LXVI v. 11 ἂν μὴ διαγένωμαι δέ.

v. 7 προσδόκα ἡμᾶς χαίροντας cfr. Praef. p. XXVIII.

v. 9 ἔπαιρε σεαυτὴν ἐφ' οἷς πράττομεν. Usenerum haec verba interpretantem puto recte proficisci a formula ἔπαιρε σαυτόν, quam saepe apud poetas tragicos et comicos legimus, i. e. *surge.* hic autem metaphorice dicitur et ut verba gaudendi et alia eius generis construitur. matrem propter somnia timentem, ne filius male se habeat (cfr. ad fr. antecedentis

col. III v. 3 et huius fragmenti col. III v. 9 βαρεῖσθαι), bono animo esse, animum colligere iubet de ea re (ἐφ' οἷς πράττομεν), quoniam e contrario talibus bonis fruatur.

col. III v. 1—7 διὰ τὸ τοὺς φίλους καὶ τὸ τὸν πατέρα πέμπειν.... καὶ διὰ τοῦ Κλέωνος... ἀπεσταλκότος. variae structurae mire componuntur. non multum abest, quin corrigas lapicidae errorem in ἀπεσταλκότα (scil. τὸν πατέρα διὰ τοῦ Κλέωνος).

v. 9 βαρεῖσθαι. de voce cfr. Praef. p. XXVI (= βαρέως φέρειν), ad rem cfr. fr. LXIII col. III 1—3 et huius fragmenti col. I 9 et quae ibi adnotantur.

v. 9/10 συνχρῆσθαι „intime uti" cfr. Praef. p. XXVIII.

fr. LXV col. II v. 3 sqq. construe ὑπό τε σοῦ συνσταθέντες αὐτῇ . . . τοῦ τε θαυμασίου Κάρου κ. Δ.

v. 10 καθ' ὃν χρόνον redit ad col. II v. 2 ἀνενκεῖν ἡμᾶς. comperimus Diogenem quondam aegrotantem Rhodo apud mulierem quandam habitasse ibique e morbo convaluisse. nonne illis temporibus epistulam ad Antipatrum scripsit? (fr. XV col. II v. 10.)

fr. LXVI initium testamenti esse videtur.

v. 11 ἂν μὴ διαγένωμαι δ'] de voce δὲ tam longo ab initio sententiae remota cfr. fr. LXIV col. I 3 ἂν μὴ αἰσθάνηται δέ. cum voce καὶ coniuncta saepius sic usurpatur.

fr. LXVII cur huc referendum esse putarem, dixi in Praef. p. XII.

fr. LXVIII libri initium esse videtur. fortasse talia dixit scriptor: *saepe, o adulescentes, et aegre ferebam, quod senectutem ei qui nondum adepti sunt tamen accusant, quasi molestias eius iam cognoverint, et* ..... insequentibus fragmentis senectus defenditur. Epicurus quoque senectutem laudat Wotke l. c. sent. 17 οὐ νέος μακαριστέος, ἀλλὰ γέρων βεβιωκὼς καλῶς. ὁ γὰρ ἐντὸς ἀκμῆς πολὺς ὑπὸ τῆς τύχης ἑτεροφρονῶν πλάζεται. ὁ δὲ γέρων καθάπερ ἐν λιμένι τῷ γήρᾳ καθώρμικεν τὰ πρότερον δυσελπιστούμενα τῶν ἀγαθῶν ἀσφαλεῖ κατακλείσας χάρακι.

fr. LXIX antecedit fortasse [καλὸν μέντοι ἐστὶν ἀκεραίοις χρώμενον] ταῖς αἰσθήσεσι κτλ. Diogenem puto pugnare contra eos, qui senibus perdito aliquo sensu e vita decedendum esse censeant. profecto eo quidem fragmento, quod post hoc posui, de caecitate loquitur.

fr. LXX col. I v. 5 εὐθέως dicit, quasi pergat προσθήσω.

vv. 7 sqq. sic intellegendi esse videntur: „si quis oculorum hebetationem, qua senes afficiuntur, caecitatem appellet, is ovem gladio tondeat, i. e. in re exigua graviore utatur voce". proverbium aliunde mihi non notum.

fr. LXXI col. I sic intellego: inter alias senectutis molestias adversarii etiam membrorum tarditatem attulerunt. quos ut refutet, scriptor dicit: *si elephantum — nam ei maxima inest membrorum tarditas — propter tarditatem etiam miserum esse volunt, tum eis credendum est.* verba tamen suppleta non valde placent.

col. II v. 4 sqq. sic intellego: contra eos, qui aegritudines senectutis accusant, primum dicendum est, illud non contra senes dici; in universum enim iis, quibus cupiditates non insunt, ne aegritudines quidem insunt (senibus autem cupiditates non insunt, ergo ne aegritudines quidem). ad v. 7 sqq. cfr. Lucr. III 900 sq.

fr. LXXII v. 5—8 adversarios puto scriptorem fingere senectutem accusantes, quod homines inutiles reddat, atque senes monentes, ut, quod senum sit, somno sese dedant. inde a versu 9 autem scriptor suam de hac re sententiam exponit. — versus Homericus ab adversariis paulum mutatus est. legitur Od. ω 254 sq. τοιούτῳ δὲ ἔοικας, ἐπεὶ λούσαιτο φάγοι τε, εὑδέμεναι μαλακῶς· ἡ γὰρ δίκη ἐστὶ γερόντων.

fr. LXXIII v. 6 ὁ αὐτός. idem scilicet, cuius versibus etiam adversarii usi erant fr. antecedente. nunc eiusdem poetae versibus suam sententiam confirmat. — versus Homerici sunt Il. Β 53 et Γ 150; quos Usenerus agnovit.

fr. LXXIV ἀρτίους cfr. Praef. p. XXXVIII.

Descriptio adumbrata.

Monendum est, unius cuiusque scripti multo plures fuisse lapides quam hic descripti sunt, totiusque muri longitudinem multo fuisse maiorem.

33—35 cm	fragm. LXVII — LXXXII (18 lapides servati)
37—41 cm et 45—50 cm	fragmentum LXII usque ad fragmentum LXVI (7 lapides servati)
46—50 cm	fragmentum I usque ad fragmentum XIV (15 lapides servati)
56—62 cm	fragmenta XV—XXI (8 lapides servati); fragmenta XXII usque ad XLI (24 lapides servati); fragmenta XLII usque ad LV; fragm. LVI—LXI (6 lapides servati)

Druck von B. G. Teubner in Leipzig.